

ତା. ୩-୧୨ ୩୭ ଗେଜେଟର । ନୟା ନୋଟିସରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିବା
ମହୋଦୟଙ୍କଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଥିବା ନିବନ୍ଧ

ସାହିତ୍ୟ ସଖା

ପ୍ରଥମ ଭାଗ

(ଦ୍ୱିତୀୟ ଶ୍ରେଣୀ ନିମନ୍ତେ)

ଲେଖକ—

ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ନୀଳକଣ୍ଠ ଦାସ

SAHITYA SAKHA
PART

FOR CLASS II

BY

PANDIT NILAKANTH DAS

New Impression

PUBLISHED BY

THE CUTTACK TRADING CO.

Balubazar, P. O. Chandnichouk

CUTTACK

1938

Re. 0-3-0 only

ମୂଲ୍ୟ ୪ ୦ ୩

ପ୍ରଶ୍ନ

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ । ଶିଶୁର ଯାତ୍ରା କରନ୍ତି ତାହା ମଙ୍ଗଳସାହି	୧
୨ । ନିଷ୍ଠୁର କାଠୁରିଆ	୫
୩ । ଦୋକାନ, ବଜାର, ହାଟ	୭
୪ । ଭାଇ ଭଉଣୀ (ପଦ୍ୟ)	୧୨
୫ । ମୁସାଙ୍କ ପିଲାଦିନ କଥା	୧୪
୬ । ଯେଉଁଏ ଅମୃତଭଣ୍ଡାକୁ କୋଉଏ ଟଙ୍କା	୧୭
୭ । ଶିବେଇ ସାଆନ୍ତାଙ୍କ ଦୋଉଳ ଢୋଳା	୨୧
୮ । ଗଛ କଅଣ ଖାଏ ?	୨୪
୯ । ସିକାର୍ଥ ଓ ହଂସ (ପଦ୍ୟ)	୨୬
୧୦ । ବାଘ କଥା	୨୮
୧୧ । ଚୁନ କଣ ?	୩୩
୧୨ । ଦୁଇଜଣ ପ୍ରଧାନ ଓଡ଼ିଆ	୩୫
୧୩ । ସାପୁଆ କେଲା (ପଦ୍ୟ)	୩୮
୧୪ । ଭ୍ରଷ୍ଟ	୪୦
୧୫ । ଆରୁଣି	୪୨
୧୬ । କାହିଁ ଯୁଦ୍ଧ	୪୫
୧୭ । ଜହମାନୁ (ପଦ୍ୟ)	୪୯
୧୮ । ଲୁଗା, ପାଟ, ଶାଲ	୫୦
୧୯ । କାକି ଓ ସମ୍ରାଟ୍	୫୪
୨୦ । ଗୁଡ଼, ନବାଇ ଓ ଚିନି	୫୭

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୨୧ । ଲକ୍ଷବିନ୍ଦା	୭୦
୨୨ । ମୋ ଟିକି ଘର (ପଦ୍ୟ)	୭୨
୨୩ । ହାତୀରେ ଶିକାର	୭୩
୨୪ । କରାସିନି ଢେଲ	୭୭
୨୫ । ଚଷମାପୁଅ ରଜା ଢେଲ	୭୦
୨୬ । ଫୁଲର ମୂଲ (ପଦ୍ୟ)	୭୫

ସାହିତ୍ୟ ସାଧା

ଇଶ୍ଵର ଯାହା କରନ୍ତି ତାହା ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ

ଏବର ଉଜ୍ଜ୍ଵଳିନୀରେ ସେବକାଳର ଅବନ୍ତୀ ରାଜ୍ୟ ଥିଲା । ସେଠାରେ ଏକ ରାଜା ଥିଲେ ଜୁୟକେନ୍ଦ୍ର । ତାଙ୍କର ମନ୍ତ୍ରୀ ଶିବଶର୍ମା । ମନ୍ତ୍ରୀ ସବୁବେଳେ ସବୁକଥାରେ କହନ୍ତି—ଇଶ୍ଵର ଯାହା କରନ୍ତି ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ । ରାଜାଙ୍କୁ ସେକଥା ଅପସନ୍ନ ଲାଗେ ।

ଦିନେ ଧନୁରେ ଗୁଣ ଚଢ଼ାଉ ଚଢ଼ାଉ ଗୁଣଟି ଛୁଡ଼ିଯାଇ ରାଜାଙ୍କ ବାଁ ହାତ କାଣି ଆଙ୍ଗୁଠିରୁ ଖଣ୍ଡେ କାଟି ହୋଇଗଲା । ରାଜା ଦୁଃଖ କରି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କିହଲରୁ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, “ଇଶ୍ଵର ଯାହା କରନ୍ତି ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ।” କଥାଟା ରାଜାଙ୍କୁ ସୁଖ ଲାଗିଲା ନାହିଁ ।

ଆଉଦିନେ ରାଜା ପାରିଧିକ ବାହାରଲେ । ସାଙ୍ଗରେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଗଲେ । ଆଉ ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତମାନେ ବି ଗଲେ । ସମସ୍ତେ ବଣରେ ପାରିଧି କରୁ କରୁ ବେଳ ଗଢ଼ିଗଲା । ମେଘ ଉଠାଇ ଆସିଲା । ଭାରି ବର୍ଷା ବଜାସ ହେଲା । ମୁହଁକୁ ମୁହଁ ଦିଶିଲା ନାହିଁ । ବଜାସରେ ତାଳ ସବୁ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା । ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀ ଦୁହେଁ ଏକୃଷ୍ଟ ହୋଇଗଲେ । ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତ ସାଥମାନେ କୁଆଡ଼େ ଅଛନ୍ତି, କିଛି ଜାଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ରାଜା ବଡ଼ ରୁଷ୍ଟ ହୋଇ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କିହଲରୁ ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, “ଇଶ୍ଵର ଯାହା କରନ୍ତି ସବୁ ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ।”

ରଜାଙ୍କ ଦେହ ଚିତୁଥିଲା । ସେଥିରେ ଏ କଥା ନିଆଁରେ ଚିଆଁ ମାଡ଼ିଲା ପରି ଲାଗିଲା । ବରଷା ଟିକିଏ ଛାଡ଼ି ଆସିଲା । ରଜା ମନ୍ତ୍ରୀ ଦୁହେଁ ବାଟ ଖୋଜି ଖୋଜି ଗୋଟିଏ ଆଡ଼େ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଅଗନା-ଅଗନି ବଣ ଭିତରକୁ ବାହାରି ଗଲେ । ଏଣେ ଅନ୍ଧାର ହୋଇ ଆସିଲା । ରଜାଙ୍କୁ ଭାରି ଛଟପଟ ଲାଗିଲା । ସେ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କହିଲେ, “କଣ କରିବାକୁ ଆଡ଼େ ଯିବା ?” ମନ୍ତ୍ରୀ ପୁଣି କହିଲେ, “କିଛି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ଈଶ୍ଵର ଯାହା କରନ୍ତି ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ।”

ରଜା ଆଉ ଏଥର ସମସ୍ତେ ଯାଉଥିଲେ ନାହିଁ । ବାଟରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ଗୋଟିଏ ଲଣ୍ଡା କୁଅ ପରି ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଗହ୍ଵରୀଆ ଗାତ ଦେଖିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସେହି ଗାତ ଭିତରକୁ ସେଲୁଦେଲେ । ଆସେ ଆଉ ଶେଷେ ଦୂର ଯାଇ ଗୋଟିଏ ଗଛମୂଳେ ଥକା ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ବସୁ ବସୁ ତାଙ୍କୁ ନିଦ ଲାଗିଗଲା ।

କିଏ ଆସି ରଜାଙ୍କୁ ଧରି ଡିଙ୍ଗିଲା । ରଜାଙ୍କ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଗଲା । ରଜା ଦେଖିଲେ, ଗୁଡ଼ାଏ ବଣୁଆ ଲୋକ ତାଙ୍କୁ ଧରି ନେଇଯାଉଛନ୍ତି । ରଜା ଶୁଣିଲେ ସେ ଲୋକେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି, ଦେବୀଙ୍କ ଠାରେ ବଳି ଦେବାକୁ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମଣିଷ ଦରକାର ଥିଲା । ସେଇ ମଣିଷଟି ଏବେ ମିଳିଲା ।

ରଜା ଏହା ଜାଣି ସେ ଲୋକଙ୍କୁ ବହୁତ ନେହେରୁ କରି ବୁଝାଇ କହିଲେ, ସେମାନେ ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ । ରଜାଙ୍କ ଧରି ଡିଙ୍ଗି ନେଇ ଯାଉଥାନ୍ତି । ବାଟ ଲାଗିବାରୁ ସେମାନେ ମଣ୍ଡାଲ ଲଗାଇଲେ ।

ମଣ୍ଡାଲ ଆଲୁଅରେ ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ରଜାଙ୍କ ବାହାଡ଼ କାଣି ଅଙ୍ଗୁଠି ଖଣ୍ଡିଆ । ଦେହରେ ଖଣ୍ଡିଆ ଥିଲେ ଦେବୀଙ୍କ ଠାରେ ବଳି

ଦେବାକୁ ମନା । ବଣୁଆ ଲେକଙ୍କର ରଜାଙ୍କଠେଁ ଆଉ ଦରକାର
କଣ ? ସେମାନେ ରଜାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଚାଲିଗଲେ ।

ରଜା ଠାଏ ବସିପଡ଼ିଲେ । କେତେବେଳେ ପରେ ସକାଳ
ହୋଇ ଆସିଲା । ଦୂରରେ ଘୋଡ଼ା ଶାଢ଼ୀ ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତଙ୍କ ଶବ୍ଦ
ଶୁଣାଗଲା । ସମସ୍ତେ ଆସି ରଜାଙ୍କୁ ଚେଟିଲେ । ରଜା ଶବ୍ଦର
ପଚ୍ଛାରିଲେ । ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତମାନେ କହିଲେ, “ସବୁ ଭଲ,
ମହାରାଜା, କାଲି କୋଶଳରାଜ ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତ ଧରି ଆମ ଦେଶ

ଜିଣିବାକୁ ଆସି ଅବନ୍ତୀ ଘେରିଥିଲେ । ଗତିରେ ଭାରି ବରଷା ହେଲା । ବତାସ ପିଟିଲା । ସେମାନେ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ ସେଇ ଗତି ଗତି ଅବନ୍ତୀ ଛାଡ଼ି ପଳେଇଲେ । ସେଠାରୁ ଆମେ ମହାରାଜାଙ୍କୁ ଖୋଜିବାକୁ ଆସିଲୁ । ବାଟରେ ସୈନ୍ୟ ସାମନ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖିଲୁ । ମହାରାଜ ଏବେ ନଅରକୁ ଚାଲିଛନ୍ତି ।”

ମହାରାଜ ନଅରକୁ ଯିବେ କଅଣ ? ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କଥା ମହାରାଜାଙ୍କ ମନେ ପଡ଼ିଲା । କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ ରଜା ପଚାରିଲେ, “ଶିବଶର୍ମା କାହାନ୍ତି ? ମୁଁ ଚନ୍ଦ୍ରଲ କାଲି ଗତିରେ ତାଙ୍କୁ କୁଅକୁ ପେଲି ଦେଇଛି ।”

ଏହା କହୁ କହୁ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସି ପହଞ୍ଚି ଗଲେ । ରଜା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଦେଖି କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ କୁଣ୍ଡିଲ ପକାଇଲେ । କହିଲେ, “ଶିବଶର୍ମା, ମୁଁ ଅବୋଧ, ମୋ ଦୋଷ ଘେନିବ ନାହିଁ ।”

ମନ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ, “ଈଶ୍ଵର ଯାହା କରନ୍ତି ସବୁ ମଙ୍ଗଳସାଧକ । ମହାରାଜ ମୋତେ କୁଅକୁ ପେଲି ନ ଦେଇଥିଲେ, ମୁଁ ଏତେବେଳକୁ ବଳି ପଡ଼ିଥାନ୍ତୁ ।”

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ନିଆଁରେ ତିଆଁ ମାଡ଼ିଲା ପରି ଘଟଣା ଦେଖି କହୁଥିଲା; ଧନୁରେ ଗୁଣ ଚଢ଼ାଉଥିଲେ; ପାଉଁଶ; ବତାସ ପିଟିଲା; ମୋ ଦୋଷ ଘେନିବ ନାହିଁ—ଏହାର ଅର୍ଥ କଣ ?

୨ । ବର୍ଷା ବତାସ ହେବାକୁ ଗଜାଙ୍କର କପର ମଙ୍ଗଳ ହେଲା ?

୩ । ରଜା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କୁଅକୁ ପେଲି ନ ଦେଇଥିଲେ, ମନ୍ତ୍ରୀ ବଳି ପଡ଼ିଥାନ୍ତେ ବୋଲି କାହିଁକି କହିଲେ ?

ନିଷ୍ଠୁର କାଠୁରିଆ

ଗୋଟିଏ ବଣ ସାଗରେ କୁଡ଼ିଆ ବାନ୍ତି ଗୋଟିଏ କାଠୁରିଆ ବୁଢ଼ା ଥାଏ । ତାଙ୍କ ଘରେ ମୋଟେ ଅଢ଼େଇ ଜଣ ମଣିଷ—ସେ, ତା ଭ୍ରାତୃଣୀ ଓ ତାଙ୍କର ଦେହ ବର୍ଗର ପିଲାଟୁଆ । କାଠୁରିଆର ଗୋଟିଏ କୁକୁର ଥାଏ । ପିଲାଟିଦିନୁ ଏ କୁକୁରକୁ କାଠୁରିଆ ବୁଢ଼ା ପୋଷିଥିଲା । କୁକୁର ତାର କେତେ ଉପକାର କରିଥିଲା । କିନ୍ତୁ କୁକୁର ବୁଢ଼ା ହୋଇ ଗଲେ କାଠୁରିଆ ତା ଉପକାର ସବୁ ସାପୋରି ଦେଲା । ଦିନେ କୁକୁରକୁ ଦି' ଠେଙ୍ଗା ପିଟି ବାହାର କରିଦେଇ କାଠୁରିଆ କହିଲା, “ଯା, ଯା, ମୋ ଘରୁ ନିକଲ, ବୁଢ଼ା କୁକୁର ! ତୋର ଦାନ୍ତ ପଡ଼ିଗଲାଣି, ଦି'ସାହୁଣ୍ଡ ଧାଇଁଗଲେ ଧଇଁସଇଁ ହେଇ ଯାଉଛି । ଖାଲି କଂସାଏ କଂସାଏ ମୋ ଘରେ ଗିଲିବୁ କାହିଁକି ?”

କୁକୁରୁ ଚିତ୍ତେ ବଡ଼ ଦୁଃଖରେ ବଣକୁ ବାହାରିଗଲା । ଏତେଦିନ ତାକୁ ଖାଇବା ପୁଞ୍ଜିକ ପାଇଁ ଚିନ୍ତା ପଡ଼ୁ ନ ଥିଲା । ବୟସ ଥିବା ଦୁନିଆକ ସୁଖରେ କଟିଲା । ଏ ବୁଢ଼ା ବୟସରେ କେଉଁଠାରୁ କଣ ଆଣି ଖାଇବ ?

କୁକୁରର ଗୋଟିଏ ଗଧୁଆ ସାଙ୍ଗେ ପରିଚୟ ଥାଏ । କୁକୁର ଯାଇ ସେଇ ଗଧୁଆକୁ ସବୁ କଥା କହିଲା । ଗଧୁଆ ସବୁ ଶୁଣି ଟିକିଏ ବିଚାରି କହିଲା, “ଭାଇ, ତୋ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଫନ୍ଦ ମୁଁ ସାଜିଲି । ତୁ ଗୋଟିଏ କାମ କରିବୁ, ମୁଁ କାଲି ତମ ଘରଆଡ଼ୁ ଧାଇଁ କରି ପକେଇ ଆସିଲା ବେଳେ, ତୁ ମୋତେ ଗୋଡ଼ାଇ ଯିବୁ, ଆଉ ଦି' ଘୁଙ୍ଗା କାମୁଡ଼ି ଦେବୁ । ବୁଢ଼ା କାଠୁରିଆ ତତେ ଏ ଅସମର୍ଥ ବୟସରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ତାକୁ ଉଚିତ ଶିକ୍ଷା ଦେବୁ ।”

କୁକୁର କହିଲା, “ମୋର ତ ଦାନ୍ତ ନାହିଁ । ମୁଁ କାମୁଡ଼ିବ କିମିତ ? ଆଉ ଦାନ୍ତ ଥିଲେ ବା ମୁଁ ତତେ କାମୁଡ଼ିବା କଥା ଶୁଣି ଉଠିତ ? ତୁ ସବୁ ମୋ ସାଙ୍ଗ ?”

ଗଧୁଆ କହିଲା, “ଖାଲି ମୋ ରୁମଗୁଡ଼ାକୁ ଟିକିଏ ଝଣି ଦେଲାପରି କରିପାରିବୁ ନାହିଁ ? ସେତିକି କଲେ ତତେ ଜୀବନ ତମାମ ଦବ୍ୟ ଭାତ ତାଲି ମିଳିବ, ଜାଣିଥା ।” କୁକୁର ‘ହୁକୁ’ କରି କହିଲା ।

କାଠୁରିଆଣୀ ବୁଢ଼ୀ ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳୁ ବାଡ଼ି ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପିଲଟିକି କନା ଶୁଣିବାରେ ଶୁଆଇ ଦେଇ ବାସିପାଇଟି କରେ । ଗଧୁଆ ଏକଥା ବୁଝିଥିଲା । ତହିଁ ଆରଦନ ସକାଳୁ ସେ ଧାଇଁ ଯାଇ କନାସୁଆ ପିଲଟିକୁ ଧରି ମାଇଲା ହୁ । ବୁଢ଼ୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଦେଖିପାରି ‘ହୋ ହୋ’ ହେଉ ତା ପଛରେ ଶୁଣୁଣୀ ମୁଠା ଧରି ଧାଇଁଥାଏ, “ମୋପିଲାକୁ ନେଇଗଲା ଲେ” “ମୋ ଧନକୁ ଖାଇଗଲା ଲେ” ବୋଲି ପାଟି କରୁଥାଏ । ପାଖରେ କିଏ ଅଛି ସେ ଧାଇଁ ଆସି ପିଲାକୁ ଛଡ଼େଇ ଆଣିବ ?

କୁକୁର ଏତିକିବେଳେ ଭୋ ଭୋ ହୋଇ ଧାଇଁଆସି ଗଧୁଆକୁ ଦି’ ପୁଲା କାମୁଡ଼ିଦେଲା । ଗଧୁଆ ପିଲାକୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ପଳେଇଲା । ବୁଢ଼ୀ ଧାଇଁଆସି ପିଲାକୁ ଗୋଟେଇ ପକେଇଲା । କୁକୁର ଶୁଣିବଦ୍ଧ ଆଉଁଶିଲା ।

କାଠୁରିଆ ବୁଢ଼ୀ କାଠ ହାଣି କରି ଘରେ ସବୁ ସବୁ ବୁଢ଼ୀ ଧାଇଁଆସି ସବୁ କଥା କହିଲା । କାଠୁରିଆ ଭାରି ଖୁସୀ ହୋଇ କହିଲା, “ବାଃ, ମୋ ବଳିଆ ବୁଢ଼ୀ ହେଲେ କଣ ହେଲା, ଗୁଣ ଛାଡ଼ିନାହିଁ ।” ସେହିଦିନଠାରୁ ଆଗ କୁକୁରକୁ ପେଟପୁରା ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ସାରିଲେ ବୁଢ଼ୀ ଖାଇବସେ ।

ଦୋକାନ, ବଜାର, ହାଟ

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ‘ମୋ ବଳଅ ବୁଢ଼ା ହେଲେ କଣ ହେବ ଗୁଣ ଛଡ଼ି ନାହିଁ’
ବୋଲି ବୁଢ଼ା କାହିଁକି କହିଲା ?

୨ । ବୁଢ଼ାଦିନେ ବୁଢ଼ରକୁ କାଠୁଆ କାହିଁକି ତଡ଼ି ଦେଇ
ଥିଲା ?

୩ । ବୁଢ଼ାକାଠୁଆ ଘରେ ଅଡ଼େଇ ଜଣ ମଣିଷ ଥିଲେ କିପରି ?
ତମ ଶ୍ରେଣୀରେ କେତେଜଣ ପିଲା ଅଛନ୍ତି ?

୪ । ଧର୍ମସର୍ବ ହୋଇ ଯାଉଛି, ନିକଳ, ଅସମର୍ଥ, ଶାବନତମାମ—
ଏହି ଶବ୍ଦମାନ ନିଜ କଥାରେ ବ୍ୟବହାର କର ।

୫ । କନାସୁଆ—ଏଥିରେ ସୁଆ ଯେଉଁ ଅର୍ଥରେ ଲାଗିଛି,
ସେପରି ଅଉ ୫ଟି ଶବ୍ଦ ଢାଳି କର ।

ଦୋକାନ, ବଜାର, ହାଟ

୧ । ଦୋକାନ

ରାମ—କିରେ ମଧୁ ତୋର ଏତେ ଉଚ୍ଚୁର ହେଲା କାହିଁକି ?
ମୁଁ ଖରା ପଡ଼ିଲା ଉତ୍ତର ଘରୁ ବାହାରିଲି । ମୁଁ ତ କେତେବେଳୁ
ଆସିଲିଣି ।

ମଧୁ—ମୁଁ ତ ସକାଳୁ ପଖାଳ ଖାଇ ଆସି । ପଖାଳ ବାଢ଼ିବାକୁ
ଗଲବେଳକୁ ବୋଲି କହିଲା, ଘରେ ଲୁଣ ନାହିଁ + ବାପା ତ ବଲକୁ
ଯାଇଥିଲେ । ବୋଉ ପଇସା ଦେଲା, ମୁଁ ଲୁଣ କିଣିବାକୁ ଦୋକାନକୁ
ଗଲି । ଦୋକାନ ଫିଟିନଥିଲା । ମୁଁ ଘଡ଼ିଏ ଠିଆ ହେଲି । ଭରତ
ସାହୁକୁ ଡାକିଲି । ସେ ଆସି ଦୋକାନ ଫିଟାଇ ମତେ ଲୁଣ ଦେଲା ।
ସେଲାଇ ରାତିରେ ହାଟରୁ ଭଲ ବାଇଗଣ ଆଣିଥିଲା । ମୋ ଅଣ୍ଟିରେ

ଦୁଇ ପଇସାର ବାଇଗଣ ଦେଲା । କହିଲା, “ବାଇଗଣ ନେଇ ଯା; ବାପା ପରେ ପଇସା ଦେବେ ।” ବାଇଗଣ ସୋଡ଼ା-ହେଲା । ମୁଁ ଖାଇଲି, ଆସୁଛି ତ ।

ରାମ—କରେ ତମର କଣ ବଜାରରୁ ଲୁଣ ମାଲିସା ପନିପରିକା ଆସେ ନାହିଁ କି ? ବଜାରରେ ତ କେତେ ଦୋକାନ ଦେଖି ଦେଖି ଯେଉଁ ଦୋକାନରୁ ମନ ସେ ଦୋକାନରୁ ବାଛିକରି ଭିନିଷ ଆଣିବ । ଏକାଦେଲକେ ଟଙ୍କା ଟଙ୍କାକରି ଲୁଣ ମାଲିସା କଣ ଆଣିଲେ ଶସ୍ତା ପଡ଼ିବ । ତୁ ବାପାଙ୍କୁ କହୁନ ।

ମଧୁ—ଆମ ବାପା କେବେ ବଜାରକୁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ବାପା ଥରେ ଥରେ ହାଟକୁ ଯାଆନ୍ତି । ହାଟରୁ ସାରୁ, ବାଇଗଣ, କଦଳୀ, ମୂଳା, କଣାରୁ ସବୁ କଣି ଆଣନ୍ତି । ଥରେ ଥରେ ବହୁତ କଣିଆଣି ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ଭାଗ ବସାଇ ବିକନ୍ତି । ନ ହେଲେ ଭରତ ସାହି ଦୋକାନରେ ବିକିବାପାଇଁ ରଖି ଦିଅନ୍ତି ।

ରାମ—କରେ ହାଟ କଣ ବଜାର ନୁହେଁ କି ? ବାପାଙ୍କୁ କହୁନୁ ହାଟରୁ ଏକାଠି ଲୁଣ କଣି ଆଣି ରଖି ଦେବେ, ଶସ୍ତା ପଡ଼ିବ । ଆଉ ତୁ କେତେ ସକାନ୍ତ ଲୁଣ କଣିବାକୁ ଦୋକାନକୁ ଯାଉଥିବୁ । ସକାନ୍ତ ତ ଦୁଇଘଡ଼ି ଦୋକାନକୁ ଯିବୁ । ଆଉ ପାଠ ପଢ଼ିବୁ କେତେ ବେଳେ ?

ମଧୁ—ତୁ ତ ବଡ଼ ସକାନ୍ତ ଆସି ସବୁ କିଛି ପଢ଼ୁଛୁ ! କରେ ହାଟ ବୋଇଲେ ଯାହା, ବଜାର ବୋଇଲେ ସେଇଆ, ଏକଥା ଭୋଲେକିଏ କହିଲା ?

ରାମ—ହାଟ ବଜାର ଏକା କଥା ନୁହେଁ ? ଭୋଲେକିଏ କହିଲା ହାଟ କଣ, ବଜାର କଣ ?

୨ । ବଜାର

ମଧୁ—ଆରେ, ବଜାର କହିଲେ, ଆମ ଗାଁ । ଭରତସାହୁ ଦୋକାନ ପରି ସେଠାରେ ଏକାଠି ବହୁତ ଦୋକାନ ଥାଏ । ବଡ଼ବଡ଼ ସହରମାନଙ୍କରେ ଓ ପେଣ୍ଠ ଜାଗାରେ ବହୁତ ଦୋକାନ ଏକାଠି ରହିଲେ ତାକୁ ବଜାର କହନ୍ତି । ବଜାରରେ ଲୁଣ ମାଲପା ଦୋକାନ ଥାଏ, ଘିଅ-ମସଲ ଦୋକାନ ଥାଏ, ଲୁଗା ପଟା ଦୋକାନ ଥାଏ, ପରିବା ଦୋକାନ ଥାଏ, ଏହିପରି ସବୁ ରକମର ଦୋକାନ ଥାଏ । ଜାଗାକୁ ଚାହିଁ ବଡ଼ ବଜାରରେ ବେଶି ଥାଏ, ସାନ ବଜାରରେ ଅଳ୍ପ ଥାଏ । ଦୋକାନୀମାନେ ସକାଳୁ ଦୋକାନ ଫିଟାନ୍ତି, ରାତିରେ ବନ୍ଦ କରନ୍ତି । ଦୋକାନ ଫିଟିଥିବାତକ ସବୁବେଳେ କିଣା ବିକା ଲାଗିଥାଏ ।

ସୁମ—କିଣା ବିକା କ'ଣ ଲାଗିଥାଏ ? ଲୋକେ ତ ଯା'ର ସବୁ କିଣନ୍ତି । ଆଉ ଲୋକେ ସେଠାରେ କିନ୍ତୁ ?

ମଧୁ—ନା, କିଣିବା ଲୋକଙ୍କୁ ଦୋକାନୀମାନେ ବକନ୍ତି । ତେବେ ଚାହିଁମାନେ ସକାଳୁ ପରିବା ବୋଝ ସବୁ ଆଣି ବଜାର ଦୋକାନରେ ଶସ୍ତାରେ ବିକିଦେଇ ଯାଆନ୍ତି । ଗଉଡ଼ ଦୁଧ ଆଣି ମାଠିଆ ମାଠିଆ କରି ବଜାର ଦୋକାନରେ ବିକିଦେଇ ଯାଏ । ତନ୍ତ୍ରୀ ଲୁଗା ଆଣି ବଜାରରେ ବିକିଦେଏ । ଏହିପରି ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ କିଣି ଦୋକାନୀମାନେ ଲୋକଙ୍କୁ ଟିକିଏ ଅଧିକ ଦାମରେ ବକନ୍ତି । ସେଥିରୁ ଯାହା ମିଳେ ଦୋକାନୀଙ୍କର ଲାଭ । ଏହିପରି ଦୋକାନରେ କିଣା ଲାଗିଥାଏ, ବିକା ବି ଲାଗିଥାଏ ।

୩ । ଦ୍ଵାଟି

ସୁମ—ଦ୍ଵାଟିରେ ତେବେ କଅଣ କିଣା ବିକା ଲାଗି ନ ଥାଏ ? ତୁ ଦ୍ଵାଟି ଦେଖିବୁ ?

ମଧୁ—ତୁ କଣ ହାଟ ଦେଖିନ ହୁଁ ? ମୁଁ କେତେଥର ବାସାଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ହାଟକୁ ଯାଇଛି ।

ରାମ—ମୁଁ ହାଟ ଦେଖି ନାହିଁ । ତୁ ଦିନେ ଗଲାବେଳେ ମୋତେ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇଯିବୁ । ଆଜି ଭଲ କହିଲୁ ହାଟରେ କଣ ହୁଏ ?

ମଧୁ—ଆଜି ଗୋଟିଏ କଥା—ହାଟ ନିଜ ହୁଏ ନାହିଁ କି ସକାଳୁ ରାତିଯାଏ ବେଳେ ବସେ ନାହିଁ ।

ରାମ—ହାଟ ତେବେ କଉଦିନ ହୁଏ ?

ମଧୁ—ସବୁ ହାଟ ହସ୍ତାକେ ଦୁଇ ଦିନ ବସେ । କିଏ ବସେ ସୋମ ଓ ଗୁରୁବାର, କିଏ ବସେ ମଙ୍ଗଳ ଓ ଶୁକ୍ରବାର, କିଏ ବସେ ବୁଧବାର ଓ ରବିବାର ।

ରାମ—ଆଜ୍ଞା, ଏ ବାରମାନଙ୍କରେ କେତେବେଳେ ବସେ ?

ମଧୁ—ସକାଳୁ ହାଟ ବସେ ନାହିଁ । ହାଟରେ ଦୋକାନ ନ ଥାଏ । ଘର କରି ସେଠାରେ କେହି ଦୋକାନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଖାଇପିଇ ସାରି ଦି'କୋଣ ଗୁରୁକୋଣ ଦୁଇରୁ ଲୋକେ ହାଟକୁ ବୋହମାନ ଧରି ବକିବାପାଇଁ ଆସନ୍ତି । ବଡ଼ ବଡ଼ ହାଟକୁ ଆହୁରି ବହୁତ ଦୂରରୁ ବକିବ ଲୋକେ ଆସନ୍ତି । ଗୁଣୀମାନେ ଖଡ଼ା, ସାରୁ, ପରିବା, ଗୁଡ଼ଳ, ମୁଗ, ବିରି ବୋହମାନ ଧରି ଆସନ୍ତି । ତନ୍ତ୍ରୀମାନେ ପିଠିରେ ଲୁଗା ବୋହମାନ ସକାଇ ଲଇଁ ଲଇଁ ଆସନ୍ତି । ଲୋକେ ଶଗଡ଼ରେ ଗୁଡ଼, ନବାତ ଧରି ଆସନ୍ତି । ଏଇପରି ଖାଇବା ପିନ୍ଧିବା ଜିନିଷମାନ ଧରି ବକିବା ପାଇଁ ଲୋକେ ଆସି ଉପରଦେଲା ସହସ୍ରନ୍ତ । କିଣିବା ଲୋକେ ବି ଦୂରଗାଁମାନଙ୍କରୁ ଆସି ସେତକ ବେଳକୁ ପହଞ୍ଚନ୍ତି । ବୋହୁଆ, ଶଗଡ଼ଆମାନେ ଆଉ ଦୋକାନରେ ନ ବକି କିଣି ଖାଇବା

ଦିନିଦା ଲୋକଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଜିନିଷ ବିକି ଦିଅନ୍ତି । ସବୁ ବୋହେ, ଶଗଡ଼ ପାଖେ ଭାରି ଗହଳ ଲାଗେ । ଲୋକେ ଜମା ହୋଇ ଭାରି କରୁଥାନ୍ତି । ପାଟି ହେଉଥାଏ । ବଡ଼ ବଡ଼ ହାଟର ଘୁଘୁ ଶବ୍ଦ ବାଟକୁ ଶୁଣାଯାଏ । ବୋହେଆ, ଶଗଡ଼ଆମାନେ ସେଇଦିନ ସବୁ ବିକିଦେଇ ଯିବେ । ଯେବେ ଗୁଡ଼ ହୋଇଯାଏ, ବିକା ହୋଇ ନଥାଏ, ତେବେ ବୋହେଆ, ଶଗଡ଼ଆମାନେ ଶସ୍ତ୍ରାରେ ବିକିଦେଇ ଯାଆନ୍ତି । ଆମଦାନୀ କରିବା 'ଲୋକେ ବିକିବାପାଇଁ' ଆସିଥାନ୍ତି । ଦି'ପଇସା ହେଲେ କେତେ, ନ ହେଲେ କେତେ ? ସେ ତ କିଛି ଦୋକାନୀ ନୁହନ୍ତି ଯେ ଲଭକୁ ଗୁହଁ ବସିବେ ।

ରାମ—ତେବେ ହାଟରେ ତ ଗୁଡ଼ ହୋଇଗଲେ ଜିନିଷସବୁ ଭାରି ଶସ୍ତ୍ରାରେ ମିଳୁଥିବ ?

ମଧୁ—ହଁ, ଜିନିଷ ବଳି ପଡ଼ିଲେ ଶସ୍ତ୍ରାରେ ମିଳେ । ଯେଉଁଦିନ କଣିକା ଲୋକ ବେଶି ଥାଆନ୍ତି, ସେ ଦିନ ଆଗରୁ ସରିଯାଏ । ଶସ୍ତ୍ରା ହେତ ବୋଲି ଗୁହଁଥିବା ଲୋକେ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ରାମ—ତେବେ ହାଟରେ ଘର ନଥାଏ, ଜିନିଷ ରଖନ୍ତି କେଉଁଠି ?

ମଧୁ—ହାଟରେ ଯାହା ଯାହା ହୋଇ ଗୁଲିଆ ହୋଇଥାଏ । କେଉଁଠାରେ ଲଗା, କେଉଁଠାରେ ଗୁଡ଼, କେଉଁଠାରେ ଗୁଡ଼ଳ, କେଉଁଠାରେ ପରିବା, କେଉଁଠାରେ ମାଛ ଏହିପରି ଠାକୁ ଠା' ବିକିର ହେବାର ଜାଗା ଥାଏ । ହାଟର ଜମିବାଲା ବିକିବା ଲୋକଙ୍କ ଠାରୁ ତୋଳା ନାଏ ।

ରାମ—ତୋଳା କଣ ?

ମଧୁ—ଆରେ, ତୋଳା ଦୋଇଲେ କଣ କି, ଯେଉଁ ଦିନଟି
ଯେ ବିକେ ସେଥିରୁ ପୁଳାଏ ତୋଳି ବା ଟେକି କରି ହାଟବାଲାକୁ
ସେ ଭଡ଼ା ଦିଏ । ତାକୁ କହିନ୍ତି ତୋଳା । ଏ ତ କିଛି ଦୋକାନୀ ନୁହନ୍ତି
ଯେ ପଇସାରେ ଭଡ଼ା ଦେବେ ? ହାଟରେ ସବୁ ତୋଳା ଦିଅ
ହୁଏ । ଖଡ଼ା ବିକିବା ବାଲା ଦୋହେକେ ଗଛେ ଦି'ଗଛ ଖଡ଼ା ଦିଏ ।
ଆମ୍ଭ ବିକିବା ବାଲା ପଣକେ ଗୋଟାଏ ବା ଦୁଇଟା ଆମ୍ଭ ଦିଏ ।
ଏଇପରି ହାଟବାଲା ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ନେଇ ଆସେ ଦୋକାନରେ
ବିକି ପଇସା କରେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ତମ ଗାଁପାଖେ କେଉଁ ଢାଚ ଅଛି ? ତମ ଗାଁ ପାଖ ଢାଚରେ
କଣ କଣ ବଢ଼ା ହୁଏ ?

୨ । ପିତ୍ରମାନେ ଉକ୍ତରେ ଗୋଲମାଲ ତଲେ ମାଷ୍ଟେ ବହୁତ
 “ଏଠାରେ ତଣ ହାଟ ବସିବ କି ରେ ?” କାହିଁକି ଏପରି
 ବହୁତ ?

୩ । ଦୋକାନ, ବଜାର, ହାଟ, ବିଶା, ବିବା, ଭର, ଘର,
ଅମଦାନ ଏ କଥାର ଅର୍ଥ ବୁଝିଲ କି ? କିଜି କଥାରେ
ଏ ଶବ୍ଦ ସବୁ ବ୍ୟବହାର କର ।

ଭାବ ଭାବଣୀ

ଅମେ ଦୁଇ ଭାଇ ଗୋଟିଏ ଭଉଣୀ-
ଯାଇଥିଲୁ ମାମୁଁଘର,
ମାଉଁ ଦେଇଥିଲୁ ତିନାଟି ବୁଣେଇ
ସବୁଯାକ ତିନିଜଣ ।

ଦୋର୍ଦ୍ଦି ଦାଣ୍ଡ ଦେଲା, ବଡ଼ କୁଣ୍ଡେଇଟି
ପଡ଼ିଲା ଭଉଣୀ ଭାଗ,

ସାନୁରୁ ଗୋଟିଏ ଧଉଲି ମୁଁ ନେଉ
ଭାଇ ହେଲ ମତେ ଶଗ ।

ମୋଡ଼ିଲା ମୋ ଦାତ ନ ଛାଡ଼ିଲି ମୁହଁ
ଭିଡ଼ିଲା କ୍ରଣେଇ ଧରି,

ସୁନ୍ଦର ବିବାହିତ ମୂଷା ଧରିଥିଲା
ମୂଷା ତାର ଗଳ୍ପ କଲେ ।

ଭିକ୍ଷା କୁଣ୍ଡଳଟା ଫେ.ପା.ଡି ଦେଇ ମୁଁ
କାନ୍ଦୁଲି କୋହୋରି ହୋଇ

ଭମ ଭମ ହୋଇ ଗୁଲି ଗଲ ଭାଇ
ବାପାଙ୍କୁ ଦେବାକୁ କହି ।

ଟିକି ଉତ୍ତରୀଟି ଧର ତା କୁଣ୍ଡେଇ
ଛଳ ଛଳ ଆଖି କରି

‘ସ୍ବାକୁ ନେଏ ଭାଇ’, ବୋଲି କଇଁ କଇଁ
କାନ୍ଦିଲୁ ମୋ ହାତ ଧରି

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ଟିକ ଭର୍ତ୍ତୃଣୀଟି କାହିଁକି ଅପଣା ବୁଣେଇଟି ଭାବକ ପାଚିଲା ?

୨ । ଯେଉଁ ବୁଣେଇଟି ଭାଙ୍ଗିଗଲା ତାହା କି ବୁଣେଇ ?

୩ । ବଇଁ ବଇଁ, ଛଳ ଛଳ, ବୋହୋର ଦୋରି—ଏହାର ଅର୍ଥ କଣ ?

ମୁଗାଙ୍କ ପିଲାଦିନ କଥା

ଆଖି କାରେ ମିସର ବୋଲି ଯେଉଁ ଦେଶ ଅଛି ସେଥିରେ ପୁରୁଷାଳରେ ଜଣେ ବଡ଼ ପ୍ରଭାସୀ ରାଜା ଥିଲେ । ମିସରରେ ସେତେବେଳେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବଦେଶୀ ଲୋକ ଆସି ରହୁଥିଲେ । ବଦେଶୀ ଲୋକମାନେ ରାଜାଙ୍କର ମଦ ପାଣିକୁ ବୋଲି ଶୁଣିପାରି ରାଜା ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଭାରି ରାଗିଲେ । ରାଜା ହୁକୁମ କଲେ ଯେ, ଏଥର ଏଣିକି ତାଙ୍କ ରାଜ୍ୟରେ ଥିବା ବଦେଶୀ ଲୋକଙ୍କର ଯେତେ ପୁଅ ଜନ୍ମ ହେବେ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ନଈରେ ଭସେଇ ମାରି ଦେବାକୁ ହେବ ।

ଦିନେ ଯୋସୀବେଦ ବୋଲି ଜଣେ ସ୍ତ୍ରୀର ଗୋଟିଏ ପିଲା ଜନ୍ମହେଲା । ଯୋସୀବେଦଙ୍କର ବଦେଶୀ ଲୋକ । ରାଜାଙ୍କ ଲୋକେ ଏ ପିଲା ଜନ୍ମ ହେବାର ଶୁଣିଲେ ଆସି ପିଲାଟିକି ନେଇଯିବେ, ଏଇକଥା ବହୁତ ସାନ ପିଲାଟିର ମା, ବାପ ବହୁତ କାନ୍ଦିଲେ । ପିଲାଟିକି ରାଜାଙ୍କ ଲୋକମାନଙ୍କଠାରୁ ଲଢେଇବାପାଇଁ ବାହାକୁ ଚଢ଼ି କହିଲେ ନାହିଁ ।

ପୁଲିସ୍‌କୁ ଏକଥା ଅଛପା ରହିବ କେତେ ଦିନ ? ପିଲାର କୁଆଁ କୁଆଁ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ଦିନେ ପୁଲିସ୍‌ବାଲା ଆସି ପିଲାଟିକୁ ଆସି ହାଜର । ପୁଲିସ୍‌ବାଲା ପିଲାକୁ ମାଗିଲେ; ଆଉ ଆଗରୁ ଖବର ନ ଦେଇଥିବାରୁ ପିଲାର ବାପ, ମାଆଙ୍କୁ ମାରିପକାଇବେ ବୋଲି ଭୟରେ । ଯୋସୀବେଦ ଆଉ ତା' ଝିଅ ମୋରସମ୍ ତବାସାର କାନ୍ଦୁଥାନ୍ତି । ମା, ଝିଅଙ୍କର କାନ୍ଦ ଶୁଣି ପୁଲିସ୍‌ବାଲାଙ୍କର ଦୟା ହେଲା । ସେମାନେ କହିଲେ, “ପିଲାକୁ ପାଣିରେ ଖାଲି ଭସେଇ ଦେବା ନାହିଁ । ଗୋଟିଏ ବାଉଁଶ ଟୋକେଇରେ ପିଲାକୁ ରଖି ପାଣିକ

ସେଇ ଦେବା । ସେଥିରୁ ତା ଭାଗ୍ୟରେ ଯାହା ଥିବ ସେ ଭୋଗିବ ।” ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନ ଦେଖି ମୋରାଏମ୍ ବାପା ଏଥିରେ ଗୁଳି ଦେଲେ । ବାଉଁଶରେ ନିକୁଜ କରି ଗୋଟିଏ ଟୋକେଇ ବୁଣିଲେ । ମହଣ ଦେଇ କଣାସବୁ ବୁଜି ଦେଲେ । ତା’ ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଟିକି ଶଟିଆ ପକେଇ ପିଲାଟିକି ସେଥିରେ ରଖି କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଟୋକେଇଟି ପୁଲିସ୍‌ଙ୍କ ହାତକୁ ଟେକି ଦେଲେ ।

ପୁଲିସ୍‌ବାଲା ଟୋକେଇଟି ନେଇ ପାଣିରେ ଭସେଇ ଦେଲେ । ପିଲାଟି ବାପା, ମାଆ ପୁଅ ହସ୍ତର ଦୁଃଖରେ ହତଜ୍ଞାନ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । କିନ୍ତୁ ତା ଭଉଁଶୀ ମୋରାଏମ୍ ଆଶା ଗୁଡ଼ିଲ ନାହିଁ । ସେ ଗୋଟିଏ ଘଡ଼ିରେ ଦୁଧ ଟିକିଏ ଧରି ନଈ କୂଳକୁ ଧାଇଁଲା । କୁଳେ କୁଳେ ଖଣ୍ଡେ ବାଟ ଯାଇ ଦେଖିଲା, ଟୋକେଇଟି ଭାସି ଭାସି ଯାଉଛି । ମୋରାଏମ୍ କୁଳେ କୁଳେ ସେଇ ଟୋକେଇଟିକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଯାଉଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ଟୋକେଇଟି କୂଳରେ ଲାଗେ ସେତେବେଳେ ସେ ଘଡ଼ିରୁ ଟିକିଏ ଦୁଧ ପିଲାଟିର ପାଟିରେ ଦିଏ । ପୁଣି ଟୋକେଇଟିକୁ ପାଣିକି ଭସେଇ ଦିଏ । ଇମିତି କେତେବେଳେ ଗଲା, ମୋରାଏମ୍ ସେହିପରି ଚାଲୁଥାଏ । ସେ ବୁଲୁଥିଲା, “ଏଇ ଗାଈରେ ସିନା ଗୁଜାଙ୍ଗର ହକୁମ । ଟୋକେଇ ନଈରେ ଭାସି ଗଲାଣି । ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟ ଗାଈରେ ପହଞ୍ଚିବ ସେତେବେଳେ ମୁଁ ଟୋକେଇରୁ କାଢ଼ି ଆଣିବି । ଭାଗ ମାଗି ଗଲାଣି ।

ଭାସି ଭାସି ଗାଉଁସି ଯାଉଥାଏ, ଭଉଁଶୀ କୁଳେ କୁଳେ ତାକୁ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ଯାଉଥାଏ, ଏପରି ସମୟରେ ଭଉଁଶୀ ମୋରାଏମ୍ ଦେଖିଲା, ତାଙ୍କ ଗାଈର ଗୁଜେମା ପୋଇଲି ପରିବାର ଯାଇ ସେ ନଈକି ଗାଆଁ ଆସୁଛନ୍ତି । ଟୋକେଇ ଭସେଇ ଗାଆଁରେ ଯାଇଛି ।

ଦୁଷ୍ଟି ପଡ଼ିଲା । ପୋଇଲି ଭିତରୁ ଜଣେ ପହଁର ଯାଇ ଟୋକେଇଟି
କୁଳକୁ ଆଣିଲା । ଜେମା କଅଁଳ ପିଲଟିକୁ ଦେଖି ଆସଣା ଘରକୁ
ନେଇ ପାଳିବାକୁ କହିଲେ ।

ଏହି ସମୟରେ ମୋର ଏମ୍ ଜେମାଙ୍କ ଆଗକୁ ଆସି କହିଲା,
“ମା, ତମେ ଯେବେ କହିବ, ମୁଁ ଗୋଟିଏ ଭଲ ଧାର୍ମିକା ଏ ପିଲାପାଇଁ
ଆଣି ଦେବି ।” ସେହିକ୍ଷଣି ଯାଇ ଧାଇଁ ତାଙ୍କ ଆଣିବାକୁ ଜେମା

ହୁକୁମ ଦେଲେ । ମୋର ଏମ୍ ଧାଇଁ ଧାଇଁ ଯାଇ ବାପ, ମାଙ୍କୁ ସବୁ କଥା କହିଲ । ଯୋଷୀବେଦ ସେହିକ୍ଷଣି ଆସି ପିଲାଟି ଧାଇଁ ଦେବାକୁ ଗଲି ଦେଲେ ।

ରାଜକନ୍ୟା ପିଲାଟିର ନାମ ଦେଲେ ମୁସା । ଏହି ମୁସା ବଡ଼ ହୋଇ ଜଣେ ମହାପୁରୁଷ ହେଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ପ୍ରତାପୀ, ମନ ପାଶୁବା, ଅଛନ୍ତା ରହବା, କୁଅଁ କୁଅଁ, ଡକାପାର ବାନ୍ଧବା, ନିରୁଜ—ଏହାର ଅର୍ଥ କଣ ?

୨ । ରାଜା ଖାଲି ପୁଅଙ୍କୁ ଭସେଇ ଦେବାକୁ କାହିଁକି କହିଲେ, ହିଅଙ୍କୁ କାହିଁକି ଛାଡ଼ିଦେଲେ ?

୩ । ମୋର ଏମ୍ କେଉଁ ଅଣରେ ନିଜକୁଳ ଧରି ଗୁଲିଆ ଏ ?

୪ । ମୁସାଙ୍କ ବଡ଼ ଦିନ କଥା ମାତ୍ରକୁ ପଚାରୁ ବୁଝ ।

ଯୋଡ଼ିଏ ଅମୃତଭଣ୍ଡାକୁ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା

ବାଲେଶ୍ଵର ଜିଲ୍ଲାରେ ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ୀ ଥାଏ । ବୁଢ଼ୀଟି ଭାରି ଗରିବ । ତାର ଗୋଟିଏ ସାନ ହିଅ, ଆଉ କେହି ନ ଥାଏ । ସେ ଦୁଃଖ କରି ଆସେ ତଳେ, ହିଅଟିକୁ ଚଳାଏ ।

ବୁଢ଼ୀର ଜମିବାଡ଼ି ନ ଥାଏ । ସେ ଅଗଣାରେ କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଅମୃତଭଣ୍ଡା ଗଛ ଲଗାଇଥାଏ । ସେହି ଗଛରେ ଯେଉଁ ଅମୃତଭଣ୍ଡା ପଳେ, ବୁଢ଼ୀ ତାକୁ ବଜାରରେ ବିକି ସେଥିରୁ ଯାହା ଯାଇପା ଯାଏ, ସେଥିରେ ଗୁଡ଼ଳ କିଣେ ।

ଦିନେ ସକାଳେ ବୁଢ଼ୀ ଗଛଯାକ ଦେଖି ଦେଖି ଯୋଡ଼ିଏ ଅମୃତଭଣ୍ଡା ତୋଳି ତାକୁ ବିକିବାପାଇଁ ବଜାରକୁ ଗଲା । ମଫସଲ

ଗାଁ ବଜାର ତ । ସେଥିରେ ଲୋକ ଗହଳ ନାହିଁ । ବଜାର ଉପରେ
ଥାନା ଘର । ଥାନାରେ ପୁଲିସ୍‌ବାବୁ ଜଣେ, ଆଉ କେତେଗୁଡ଼ିଏ
କନେଷ୍ଟବଲ ବା ସିପେହ୍ତି ଥାନ୍ତି ।

ବୁଢ଼ୀ ଅମୃତଭଣ୍ଡା ଘେନି ଯାଉଥିଲା । ପୁଲିସ୍‌ବାବୁ ଦେଖି
ବୁଢ଼ୀଙ୍କ ଡାକିଲେ । ବୁଢ଼ୀ ଆସିଲାକୁ ତା ଅମୃତଭଣ୍ଡା ଯୋଡ଼ିକ
ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ବାଛି କରି ଧଇଲେ । ବୁଢ଼ୀକୁ କହିଲେ ଯାଅ ।
ବୁଢ଼ୀ ସଇସା ମାଗିଲାକୁ ବାବୁ ଧମକାଇ ଦେଲେ । କହିଲେ—
“ଯାଅ, ଯାଅ । ଅମୃତଭଣ୍ଡାଟାଏ ତ ବାଡ଼ିରେ ଫଳିଥିଲା । ତା’
ଫେରେ ଲୋକେ ସଇସା ଦେଇ କଣିଦେ ?”

ଗାଁମାନଙ୍କରେ ପୁଲିସ୍‌ବାବୁଙ୍କୁ ନ ଭରେ କିଏ ? ବୁଢ଼ୀ ବିଗୁଣ
କରେ କଅଣ ? ଘରେ ଗୁରୁଳ ନାହିଁ । ହିଅଟି କଥା ତାର ମନେ
ପଡ଼ିଲା । ସେ କାନ୍ଦକାନ୍ଦ ହୋଇ ଠିଆ ହେଲା । ବାବୁ ପୁଣି ବେଜାର
ହୋଇ କହିଲେ, “ଅଗ୍ନି ଯା, ଆଉ ଅମୃତଭଣ୍ଡାଟି ଯେତେ ଦାମରେ
ବିକିବୁ ମୋଠୁଁ ଆସି ସେଇକି ନେଇଯିବୁ ।”

ବୁଢ଼ୀ ନିରାଶ ହୋଇ ବାହାରିଗଲା । ଆଖିରୁ ଲୁହ ବହୁ
ଯାଉଥାଏ । ବୁଢ଼ୀ ସତ୍ତକେ ସତ୍ତକେ ବଜାର ଆରମ୍ଭକୁ ଗୁଲିବାରେ
ଲାଗିଲା ।

ଇଜରଟେନ୍ ବୋଲି ଜଣେ ସାହେବ ସେତେବେଳେ
ବାଲେଶ୍ଵରରେ ଜିଲା ମେଜେଷ୍ଟ୍ରେ ଥାନ୍ତି । ସାହେବଟି ଭାରି ଭଲ ।
ଗରିବ ଗୁରୁବାଙ୍କ କଥା ଶୁଣୁ ବୁଝନ୍ତି । ସେବାଇସାଇକଲ ବା ଶୂନ-
ଗାଡ଼ିରେ ଚଢ଼ି, ଗାଁ ହାଟ ବଜାର ସବୁ ବେଳେବେଳେ ବୁଲି

ଦେଖାନ୍ତି । ସେଦିନ ଦୈବକୁ ସେ ସେହି ସଡ଼କରେ ଶୁନଗାଡ଼ିରେ
ଆସୁଥିଲେ । ବୁଢ଼ୀଟି ତାଙ୍କ ଆଖିରେ ପଡ଼ିଲା ।

ସାହେବ ଗାଡ଼ିରୁ ଓଲଟାଇ ପଡ଼ିଲେ । ସେ ସାହେବ ଓଡ଼ିଆ
ଭାଷା ଭଲ ଜାଣିଥିଲେ । ପଚାରିଲେ, “ବୁଢ଼ି, ତୁ କାନ୍ଦୁଛୁ କାହିଁକି ?”
ବୁଢ଼ୀ ଭରି ଯାଉଥିଲା । ସାହେବଙ୍କଠାରୁ ଆଶ୍ଚାସନ ପାଇ କଇଁ
ହୋଇ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ସକଳ କଥା କହିଲା ।

ସାହେବ କହିଲେ, “ଆଗ୍ନି ହେଉ, ତୁ ମୋତେ ଅମୃତଭଣ୍ଡାଟି ବିକ୍ । ଏଇ ନେ ଏ ଅମୃତଭଣ୍ଡାର ଦାମ୍ ।” ଏହା କହି ସକେଟରୁ ଖଣ୍ଡେ ଦଶଟଙ୍କା ନୋଟ କାଢ଼ି ବୁଢ଼ୀ ହାତକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ । ବୁଢ଼ୀ ଏହା ଦେଖି ଅବାବ୍ ହୋଇଗଲା । ତାକୁ ବି ଟିକିଏ ଭର ମାଡ଼ିଲା । ସେ କିଛି ବୁଝି ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ସାହେବ ସେଠାରୁ କହିଲେ, “ଯାଆ, ପୁଲିସି ବାବୁଙ୍କୁ କହିବୁ, ମୁଁ ଆଉ ଅମୃତଭଣ୍ଡାଟି ବିକି ଏଇ ଦଶଟଙ୍କା ପାଇଛି । ତୁମେ ତ କହିଥିଲ, ତୁମେ ଯେଉଁ ଅମୃତଭଣ୍ଡାଟି ନେଇଥିଲ ତାର ତେବେ ଦାମ୍ ଏବେ ଦଶଟଙ୍କା ଦିଅ ।”

ବୁଢ଼ୀ ଏହା ଶୁଣି ଥାନା ଆଡ଼କୁ ଲେଉଟିଲା । ବଜାରକୁ ଯାହେବ ଆସିଥିବା କଥା ମୁନସିବାବୁ ସେତେବେଳକୁ ଶୁଣି ଗଲେଣି । ବୁଢ଼ୀ ଯାଇ ମୁନସିବାବୁଙ୍କୁ ଅମୃତଭଣ୍ଡାର ଦାମ୍ ମାଗିଲା । ମୁନସିବାବୁ ଏବେ ଆଉ କରନ୍ତି କଣ । ଟିକିଏ ଉପରକୁ ଡଳକୁ ଚାହିଁଲେ । ବାପର ସୁସୁନ୍ଦ ହୋଇ ଏବେ ବୁଢ଼ୀ ହାତକୁ ଦଶଟି ଟଙ୍କା ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ।

ବୁଢ଼ୀ ଯୋଡ଼ିଏ ଅମୃତଭଣ୍ଡାକୁ କୋଡ଼ିଏ ଟଙ୍କା ପାଇ ଆନନ୍ଦରେ ଘରକୁ ଗଲା ।

ପ୍ରଶ୍ନ— ୧ । ବାବୁ ଧମକାଇ ଦେଲେ; ଜାଦ କାଦ ହେଲା; ବେଜାର ହୋଇ କହିଲେ; ଗରିବ ବୁରୁବା; ଅବାବ୍ ହୋଇ ଗଲେ; ବାପର ସୁସୁନ୍ଦ ହୋଇ; ଏହାର ଅର୍ଥ କଣ ?

୨ । ତୁମ ଭିତରୁ ଜଣେ ପିଲା ମେଜେଷ୍ଟର, ଅଉ ଜଣେ ବୁଢ଼ୀ ହୋଇ କଥାବାଢ଼ି ଦୁଅ ।

୩ । ମୁନସିବାରୁ ଗୋଟାଏ ଅମୃତଭଣ୍ଡାରୁ କାହିଁକି ଦଶ ଟଙ୍କା ଦେଲେ ?

ଶିବେଇ ସାଆନ୍ତାଙ୍କ ଦେଉଳ ତୋଳା

ଏଇ ଓଡ଼ିଶାର ସମୁଦ୍ରକୂଳେ ପୁରୀଠାରୁ କୋଡ଼ିଏ ମାଇଲ ଉତ୍ତର ଆଡ଼କୁ କୋଣାର୍କ ଅଛି । ଏହି କୋଣାର୍କ ନାଟି ସମସ୍ତେ ଶୁଣିଥିବ । ଏଠାରେ ଏବକାଳର ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦେଉଳ ମୁଣ୍ଡଶାଳା ଓ ବେଢ଼ା ପାରିଶ୍ର ପରି ଆଗେ ସବୁ ଥିଲା । ଏବେ ଦେଉଳଟି ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଛି । ବେଢ଼ା ପାରିଶ୍ର ଭାଙ୍ଗିଯାଇ ଠାଏ ଠାଏ ଭଙ୍ଗା ହୋଇ ବାଲି ଉପରକୁ ଚାଲିଛି । ମୁଣ୍ଡଶାଳାର ଉପର ଚନ୍ଦ୍ର କଳସ ନାହିଁ । ମୁଣ୍ଡଶାଳା ମଧ୍ୟ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଗାଣି । ମାତ୍ର ତା ମଧ୍ୟରେ ବାଲି ଉଠି କର ତା' ଦ୍ଵାରଯାକ ବନ୍ଦ କରି ତାକୁ ରଖାଯାଇଛି ।

ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦେଉଳ ହେଲା ଉତ୍ତରୁ କୋଣାର୍କ ଦେଉଳ ତିଆରି ହୋଇଥିଲା । ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଦେଉଳ ସେହିପରି ଠାଆ ହୋଇଛି, କୋଣାର୍କ ଦେଉଳ ଭାଙ୍ଗି ଗଲାଣି କାହିଁକି ?

ଲୋକେ କହନ୍ତି, ଏବେ କୋଣାର୍କ ଦେଉଳ ଯେଉଁଠାରେ ଅଛି ଆଗେ ସେହିଠାରେ ଗୋଟିଏ ନଈ ଥିଲା । ସେଇ ନଈକୁ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ବୋଲି କହୁଥିଲେ । ସୂର୍ଯ୍ୟଦେବତା ସେହି ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ଠାରେ ଲୋକଙ୍କ ଠାରୁ ପୂଜା ନେଉଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଓଡ଼ିଶାର ମହାରାଜା ନରସିଂହ ଦେବ ସେହି ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗା ନଦୀ ଉପରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଦେବତାଙ୍କ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଦେଉଳ ତୋଳାଇବାକୁ ଠିକ୍ କଲେ ।

ଶିବେଇ ସାଆନ୍ତା ସେତେବେଳର ଓଡ଼ିଶା ମହାରାଜାଙ୍କ ବାରିକମିସ୍ତ୍ରୀ ଥିଲେ । ଶିବେଇ ସାଆନ୍ତାଙ୍କୁ ମହାରାଜା ନରସିଂହ ଦେବ ତକାଇ ଚନ୍ଦ୍ରଗୁଣା ନଈ ଭିତରେ କୋଣାର୍କ ଦେଉଳ ତୋଳିବା ପାଇଁ ବସ୍ତ୍ର ଦେଇ ଦେଲେ ।

ଶିବେଇ ସାଆନ୍ତା ଯେତେ ଜାଣିବାର ବାରିକ ମିସ୍ତ୍ରୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଗହ୍ୱରୀଆ ନଈର ସୁଅ ଭିତରେ କିପରି ଦେଉଳ ତୋଳିବେ ବୁଝି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ମହାରାଜା ଶିବେଇ ସାଆନ୍ତାଙ୍କ କହିଲେ, “ଦେଉଳରେ କେତେଦିନ ଲାଗିବ, କେତେ ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବ, ସେସବୁର ଆଗତୁରା ହସାବ କ’ଣ ?”

ଶିବେଇ ସାଆନ୍ତା କହିଲେ, “ମହାରାଜା, ପାଣିରେ ମୂଳଦୁଆ ପକାଇ ଦେଉଳ ତୋଳିବ । ସେଥିରେ କେତେ ଦିନ ଲାଗିବ, କେତେ ଧନ ଲାଗିବ ତାହା ଏବେ କିପରି କହିବ ? ମୂଳଦୁଆ ପଡ଼ିପାରିଲେ ଗୁମ୍ଫା ସେକଥା ପଚାରିବେ ।”

ମହାରାଜା କହିଲେ, “ଆଗ୍ର ତେବେ ସେଇଆ ହେବ ।”

ଶିବେଇ ସାଆନ୍ତା ଭୁବନେଶ୍ୱର, ନରାଜ ଓ ଆଉ ଆଉ ଥାନରୁ ନଈକୂଳର ଖୁବ୍ ବଡ଼ ପଥରମାନ ବୋହୁ ଆଣି ମୂଳଦୁଆ ପକାଉଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ପଥର ସବୁ ସୁଅରେ ଠିକ୍ ହୋଇ ରହୁନଥାଏ, କି ମୂଳଦୁଆ ଉପରକୁ ଉଠୁ ନ ଥାଏ । ଏହିପରି ବହୁତ ପଥର ନଈ ପେଟରେ ଗଲେ । ଏବେ ମଧ୍ୟ କୋଣାର୍କ ପାଖେ ‘ପଥରଗଣ୍ଡ’ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଯୋଡ଼ ଅଛି । ସେହି ଯୋଡ଼ ଭିତରୁ ବଡ଼ ବଡ଼ କଟା ପଥରମାନ ମିଳୁଛି ।

ଏହିପରି ପଥର ସବୁ ପାଣିରେ ଭାସିଯିବାରୁ ସାଆନ୍ତା ନରାଜ ହେଲେ । ଜାଣିବା ଶୁଣିବା ଲୋକଙ୍କୁ ପଚାରିବାକୁ, ଭଲ ଭଲ

ଦେଉଳ ତୋଳା ପୁ ପ୍ରକ ଖୋଜି ଦେଖିବାକୁ ସେ ସେତେବେଳେ
ଗାଁ ଗାଁ ହେଇ ବୁଲୁଥାନ୍ତି ।

ଏହିପରି ବୁଲୁବୁଲୁ ଦିନେ ଦି'ପହରେ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ୀ
ଦୁଆରେ ଆଶ୍ରା ନେଲେ । ଡାଙ୍କୁ ଭାରି ଭେକ ଶୋଷ କରୁଥିଲା । ବୁଢ଼ୀ
ସେଦିନ ଟିକିଏ ଯାଉ କରୁଥିଲା । ସାଆନ୍ତାଙ୍କୁ କହିଲା, “ବାପ,
ଖାଇବାକୁ ଉତ୍ତର ହେବ । ଏବେ ତୁମକୁ ଭାରି ବାଧୁଛି । ମୁଁ ଯାଉ
କରୁଛି, ଟିକିଏ ଦଉଛି ଖାଇଦିଅ ।”

ବୁଢ଼ୀ ଥାଳିରେ ଯାଉ ଆଣି ବାଢ଼ି ଦେଲା । ସାଆନ୍ତାଙ୍କ ସେଟ
ଜିକୁଛି । ସାଆନ୍ତା ଭୁସ୍କିନ ଥାଳି ମଝିରେ ହାତ ପୁରାଇ ଦେଲେ ।
ହାତ ପୋଡ଼ିଗଲା । ସାଆନ୍ତା ଛତୁଛତୁ ହୋଇଗଲେ ।

ବୁଢ଼ୀ ଚାହିଁଥିଲା । ହସି ହସି କହିଲା, “ଏ କଣମ ପୁଅ,
ଶିବେଇ ସାଆନ୍ତା ଦେଉଳ ତୋଳିଲାପରି ଥାଳି ମଝିରେ କିଆଁ ହାତ
ପୁରୋଇଛ ମ ? ଗୋଟିଏ ପାଖରୁ ଖାଇଲେ ସିନା ହବ ।”

ସାଆନ୍ତା ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ବୁଝିଲେ ବୁଢ଼ୀ ସତ କହିଲା ।
ନଈ ମଝିରେ ମୁଳଦୁଆ ନ ପକାଇ କୁଳରୁ ପଥର ବାନ୍ଧିଗଲେ କାମ
ହୋଇଯିବ ।

ସେ ବୁଢ଼ୀଙ୍କ ଚିହ୍ନା ନ ଦେଇ ଚାଲିଗଲେ । ଅଳ୍ପଦିନରେ
କୋଣାର୍କର ମୁଳଦୁଆ ପଡ଼ିଗଲା ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । କୋଣାର୍କ ଦେଉଳ ନଈ ଭିତରେ ବାହିବ ତୋଳା
ହେବ ?

୨ । ଶିବେଇ ସାଆନ୍ତା ବୁଢ଼ୀ ପାଖରୁ କଣ ଜ୍ଞାନ ପାଇଲେ ?

୩ । ମୂଳଦୁଆ, ଦେଉଳ, ମୁଖଶାଳା, ବେଢ଼ାପାରିଆ, ଚକ୍ର,
କଳଶ, ବାରିକ ମିଷ୍ଟୀ—ଏହା କଣ ବୁଝିଛ କି ? ଅର୍ଥ
ବୁଝାଇ କରି ଲେଖ ।

ଗଛ କଅଣ ଖାଏ ?

କେତେ ଡା ଗଛ ଗୁରୁଆଡ଼େ ଦେଖୁଥାଉଁ, ଗଛ କିପରି ଥାଏ ?
ବଡ଼ ବଡ଼ ଗଛ ଦେଖ । ଆମ୍ବଗଛ, ବରଗଛ, ଏ ସବୁ ଗଛର ଢଳ
ପାଖ ଭୂଇଁ ଭିତରେ ଥାଏ । ତାକୁ କହନ୍ତି ଚେର । ଚେର ଶିଶୁ
ଶିଶୁ ହୋଇ ଭୂଇଁ ଭିତରେ ପଶି ଯାଇଥାଏ ।

ଗଛର ଡାଳ ଯେପରି ଶିଶୁ ଶିଶୁ ହୋଇ ମେଲି ହୋଇଯାଇ-
ଥାଏ, ଭୂଇଁ ଭିତରେ ଚେର ସେହୁପରି ମେଲି ଯାଇଥାଏ ।

ତା ଉତ୍ତରୁ ଗଛର ଗଣ୍ଡି, ସେଥିରେ ଡାଳ ନ ଥାଏ । ତା
ଉପରକୁ ଡାଳ ମେଲାଇ ହୋଇ ଥାଏ । ଡାଳରେ ପତର ଥାଏ ।
ଗଛ ଚେର ବାଟେ ଭୂଇଁରୁ ରସ ଟାଣେ ।

ଲୋକେ ଚରୁରନ୍ତି, ଖାଲି ଭୂଇଁରୁ ରସ ଟାଣି ଗଛଟି ବଢ଼େ ।
ଭୂଇଁରୁ ରସ ଟାଣିଲେ ଡାଳରେ ପତର ଫଟେ । କିନ୍ତୁ ତାହା ନୁହେଁ ।
ଗଛ ପତ୍ରବାଟେ ପବନରୁ ଖାଏ ।

ପତ୍ର ହେଉଛି ଗଛର ମୁହଁ ପରି, ପବନରୁ ଖାଇ ଗଛ କାଠ
ଭିଆରି କରେ ।

ଭୂଇଁରୁ ଚେରବାଟେ ରସ ନିଏ ସତ, କିନ୍ତୁ ସେ ରସ ଅତି
ଅଳ୍ପ । ଭୂଇଁରୁ ଖାଲି ଚେରବାଟେ ଗଛ ପାଣି ନିଏ ।

ଗୋଟାଏ ଭାଲଗଛର ଚେର, ଗଣ୍ଡି, ସହ ସବୁ କାଟି ଶୁଖାଇ-
ଦିଅ । ତାକୁ ନିଆଁ ଲଗାଇ ସବୁ ସେଡ଼ି ପାଉଁଶ କରିଦିଅ । ଖାଲି
ମୁଠାଏ ଧଳା ପାଉଁଶ ପଡ଼ି ରହିବ । ବାକୀ ସବୁ କୁଆଡ଼େ ଉଡ଼ିଯିବ ।

ଯେଉଁ ଧଳା ପାଉଁଶ ମୁଠାକ ପଡ଼ି ରହିଲା, ଗଛଟି ଚେର-
ବାଟେ ସେଇତକ ଭୁମିରୁ ଖାଇଥିଲା । ବାକୀ ଯାହା ଉଡ଼ି ପବନରେ
ମିଶିଗଲା, ସେତକଯାକ ପହଞ୍ଚିବାଟେ ଗଛ ପବନରୁ ଖାଇଥିଲା ।

ଗଛଟି ଶୁଖାଇ ପୋଡ଼ିଦେଲେ ଏହିପରି ପାଣି ଶୁଖିଯାଏ ।
ପବନରୁ ଆସିଥିବା ଜିନିଷ ପୋଡ଼ି ଉଡ଼ିଯାଏ । ମାଟିରୁ ଆସିଥିବା
ଜିନିଷ ପାଉଁଶ ହୋଇ ମାଟିରେ ପଡ଼ି ରହେ ।

ଗଛଟି ଶୁଖାଇ ଦେଲେ ସବୁ ପାଣି ଉଡ଼ି ଯାଇ ନ ଥାଏ ।
ଶୁଖିଲା କାଠକୁ ପୋଡ଼ି ଦେଲେ ଅଙ୍ଗାର ହୁଏ ।

ଦଶିଆଁ ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗାର ଜାଳି ସୁନାରୁପାଁ ଢରଳାନ୍ତି, ପୋଡ଼ନ୍ତି
ସେ ଅଙ୍ଗାର ଦେଖିଥିବ । କାଠରୁ ନିଆଁ ଡାକିଲେ ସବୁ ପାଣି ଉଡ଼ି-
ଗଲେ ସେଇ ଅଙ୍ଗାର ହୁଏ । ସେ ଅଙ୍ଗାରକୁ ଜାଳିଦେଲେ ଧଳା
ପାଉଁଶ ବାହାରେ ।

ନଈରେ ଦଳ ଦେଖିଥିବ । ଦଳ ପାଣି ମଇଳାରୁ ଟିକିଏ
କଅଣ ମାଟି ଜିନିଷ ଖାଏ କି ନ ଖାଏ, ବାକୀ ସବୁ ପବନରୁ ଖାଇ
ବଢ଼େ ।

ପାଣି ସେଥିରେ ବହୁତ ଥାଏ । ସେଥିପାଇଁ ଶଗଡ଼େ ଦଳ
ଶୁଖାଇ ପୋଡ଼ି ଦେଲେ ମୁଠାଏ ପାଉଁଶ ବି ବାହାରେ ନାହିଁ । ସବୁ
ଅଙ୍ଗାର ହୋଇ ଜଳିଯାଏ ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ଗଛ କେଉଁଠାରୁ କଅଣ ଖାଏ ?

୨ । ଅଙ୍ଗାର କଅଣ ? ପାଉଁଶ କଅଣ ?

୩ । କଲ ଶୁଖାଇ ଯୋଡ଼ିଲେ କାହିଁକି ବେଶି ପାରିବି
କାହାରେ ନାହିଁ ?

ପିକାର୍ଥ ଓ ହଂସ

ପିକାର୍ଥ ବଗିଚା ଘରେ
ବସିଥିଲେ ଦିନେ,
ଜୁଡ଼ି ଯାଉଥିଲେ ହଂସ
କେତେ ସେ ଗୁଣନେ ।
ବୁଡ଼ି ଯାଉଥିଲା ରବି
ସଞ୍ଜବେଳେ ଶୁଭ
ଆସୁଥିଲା ସନ୍ତାନରୁ
ଘୋଡ଼ାର ଘୋଡ଼ାର ।
ଗୁଡ଼ି ହଂସଟିଏ ଆସି
ସଞ୍ଜଗଲା ତଳେ,
ତେଣାରେ ବାଜିଛି ଶର
ଗୁଡ଼ି ସେ ବଜଳେ ।
ପିକାର୍ଥ ଉଠିଲେ, ନେଲେ
ହଂସକୁ ବୁଣାରୁ,
ଶର କାନ୍ଦି ହାଡ଼ି ହାତ
ଦେଲେ ସେ ବୁଲାଇ ।
ହଂସର ରକତ ଧାରେ
ତାଳି ଲୁହ ଧାର,
କରୁ କରୁ ହୋଇ କେତେ
କାନ୍ଦିଲେ କୁମାର ।

ଧନୁଷର ହାତେ ଧରି
 ସିଦ୍ଧାର୍ଥଙ୍କ ଭାଇ
 ଦେବଦତ୍ତ ଏବେ ଆସି
 ମିଳିଗଲେ ତହିଁ ।
 କହିଲେ, “ସିଦ୍ଧାର୍ଥ, ହଂସ
 ଛାଡ଼ିଦିଅ ମୋର
 ମୁହଁ ସର ଏ ହଂସକୁ
 ବନ୍ଧି ଅଛୁ ଶର ।”
 ସିଦ୍ଧାର୍ଥ କହିଲେ, “ଏ ତ
 ବରୁଣ ଓଲଟା,
 ସତ କହୁଛ କି ଭାଇ,
 କରୁଅଛ ଥଟ୍ଟା ?
 ମାରିଲ ଯେ ହଂସଟିକୁ
 ହଂସ ହେବ ତାର ?
 ବଞ୍ଚାଇ ରଖିଲ ଯେହୁ
 ହୋଇବ ସେ ସର ?
 ନିଅ ଶାକ୍ୟ ରାଜ୍ୟ, ନାହିଁ
 ତହିଁ ମୋର ଛେଡ଼ା,
 ହଂସଟିକୁ ନ କରିବି
 କେବେ ହାତ ଛଡ଼ା ।”
 ଶିକାରୀ ସେ ଦେବଦତ୍ତ
 ରହିଗଲେ ବୁଦ୍ଧି,
 ମୁଣ୍ଡ ପୋତି ଶରେ ବୁଲି
 କିଛିହିଁ ନା କହି ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ସଞ୍ଜବେଳେ ଅକାଉଁଟୁ ଅଳ୍ପ ମାଡ଼ିଅସେ ; କାହିଁକି ? ଅଳ୍ପ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଅସ୍ତ ହେଲାବେଳେ ଦେଖି ବୁଝ ।

୨ । ଗଗନ, ଝାଡ଼ି, ଶୁଭ୍ର, ଶିବାଗ୍ର, ହାତଛଡ଼ା—ଏହାର ଅର୍ଥ ଲେଖ ।

୩ । ଦେବଦତ୍ତ କଣ ବୋଲି ହଂସ ମାଗିଲେ ? ସିଦ୍ଧାର୍ଥ କଣ ଉତ୍ତର ଦେଲେ ?

ବାଘ କଥା

(୧)

ଝିଗର ଗଡ଼ଜାତ ସବୁ ଜଙ୍ଗଲ ମୂଲକ । ସେଠାରେ ବଣୀ ଶାହାଜୀ ବହୁତ । ସେ ବଣରେ ବହୁତ ବାଘ ଥାଆନ୍ତି ।

ବଣ ଭିତରେ ଗଛ ସହ କାଟି, ସଫା କରି ଲୋକେ ଚିଲ କରିଥାନ୍ତି । ଚିଲପାଖେ ଶଣ୍ଡିଏ ଶଣ୍ଡିଏ ଗାଁ କରି ଘର କରି ଗଢ଼ି ଥାଆନ୍ତି ।

ତାଙ୍କ ଘରପାଖେ ଦେଲେ ଦେଲେ ବଣରୁ ବାଘ ବାହାର ଦିନ । ଦି'ପହରେ ବଲରେ ଚରୁଥିବା ଗାଈ ଛେଳିଙ୍କୁ ଟେକି ଘେନିଯାଏ ।

ସେଠା ଲୋକେ ବାଘକୁ ଭରନ୍ତି ନାହିଁ । କଲସପତର ଆ ବାଘକୁ ତ ଖାତର କରନ୍ତି ନାହିଁ । ମହାବଳ ଦେଖିଲେ ମଧ୍ୟ ଦମ୍ଭଧର ଠିଆ ହୁଅନ୍ତି ।

ସାତରେ କେବେ କେବେ ଗାଁ ଭିତରକୁ ବାଘ ଆସେ ଗୁଡ଼ାକି ଦୁଆର ମେଲି ଥିଲେ, ଗୁଡ଼ାଳରେ ପଶି ଗୋରୁ ମଝିଟି ଘେନିଯାଏ ।

ବଣରେ ଥିବା ଲୋକେ ଅନେକ ବାଉଁଶ ଗୁଞ୍ଜେଡ଼ିରେ କାଠ ମୁହଁଟି ଦେଇ ଦୁଆର କରିଥାନ୍ତି । ବାଘ ପାରିଲେ ଲେଡ଼ା ମାରି ସେ ଦୁଆର ଭାଙ୍ଗି ଘରେ ପଶିଯାଏ ।

-ଥରେ ଗୋଟିଏ ଗାଁରେ ବାଘ ଆସି ଜଣକ ଗୁହାଳ ଘରେ ବହୁତ ଗେରୁ ଥିବାର ଉଠିଲା । ଗୁହାଳ ଗୁରୁପଟ ବୁଲିଲା, ଦୁଆର ଲେଡ଼ା ମାଇଲା, କିଛି ହେଲା ନାହିଁ ।

ସେ ଗୁହାଳରେ ଗୋଟିଏ ନଳା ଥିଲା । ବାଘାଘେ ନଳା ମୁହଁରେ ବାଘ ବସି ନଳାବାଟେ ଲଙ୍ଗୁଳ ପୁରାଇ ଦେଇ ଗୁହାଳ ଭିତରେ ଲଙ୍ଗୁଳ ଅଗଟି ଛଟ ଛଟ କଲା । ଜନ୍ତୁ ତ ବାସନା ବାରିଲା, ଗୋରୁଯାକ ବାସନାରୁ ତ ବାଘକୁ ଜାଣିଥିଲେ, ଏବେ ଲଙ୍ଗୁଳ ଛଟ ଛଟ ହେବାର ଦେଖି ଖାଲି ଡାଆଁ ମାଇଲେ ।

ଗୁହାଳ ଭିତରେ ଦୁମ୍ ଦାମ୍ ଶୁଭିଲା । ଯାହାଙ୍କର ଗୁହାଳ ସେ ଜନୋଟି ଭାଇ । ସାନ ଭାଇଟି ଉଠିଆସି ଜଳାବାଟେ ଉଠିଲା । ଦେଖିଲା, ଗୁହାଳ ନଳା ମୁହଁରେ ବାଘ ବସିଛି । ଗୋରୁଯାକ ଭିତରେ ଛଟ ପଟ ହେଉଛନ୍ତି ।

ସେ ଆଉ ଦି' ଭାଇଙ୍କେ ଡାକିଲା । ସମସ୍ତେ ଦେଖିଲେ, କଥାଟା ବୁଝି ନେଲେ, ତାଙ୍କୁ ଭାରି ଖୁସି ଲାଗିଲା ।

ଜଣେ କହିଲା, “ଭାଇ, ଏ ବାଘକୁ ପଗେ ଦବା । ଇଏ ଆଜି ଆସିଲାଣି, ନିଜ ଆସିବ ।”

ତହିଁଆର ଦିନ ବାଘ ସେହିପରି କଲା । ତହିଁଆର ଦିନକୁ ସବୁ ଭାଇ ଯାକ ଚିତ୍କାର କରି ସଭା ସାନ ଭାଇଙ୍କ ଗୁହାଳରେ ରଖିଦେଲେ । ଆଉ ଦୁଇ ଭାଇ ଯାକ ଠେଙ୍ଗା ଧରି ଘରେ ଶୁଣି ବସିଲେ ।

ବାଘ ଆସି ଗୁହାଳ ନଳାରେ ଲଙ୍ଗଳ ଭର୍ତ୍ତିକରି ଛଟ ଛଟ କଲ ବେଳକୁ ସାନ ଭାଇ ଲଙ୍ଗଳକୁ ଧରି ହାତରେ ତନି ସରି ଗୁହାଳ ଦେଇ କାନ୍ଥକୁ ଗୋଡ଼ ଦେଇ ପ୍ରାଣପଣେ ଓଟାଇ ଧଇଲା । ବାଘ ରଡ଼ି ଶୁଣିଲା । ଏଣେ ସାନ ଭାଇ ବି ଆଉ ଭାଇମାନଙ୍କ ଡାକ ପକାଇଲା । ଦି'ଭାଇଯାକ ଠେଙ୍ଗା ଧରି ଘରୁ ଦଉଡ଼ି ଆସି ଦେ ବାଘକୁ ପାହାର । ପାହାର ଉପରେ ପାହାର ପଡ଼ିଲା । ବାଘ ରଡ଼ି କରୁଥାଏ । ଶୁଣିବ କିଏ ?

ଶେଷକୁ ବାଘ ଗୋଡ଼ଯାକ ମାଡ଼ରେ ଗୁଣ୍ଡା ହୋଇଗଲା, ମୁଣ୍ଡଟି ଛତୁ ହୋଇଗଲା ।

ଗାଳିଙ୍ଗର ସାହସ

(୨)

ଜଙ୍ଗଲରେ ଥିବା ଲେକେ କାଠ ଆଣିବା ପାଇଁ ବଣକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଯେବେ ବଣରେ ବାଘ ମାଡ଼ିଥାଏ, କେତେ କେତେ ବେଳେ ସେଇ କାଠୁରିଆଙ୍କ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଘେନି ଯାଏ । ଆଉମାନେ ହୋ ହୋ କରି କେବେ କେବେ ଲେକଟାକୁ ଛଡ଼ାଇ ଆଣନ୍ତି । କେତେବେଳେ ଜାଅନ୍ତା ମଣିଷ ଆଣନ୍ତି, କେତେବେଳେ ବା ମଡ଼ ଆଣନ୍ତି ।

ଥରେ ବାର ଚଉଦ ବର୍ଷର ଗୋଟିଏ ହିଅ ଆଉ ଲେକଟ ସାଙ୍ଗେ କାଠ କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲା, ବାଘ ଆସି ସେଇ ହିଅକୁ ଧଇଲା ।

ବାଘ ଧଇଲେ କଅଣ କରେ ଜାଣ ? ଆଗ ଗୋଡ଼ୁରୁ ଗୋଟିକରେ ମଣିଷକୁ ଜାକି ଧରି ତନି ଗୋଡ଼ରେ 'ତେଇଁ ତେଇଁ' ନିର୍ଜନ ଜାଗାକୁ ଚାଲିଯାଏ । ସେଠାରେ ମଣିଷଟିକୁ ଥୋଇ ଦେଇ

ଶେଷରେ ଆସି ବସେ । ମଣିଷ ହଲଚଲ ଦେଲେ ଶବ୍ଦନି
ଥରେ ଥରେ ମାଡ଼ି ବସୁଥାଏ । ଏହିପରି କେତେବେଳେ ଖେଳିସାରି
ଶେଷକୁ ଢୋକି କଣା କରି ରକତ ପ୍ରେସ ।

ତା ଉତ୍ତର ପରେ ସେ ଦିନ ମାଂସ ଖାଏ, ତହିଁଠାର ଦିନ
ଖାଏ, ମଜ୍ଜି-ପତ୍ର-ହା ଯାଇ ଖାଉଥାଏ ।

ବାଘ ଆସି ଗୁହାଳ ନଳାରେ ଲଙ୍ଗଳ ଭର୍ତ୍ତିକରି ଛଟ ଛଟ କଲା ଦେଲକୁ ସାନ ଭାଇ ଲଙ୍ଗଳକୁ ଧରି ହାତରେ ତନି ସରି ଗୁଡ଼ାଇ ଦେଇ କାଳୁକୁ ଗେଡ଼ ଦେଇ ପ୍ରାଣପଣେ ଓଟାଇ ଧଇଲା । ବାଘ ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ିଲା । ଏଣେ ସାନ ଭାଇ ବି ଆଉ ଭାଇମାନଙ୍କ ଡାକ ପକାଇଲା । ଦି'ଭାଇଯାକ ଠେଙ୍ଗା ଧରି ଘରୁ ଦଉଡ଼ି ଆସି ଦେ ବାଘକୁ ପାହାର । ପାହାର ଉପରେ ପାହାର ପଡ଼ିଲା । ବାଘ ରଡ଼ି କରୁଥାଏ । ଶୁଣୁଛି କିଏ ?

ଶେଷକୁ ବାଘ ଗେଡ଼ଯାକ ମାଡ଼ରେ ଗୁଣ୍ଡା ହୋଇଗଲା, ମୁଣ୍ଡଟି ଛତୁ ହୋଇଗଲା ।

ବାଳିକାର ସାହସ

(୨)

ଜଙ୍ଗଲରେ ଥିବା ଲୋକେ କାଠ ଆଣିବା ପାଇଁ ବଣକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଯେବେ ବଣରେ ବାଘ ମାଡ଼ିଥାଏ, କେବେ କେତେ କେତେ ବେଳେ ସେଇ କାଠୁରିଆଙ୍କ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଘେନି ଯାଏ । ଆଉମାନେ ଚିତ୍କା ହେବା କରି କେବେ କେବେ ଲୋକଟାକୁ ଛଡ଼ାଇ ଆଣନ୍ତି । କେତେବେଳେ ଜାଅନ୍ତା ମଣିଷ ଆଣନ୍ତି, କେତେବେଳେ ବା ମଡ଼ ଆଣନ୍ତି ।

ଥରେ ବାଘ ବଉଦ ବର୍ଷର ଗୋଟିଏ ଝିଅ ଆଉ ଲୋକଙ୍କ ସାଙ୍ଗେ କାଠ କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲା, ବାଘ ଆସି ସେଇ ଝିଅକୁ ଧଇଲା ।

ବାଘ ଧଇଲେ କଅଣ କରେ ଜାଣ ? ଆଗ ଗୋଡ଼ରୁ ଗୋଟିକରେ ମଣିଷକୁ ଜାକି ଧରି ତନି ଗୋଡ଼ରେ ଡେଇଁ ଡେଇଁ ନିର୍ଜନ ଜାଗାକୁ ବୁଲିଯାଏ । ସେଠାରେ ମଣିଷଟିକୁ ଥୋଇ ଦେଇ

ଶଶେନ୍ଦ୍ରରେ ଆସି ବସେ । ମଣିଷ ହଲଚଲ ହେଲେ ଶୟକ୍ତି
ଥରେ ଥରେ ମାଡ଼ ବହୁଥାଏ । ଏହୁପରି କେତେବେଳେ ଖେଳିସାରି
ଶେଷକୁ ଭୋଟି କଣା କରି ରକତ ପ୍ରେସ ।

ତା ଉତ୍ତରୁ ପରେ ସେ ଦଳ ମାଂସ ଖାଏ, ତହିଁ ଆଉ ଦଳ
ଖାଏ, ମଡ଼ ପଡ଼ିଥିବା ଯାକ ଖାଉଥାଏ ।

ଏ ହିଅଟିକୁ ସେହୁପରି ହାତରେ ଜାକି ଡେଇଁ ଡେଇଁ
ପାଉଥିଲା । ହିଅ ମୁହଁଟି ବାଦ ମୁହଁ ପାଖକୁ ଥାଏ । ହାତ ଦୂରଟି
ଲମ୍ବି ପଡ଼ିଥାଏ ।

ଦଇବକୁ ହିଅ ହାତରେ କାହୁଁ ଗୋଟିଏ ଲମ୍ବା କାଠ
ଗୋଜା ପଡ଼ିଗଲା । ହିଅଟି ତାକୁ ଧରି ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ସାଙ୍ଗେ
ସାଙ୍ଗେ ବାଦ ନାକକୁ ଟାଣୁଆଁ କରି କେନ୍ଦ୍ର ଦେଲା ।

କେଷିକ ଖାଇ ବାଦ ଚଟକରି ହିଅଟାକୁ ଫିଙ୍ଗିଦେଇ ଡେଇଁ
ପଡ଼ି ଦୂରରେ ବସି ଦ' ଥର ଥରେ ଛୁଇଁଲା ପରି ହେଲା ।

ହିଅଟି ବି ଉଠି ବାଦଆଡ଼କୁ କାଠ ଗୋଜାଟି ଦେଖାଇ ଠିଆ
ହେଲା ।

ବାଦ ଟିକିଏ ଚମକି ଉଠୁଥାଏ. ହିଅ ତା' ଆଡ଼କୁ କାଠ
ଗୋଜାଟି ମାରି ଦେଲା ଡରି ଦେଖାଇ ଦେଉଥାଏ । ତା' ଦେଖି
ବାଦ ଟିକିଏ ପଛକୁ ଘୁଞ୍ଚି ଯାଉଥାଏ ।

ଏହୁପରି କେତେଥର ହେଲା ପରେ ବାଦ ଡେଇଁ ପଡ଼ି
କୁଆଡ଼େ ଚାଲିଗଲା ।

ହିଅଟି ଘଡ଼ିଏ ଖଣ୍ଡେ ଠିଆ ହେଇ ଚାଲିଆଡ଼କୁ ଚାହିଁଲା ।
ଏ ମଧ୍ୟରେ ଖୋଜିବା ଲୋକଙ୍କ ହୋ ହୋ ଶୁଭିଲା, ସେମାନେ
ହିଅଟିକୁ ପାଇଲେ । ସାଙ୍ଗରେ ଘରକୁ ଘେନି ଆସିଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ଗଡ଼ଜାତ ଲୋକେ କାହୁଁ ବି ବାଦକୁ ଡରନ୍ତି ନାହିଁ ?

୨ । କେଡ଼ା, କାଠ ମୁହଁଟି, କଲରାପତରଥ ଛାଦ, ମହାବଳ
ବାଦ, ଉଣ୍ଡିଲା, ଛଟଛଟ କଲା, ପଗେ ଦହା, ଭଜସରି
କରି, ଛତୁ ହୋଇଗଲା—ଏହାର ଅର୍ଥ ବୁଝ । କଲରା-
ପତରଥ ଦେଖିବାକୁ କିପରି ? ମହାବଳ ଦେଖିବାକୁ
କିପରି ?

୩ । ବାଘ ଗୋରୁ ମାରିବାକୁ କି ସୁନ୍ଦ୍ର କରୁଥିଲା ? ଭରମାନେ
କପରି କୌଶଳରେ ତାକୁ ମାଇଲେ ?

୪ । ହିଅଟି କପରି ବାଘଠାରୁ ରକ୍ଷା ପାଇଲା ?

ଚୁନ କଣ ?

ପିଲାଦିନେ ସମସ୍ତେ ଆମ୍ବକଟି ଖାଆନ୍ତି । ପିଲାଙ୍କ ଦାନ୍ତ ସଫି-
ଯାଏ ନାହିଁ । କଥା, ଆମ୍ବିଲା ଆମ୍ବରେ ଲୁଣ ଲଙ୍କାମରିଚ ଦେଇ
ଖାଇଲେ ସୁଆଦ ଲାଗେ ।

କେତେ ପିଲା ଆମ୍ବକୁ କାଟି ଦେଇ ତା ଉପରେ ଚୁନ ବୋଳି
ଦିଅନ୍ତି । ଚୁନ ଲାଗିଲେ ଆମ୍ବ ଭାରି ମିଠା ହୋଇଯାଏ ।

ଖାଲି ଚୁନ ଜିଭରେ ଲାଗିଲେ ଘା ହୋଇଯାଏ । ଦେହରେ
ଲାଗିଲେ ମଧ୍ୟ କେବେ କେବେ ଘା ହୋଇଯାଏ । ସବୁବେଳେ
କାହିଁକି ହୁଏ ନାହିଁ ?

ଚୁନରେ ପବନ ଲାଗିଲେ ଚୁନ ଖଡ଼ି ହୋଇଯାଏ । କାନ୍ଥରେ
ପେଜି ଚୁନ ଲିପା ହୁଏ, କଥା ଥିବାତକ ସେ ଚୁନ । ସେଥିରେ
ସେତେବେଳେ ଜିଭ ମାରି ଦେଲେ ଜିଭ ଘା ହୋଇଯିବ । କିନ୍ତୁ
ଲିପାଚୁନ ଶୁଖିଗଲେ ସେଥିରେ ଜିଭ ମାଇଲେ କିଛି ହୁଏ ନାହିଁ,
କାହିଁକି ?

ଚୁନରେ ପବନ ବାଜି ସେ ଖଡ଼ି ହୋଇଯାଇଥାଏ ।

ଚୁନ କପରି ତିଆରି ହୁଏ ଜାଣି ?

ଯେଉଁ ଦୁଧଖଡ଼ିରେ ଗୁଟିଶାଳୀରେ ପାଠ ଲେଖି, ସେହି
ଖଡ଼ିକୁ ନିଆଁରେ ପେଡ଼ି ଦେଲେ ସେଥିରୁ ପବନ ଉଠିଯାଏ ।
ସେଇ ପୋଡ଼ା ଖଡ଼ିରେ ପାଣି ପକାଇ ଦେଲେ ସେ ତାତି ଯାଇ

ସଥର ଚୁନ ହୋଇଯାଏ । ପୁଣି ସେଇ ଚୁନ ଶୁଣିଗଲେ ସେଥିରେ
ସବନ ମିଶିଯାଇ ସେ ଖଡ଼ି ହୋଇଯାଏ ।

ଖଡ଼ି କପର ହୁଏ ଜାଣି ?

ସାହାଡ଼ି ଜାଣା ସବୁ ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ଖଡ଼ି ସଥର ବାହାରେ ।
ସାହାଡ଼ି ପରି ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଖଡ଼ି ଥାଏ । ତାକୁ ଭାଙ୍ଗି କରି
ଆଣନ୍ତି ।

ଏଇ ଖଡ଼ି ସାହାଡ଼ି କେଉଁଠୁ ଆସେ ?

ବହୁକାଳ ତଳେ ଜମି ନ ଥିଲା । ସବୁ ସମ୍ବଦ୍ଧ ଥିଲା ସେଇ
ସମ୍ବଦ୍ଧ ପାଣିରେ ବହୁତ ଶାମ୍ବକା ଥାଏ । ସେଇ ଶାମ୍ବକା ଗୋଟିଏ
ଜାକ । ମରୁଗଲେ ତାର ହାଡ଼କୁ ଶିସ କହନ୍ତି ।

ସମ୍ବଦ୍ଧ ତଳେ ଠାଏ ଠାଏ ସେଇ ଶାମ୍ବକା ସବୁ ମରି ସାହାଡ଼ି
ପରି ଶିସ ଜମା ହୋଇଥିଲା । ସମ୍ବଦ୍ଧ ପାଣି ଶୁଖି ଯାଇ ଠାଏ ଠାଏ
ଜମି ହୋଇଗଲା । ସେଇଠାରେ ଶିସ ବାଲି ମିଶି ଜମାଟ ବାହା
ସାହାଡ଼ି ପରି ହୋଇଥିଲା ।

ଏବେ ବହୁକାଳପରେ ସେଇ ସାହାଡ଼ି ସବୁ ଖଡ଼ି
ହୋଇଛି । ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ଭୁବନେଶ୍ୱର ପାଖେ ଏହିପରି ସାହାଡ଼ି
ଖଡ଼ି ମିଳେ । ସବୁ ଖଡ଼ି କେତେବେଳେ ନା କେତେବେଳେ
ସମ୍ବଦ୍ଧ ଭିତର ଶାମ୍ବକାରୁ ତିଆରି ହୋଇଛି ।

ଖଡ଼ି ପୋଡ଼ି ଚୁନ କରନ୍ତି । ସମ୍ବଦ୍ଧ ଶିସ ପୋଡ଼ି ଦେଲେ
ମଧ୍ୟ ଭଲ ଚୁନ ହୁଏ । ପୁରୀ ପ୍ରଭୃତି ସମ୍ବଦ୍ଧ କୁଳ ସ୍ଥାନରେ ଶିସ
ପୋଡ଼ି ସେଥିରୁ ଚୁନ କରନ୍ତି ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ଖଡ଼ି ସାହାଡ଼ି ଓଡ଼ିଶାର କେଉଁଠାରେ ଅଛି ?

୨ । ଚୁନ କପର ହୁଏ ?

ଦୁଇଜଣ ପ୍ରଧାନ ଓଡ଼ିଆ

୧ । ବିଶ୍ୱନାଥ ମହାପାତ୍ର

ଏ ପ୍ରାୟ ଛଅଶ ବର୍ଷ ଢଳର ଲୋକ । ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ଯାଜପୁର ଅଞ୍ଚଳର କୌଣସି ବାଲୁଣ ଶାସନରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ । ଏ ଜଣେ ଟାଣୁଆ ପଣ୍ଡିତ ଥିଲେ । ଭାରତବର୍ଷର ସବୁଆଡ଼େ ଲୋକେ ଏହାଙ୍କୁ ଜାଣିଥିଲେ । ସମ୍ବୁଦ ଅଳଙ୍କାର ଶାସ୍ତ୍ରରେ ସାହିତ୍ୟଦର୍ପଣ ବୋଲି ଖଣ୍ଡିଏ ଭଲଷ୍ଟ ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଛି । ବିଶ୍ୱନାଥ ସେହି ଗ୍ରନ୍ଥ ରଚନା କରିଥିଲେ । ସବୁଠି ସମ୍ବୁଦ ସାହିତ୍ୟର ଛବିମାନେ ଏହି ଗ୍ରନ୍ଥ ଏବେ ପଡ଼ନ୍ତି । ଇଉରୋପ ଆମେରିକାରେ ମଧ୍ୟ ଏଇ ଗ୍ରନ୍ଥର ବଡ଼ ପ୍ରଶଂସା ।

ଯୁଦ୍ଧ, ସନ୍ଧି, ଶାସନ ପ୍ରଭୃତି ରାଜ୍ୟ ଚଳାଇବାର ବିଦ୍ୟାରେ ବିଶ୍ୱନାଥ ବଡ଼ ଜାଣିବାର ଲୋକ ଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶାରୁ ଯାଇ ସବୁ ରାଜଧାନୀକୁ ଚାଲି ବୁଲି ଏ କାଶ୍ମୀରର ଜମ୍ମୁ ରାଜ୍ୟରେ ସଭାପଣ୍ଡିତ ହୋଇଥିଲେ । କେତେଦିନ ସଭାପଣ୍ଡିତ ହେଲା ପରେ ଜମ୍ମୁ ମହାରାଜ ଏହାଙ୍କୁ ଗୁଣ ବୁଝିପାଇ ଏହାଙ୍କୁ ରାଜ୍ୟର ସନ୍ଧି, ଯୁଦ୍ଧ ବିଭାଗର ମନ୍ତ୍ରୀ କରିଥିଲେ । ତେଣୁ ଏହାଙ୍କର ନାମ ହେଲା ମହାମହୋପାଧ୍ୟାୟ ସାନ୍ଧି-ବିଗ୍ରହକ ବିଶ୍ୱନାଥ କବିରାଜ ମହାପାତ୍ର । ଏହି ନାମରେ ଏହାଙ୍କୁ ଏବେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ମହାମହୋପାଧ୍ୟାୟ ବୋଲିଲେ, ଅତି ବଡ଼ ଶିକ୍ଷକ । ସାନ୍ଧି ବିଗ୍ରହକ ବୋଲିଲେ, ରାଜ୍ୟର ଯୁଦ୍ଧ ସନ୍ଧି ବିଭାଗର ମନ୍ତ୍ରୀ । କବିରାଜ ବୋଲିଲେ, ଶ୍ରେଷ୍ଠ କବି । ମହାପାତ୍ରଟି ଓଡ଼ିଶା ରାଜାଙ୍କ ବିଶେଷ ଭ୍ରାତୃ । ଏହାର ଅର୍ଥ ଅତି ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସେବୀ ଲୋକ ।

୨ । ବୀରଭଦ୍ର ଦେବ

ଓଡ଼ିଶାର ସମ୍ରାଟ୍ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ କାହିଁ ରାଜାଙ୍କୁ ଜଣି ତାଙ୍କ ଜେମା ସଦ୍‌ବୀରଙ୍କୁ ରାଣୀ କରିଥିଲେ । ଏହି ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବଙ୍କ ପୁତ୍ର ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଦେବ । ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ଦେବଙ୍କ ସମୟରେ ଚୈତନ୍ୟ ପୁରୀରେ ବୈଷ୍ଣବ ଧର୍ମ ପ୍ରସାର କରିଥିଲେ । ପ୍ରତାପରୁଦ୍ର ବୈଷ୍ଣବ ହୋଇ ଯିବାରୁ ଯୁଦ୍ଧ କରି ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ରକ୍ଷା କରିବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ଆଉ ବେଶୀ ମନ ଦେଇ ନ ଥିଲେ । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୁରୁପାଶ ରାଜା-ମାନେ ଖଣ୍ଡେ ଖଣ୍ଡେ ରାଜ୍ୟ ମାଡ଼ି ଆସିଲେ । ମାନ୍ଦ୍ରାଜର ଦକ୍ଷିଣପଶ୍ଚିମ ବା ନୈର୍ଋତ୍ୟ କୋଣକୁ ପ୍ରାୟ ଶଏ ମାଇଲ ଦୂରରେ ଥିଲା ଭଦ୍ରସ୍-ଗିରି ଦୁର୍ଗ । ସେହିଠାରେ ଦକ୍ଷିଣ ଓଡ଼ିଶା ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ଶାସନ କେନ୍ଦ୍ର ଥିଲା । ଯୁବରାଜ ବୀରଭଦ୍ର ଦେବ ସେହି ଦୁର୍ଗର ସମ୍ରାଟ୍ ପ୍ରତିନିଧି ରୂପେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ପ୍ରତାପରୁଦ୍ରଙ୍କ ରାଣୀ ବୀରଭଦ୍ରଙ୍କ ମା ସେଇଠାରେ ପୁଅଙ୍କ ପାଖେ ଥାନ୍ତି । ଦକ୍ଷିଣକୁ ସମୁଦ୍ର ଯାଏ ବରଷ ବଜ୍ରଯୁଗଳର ବା ନରପତି-ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଲମ୍ବିଥାଏ ! ଓଡ଼ିଶାର ସମ୍ରାଟ୍‌ଙ୍କୁ କହୁଥିଲେ ଗଜପତି । ନରପତି ସମ୍ରାଟ୍ ଗଜପତିଙ୍କ ଭଦ୍ରସ୍-ଗିରି ଦୁର୍ଗ ଅଧିକାର କରି ବୀରଭଦ୍ର ଓ ତାହାଙ୍କ ଜନନୀଙ୍କୁ ବନ୍ଦୀ କରି ନେଲେ । ନରପତି ଶୁଣିଥିଲେ ବୀରଭଦ୍ର ଖଣ୍ଡ ଖେଳରେ ଭାରି ତାରସ୍ ଥିଲେ । ଦିନେ ବୀରଭଦ୍ରଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ନରପତି ସଭାରେ ତାଙ୍କ ଖଣ୍ଡାଖେଳ ଦେଖିବେ ବୋଲି ଦିନ ବେଳ ଠିକ୍ କରି କହିଦେଲେ । ବୀରଭଦ୍ର ରାଜି ହେଲେ । ଠିକ୍ ଦିନ ଠିକ୍ ସମୟରେ ବୀରଭଦ୍ରଙ୍କୁ ସଭାରେ ହାଜର କରାଗଲା । ବୀରଭଦ୍ର ଖଣ୍ଡା ଧରି ଖେଳିବାପାଇଁ ଛୁଡ଼ା ହେଲେ । କାହା ସଙ୍ଗେ ଖେଳିବେ ? ସଙ୍ଗରେ ଖେଳିବାପାଇଁ ନରପତି ନିଜର ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ସେନାପତିଙ୍କୁ ଠିକ୍ କରିଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ ଦେଖି, ତାଙ୍କ ପରିଚୟ ନେଇସାରି, ବୀରଭଦ୍ର କହିଲେ,

“ମହାରାଜ ! ମୁଁ ମହାରାଜ-ପୁତ୍ର । ମହାରାଜା ବା ମହାରାଜ-ପୁତ୍ରଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଖେଳିବା ହିଁ ମୋର ବିଧି । ଅନ୍ୟ କାହା ସଙ୍ଗେ ଖେଳିଲେ ମୋ କୁଳର ଅପମାନ ହେବ ।”

ନରପତି ଅଳ୍ପ ଦ୍ଵସି କହିଲେ, “ବନ୍ଦୀର ବିଧି ହେଉଛି, ତାକୁ ଜିଣିଥିବା ଲୋକର ଆଦେଶ ପାଳନ କରିବା । ଏଥିରେ ଅପମାନ କିଛି ନାହିଁ ।”

ବୀରଭଦ୍ର ନିରାଶ କରି କେତେକ ଶିଶୁ ନରପତିଙ୍କୁ ଚାହିଁଲେ । ତା’ ସତ୍ତ୍ଵେ କହିଲେ, “ବନ୍ଦୀ ମହାରାଜ-ପୁତ୍ରର ମାନ ଅପମାନ ନରପତିଙ୍କ ଭଳି ସମ୍ରାଟ୍‌ଙ୍କର ବୁଝିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ଏହା ମୋର ଆଗରୁ ଜାଣିବା ଉଚିତ ଥିଲା । ମୋର ମାନ ମତେ ରଖିବାକୁ ହେବ ।” ଏହା କହିବା ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ହାତରେ ଥିବା ଦାହୁଆ ଖଣ୍ଡଟି ଯୋରରେ ନିଜ ଗୁଡ଼ରେ ବସାଇ ଦେଲେ । କହି ଉଠିଲେ, “ମହାରାଜ, ବନ୍ଦୀର ପ୍ରାଣ ତମ ହାତରେ । ମାନ ତମ ହାତରେ ନାହିଁ ।”

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ମହାମହୋପାଧ୍ୟାୟ ଯୁ, ସାନ୍ନିବିଗ୍ରହକ, କବିରାଜ, ମହାପାତ୍ର—
ଏହାର ଅର୍ଥ କଣ ? ଅଜ୍ଞକାଳି କବିରାଜ ଶବ୍ଦ ସାଧାରଣତଃ କେଉଁ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟବହାର ହେଉଛି ?

୨ । ବୀରଭଦ୍ର ଦେବ କାହିଁକି ଅପେ ନିଜ ଦୃଢ଼ରେ ଖଣ୍ଡା ମାର ମଲେ ?

୩ । ଯୁବରାଜ, ମହାରାଜ, ସମ୍ରାଟ୍, ବନ୍ଦୀ, ନରପତି, ଗଜପତି, ବୈଷ୍ଣବ—ଏହାର ଅର୍ଥ କଣ ?

ସାପୁଆ କେଳା

ଭାଦ୍ରାଣୀଆ ଶର ଗଲେ ବୁଡ଼ିବ ଦେଲା
 ଆସ ରେ ଦେଖିବା ପିଲେ ସାପୁଆ କେଳା
 ଅଙ୍ଗାକରେ ପାଞ୍ଚ ପେଡ଼ି ଆଣିଛି ଭାର ସଜାଡ଼ି
 ବଡ଼ ସାନ କେତେ ସାପ କରବେ ଖେଳା
 ଶର ଆଉଁ ଆଉଁ ଗୁଲ ନ କର ହେଲା ।

ଅହରହ କାହିଁକି ସେ ଅଠରହାତି
 କୋଳଥୁଆ ନାଗ ଏବେ ଛୁଡ଼ିବ କାତି
 ତମ୍ବା ପର ତମ୍ବାମାନ କେତେ ନାଗ ବଡ଼ ସାନ

ଗୁରୁଆଡ଼େ ଫେଣ ଟେକି ଉଠିବେ ମାତି
 ଖେଳାଇବ କେଳା ଏକା ଫୁଲର ଗୁଳି ।

ବୋଲୁଥିବ ସଦୁତୋଳା ମୁହଁ ବୁଲଇ
 ସେଡ଼ି ଗୁଙ୍ଗଡ଼ିଏ ଦେଉଥିବ ହଲଇ
 ସମସ୍ତେ ମାରିବେ ଗୁଣ୍ଡେ କରୁଥିବ ଦେହ କାଠ
 ଚମକ ଚମକ କେତେକରି ବଡ଼ାଇ
 ହଲିଯାଇ ଗୁଣ୍ଡେ ଦେଉଥିବ ଏଡ଼ାଇ ।

ନାଟିଏ ଧର ବେଳେ ଗୁଡ଼ାଉଥିବ
 ଠିଆ ହୋଇ ଅହୁଗୁଜ ପଣା ଧରିବ
 ଏଥୁଡ଼େ ସେ ଆଡ଼େ ହୋଇ ତମ ଯେ ପିରେ ସଜାଇ
 ଭୁଲୁଥିବେ ଶେକେ କେଳା ସଞ୍ଚାଳି ନେବ
 ଛଟକେ ଛଟକେ ବୁଲି ଖୋଜୁଥିବ ।

ଗୁଡ଼ୁ ସେ ଶେଡ଼ିରେ ଶୁଖି ଯାକ ସରାଇ
 ଅହୁଗୁଜ ମୁହଁ ଧରି ଗେଲଇ ହୋଇ .
 ସଦୁତୋଳା ବୋଲି ଶୋଲି ଯେହୁଯକ ନାଗେ ଭରି
 ବୁଲିବ ସଜସା ମଗି ସେଟା ଦେଖାଇ
 ଆସ ରେ ଆସ ହେ ପିନ୍ଧେ ସଅଇ ହୋଇ ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ଏଣୁ ପ୍ରକାର ସାପୁଆ ନାମ କହ ।

୨ । ଅହୁଗୁଜ ଅର୍ଥ କଅଣ ?

୧୫ — ଶାଳା — ୧୫ — ୧୫ — ୧୫
 ୧୫ — ୧୫ — ୧୫ — ୧୫

ଭାଷ

ସେବକାଳେ ଶାନ୍ତନୁ ବୋଲି ହସ୍ତେନର କୁରୁବଂଶରେ ଜଣେ ରାଜା ଥିଲେ । ସାନ୍ତନୁଙ୍କର ଗୁଣୀ ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ଗୋଟିଏ ଶିଶୁ ପୁତ୍ର ଛାଡ଼ି ପ୍ରାଣକୁ ଯାଇଥିଲେ । ସେଇ ଶିଶୁ ପୁତ୍ରଟିର ନାମ ଦେବବ୍ରତ ।

ଶାନ୍ତନୁ ଚନ୍ଦ୍ରବଂଶର ରାଜା, ଦେଖିବାକୁ ଚନ୍ଦ୍ରପରି-ସୁନ୍ଦର ଓ ସୁନ୍ଦର । ନିଜେ ଗଙ୍ଗାଦେବୀ ତାଙ୍କର ଗୁଣୀ ଉଦବବ୍ରତ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର, ବାର ପୁରୁଷ । କ୍ରମେ ଦେବବ୍ରତ ସବୁ ବିଦ୍ୟାରେ ପଣ୍ଡିତ ହୋଇଗଲେ । ସେ ଧନୁ ଶର ଧରି ଯୁଦ୍ଧକୁ ବାହାରିଲେ ସମସ୍ତେ ଭର ଯାଉଥିଲେ ।

ସେକାଳେ ରାଜାମାନେ ବଣକୁ ଯାଇ ମୃଗୟା ବା ପାରିଧି କରୁଥିଲେ । ଶାନ୍ତନୁ ଏହିପରି ପାରିଧିରେ ଦିନେ କଣ୍ଠରେ ବୁଲୁ ଥିଲେ ନଈକୂଳେ ଦେଖିଲେ ଗୋଟିଏ ନାଆରେ କେଉଁଟି ଘାଟ ପାରି କରୁଛି । ସେଇ କେଉଁଟର ଗୋଟିଏ ଯୁବତୀ ହିଅ ସେଇ ନାଆରେ ଥିଲା । ସାନ୍ତନୁଙ୍କର ପ୍ରାୟ ୨୦ ବର୍ଷ ହେଲା ଗୁଣୀ ନ ଥିଲା । ସେ ସେଇ କେଉଁଟି ହିଅଟିକୁ ଦେଖି ବିଚାରିଲେ, ତାକୁ ଗୁଣୀ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ମୁହଁ ଫିଟାଇ ଏକଥା କହିବେ କିପରି, କହିବେ ବା କାହାକୁ ? ଘରେ ୨୦ ବର୍ଷର ଯୁବରାଜ ଦେବବ୍ରତ । ସେ ଏ କଥା ଶୁଣିଲେ କଣ ବିଚାରିବେ ? ହେଲେହେଁ ରାଜାଙ୍କ ମନ ବଡ଼ ଘାଣ୍ଟି ହେଉଥାଏ । ସେ ଗୁପ୍ତରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଏକଥା ଭାଳିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଗୁଣି ଭୁନି ହେଲେ ।

ରାଜା ସେବକଥା ଭାଳୁଥାନ୍ତି । କ୍ରମେ ଆଉ ସବୁ ନାମର ତାଙ୍କ ରାଜା ଛାଡ଼ିଲେ । ସେ କଥାବାହୁବେଳେ ବିଚାରିବେ । କେବେକେ କିଛି ବୁଝିପାରୁ ନ ଥାନ୍ତି । ଏହାଦେଖି ଦେବବ୍ରତ ମଧ୍ୟ ବଡ଼

ଦୁଃଖିତ ହେଲେ । ଦେବବ୍ରତ ଦିନେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଡାକି ସବୁକଥା ପଚାରୁ ପଚାରୁ ଜାଣିଲେ, କେଉଁଟି ହିଅଟିକୁ ରାଣୀ କରି ଆଣିବାକୁ ରଜାଙ୍କର ମନ । ରଜା ସେକଥା ମୁହଁ ଫିଟାଇ କହିସାରୁ ନାହାନ୍ତି କି ସେ କଥାଟି ମନରୁ ଛାଡ଼ିଦେଇ ପାରୁ ନାହାନ୍ତି ।

ଦେବବ୍ରତ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଏଇ କଥାକୁ ଏତେ ଚିନ୍ତା କାହିଁକି ? ଗୁଲ, ଆମେ ଯାଇ ବାପାଙ୍କ ପାଇଁ କେଉଁଟିର ସେ ଯୁବତୀ ହିଅଟିକୁ ଘେନି ଆସିବା ।”

ଦେବବ୍ରତ କାଳେ କଣ ବିଚାରବେ ବୋଲି ତ ସେ କଥା ହେଉପାରୁ ନ ଥିଲା । ଏବେ ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେବବ୍ରତଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ବଣକୁ ଯିବାପାଇଁ ରାଜି ହୋଇଗଲେ । ଦୁହେଁଯାକ ବଣକୁ ଯାଇ ସେଇ କେଉଁଟି ପାଖେ ପହଞ୍ଚିଲେ । କେଉଁଟି ହିଅଟିର ନାମ ସତ୍ୟବତୀ । ଦେବବ୍ରତ ସତ୍ୟବତୀର ବାପାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ତୁମେ ହିଅଟିକୁ ଆମ ବାପାଙ୍କ ସହିତ ଚିତ୍ରା କରିଦିଅ । ତୁମ ହିଅ ରାଣୀ ହେବ ।”

କେଉଁଟି କହିଲେ, “ଦେବବ୍ରତ ! ତୁମେ ରାଜାଙ୍କର ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ପୁତ୍ର । ତୁମେ ରାଜାଙ୍କ ଅନ୍ତେ ରାଜ୍ୟ ପାଇବ । ମୋ ହିଅ ରାଣୀ ହେଲେ କଣ ଲଭ ହେବ ? ମୋ ହିଅର ପୁଅ ହେଲେ ସେ କଣ କରିବେ ? ତୁମେ ପଛକୁ ଡାଙ୍କୁ ସବୁ ରାଜ୍ୟରୁ ତଡ଼ି ଦେବ ସିନା । ମୁଁ ରାଜାଙ୍କୁ ହିଅ ଦେବି ନାହିଁ ।”

ଦେବବ୍ରତ ବାର ଯୁବକ, ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହିଲେ, “କୈବର୍ତ୍ତ, ତୁମେ ଭୟ କର ନାହିଁ । ମୁଁ ସତ୍ୟ କରୁଛି ମୁଁ ରାଜା ହେବି ନାହିଁ । ତୁମର ହିଅର ପୁଅ ରାଜା ହେବେ ।” ସମସ୍ତେ ଜାଣୁଥିଲେ ମନୁଷ୍ୟ ସତ୍ୟ କଲେ ସେ ତାହା କରେ । ସେଥିରେ କାହାର ସନ୍ଦେହ ହେଉ ନ ଥିଲା । ହେଲେହେଁ କେଉଁଟିର ମନ ମାନ୍ଦିଲା ନାହିଁ । କେଉଁଟି କହିଲା, “ଦେବବ୍ରତ, ତୁମେ ରାଜା ନ

ହେଲେ କଣ ହେଲା । ତୁମର ପୁଅ ହେଲେ, ସେ ତ ପୁଣି ମୋ
ହିଅର ପୁଅ ନାହିଁମାନଙ୍କୁ ଭଡ଼ିଦେଇ ଶୁଦ୍ଧା ହେବେ ? ସେ ତ ବଡ଼
ପୁଅର ପୁଅ, ତାଙ୍କୁ ତ କେହି ମନା କରି ପାରିବ ନାହିଁ । ମୋ ହିଅ
ଶୁଣି ହେବାରେ ବହୁତ ଦୁଃଖ ଅଛି । ସେ କଥା ମତେ କହ ନାହିଁ ।”

ବୀର ଦେବଦତ୍ତ ପୁଣି ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରି କହିଲେ, “କୈବର୍ତ୍ତ,
ମୁଁ ପୁଣି ସତ୍ୟ କରୁଛି ମୁଁ ବତ୍ସ ହେବି ନାହିଁ ।”

କଥା ଅଛି, ସେତକିବେଳେ ଦେବଦତ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ଆକାଶରୁ
ପୁଷ୍ପ ବୁଝି ହେଲା । ସମସ୍ତେ ଏହା ଶୁଣି ଦେବଦତ୍ତଙ୍କୁ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ
କଲେ । ଦେବଦତ୍ତଙ୍କର ନାମ ସେଇଦିନ ଠାରୁ ହେଲା ଶୁଭ୍ର,
ଅର୍ଥାତ୍ ଉତ୍ସବର । କାରଣ ସେ ଉତ୍ସବର ସତ୍ୟ କରିଥିଲେ ।
ଏଇସରି ସତ୍ୟ କରିବାକୁ ଜଗତରେ ଲୋକେ ଉତ୍ସବ କରନ୍ତି ବୋଲି
ଏ ସତ୍ୟ ଉତ୍ସବର ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ମୁହଁ ଫିଟାଇ ବହୁବା, ମନ୍ଦାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଭାଲିଲେ, ତୁନ
ହେଲେ, ମନ ଛଡ଼ିଗଲା, ଦୁଃଖିତ ହେଲେ—ଏହପରି ଆଉ
ଶବ୍ଦ ତଥାପି କରି ନିଜର ବାକ୍ୟ ଗଢ଼ ।

୨ । ଦେବଦତ୍ତ କାହିଁକି ବତ୍ସ ହେବେ ନାହିଁ ବୋଲି ପ୍ରତିଜ୍ଞା
କଲେ ?

୩ । ସତ୍ୟବତ୍ତାଙ୍କର ପୁଅମାନଙ୍କ ନାମ କଣ ? ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ଓ
ଦ୍ରୂପଦଙ୍କର ପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ସତ୍ୟବତ୍ତା କଣ ? ଏସବୁ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ-
ଠାରୁ ବୁଝ ।

ଆରୁଣି

ସେବକାଳେ ଲୋକେ ଯିଲାଙ୍କୁ ଗୁରୁଙ୍କ ଘରେ ପାଠ ପଢ଼ିବା
ପାଇଁ ଗୁଡ଼ ଦେଉଥିଲେ । ଗୁରୁଙ୍କ ଘର ଗାଁ ଗଣ୍ଡା ବା ସହରରେ

ନ ଥାଏ । ଗୁରୁ ବଣରେ କୁଡ଼ିଆ ଘର କରି ଥାଆନ୍ତି । ଯେଉଁ
 ଫିଲମାନେ ତାଙ୍କ ଘରେ ରହି ପଡ଼ନ୍ତି, ସେମାନେ ସକାଳୁ
 ଉଠି ଆଖି ପାଖ ଗାଁରେ ଭିକ୍ଷା ମାଗି ଆଣି ଗୁରୁଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି । ସେଥିରେ
 ଖାଇବା ପିଇବା ଚଳିଯାଏ । ପୁଣି ବଣରେ ଜାଳ ଭାଙ୍ଗିବାଠାରୁ
 ଗୁରୁଙ୍କ ଗାଈ ଚରାଇବା, ବନ୍ଧରେ କାମ କରିବା ଇତ୍ୟାଦି ସବୁ
 କାମ ଫିଲମାନେ କରନ୍ତି । ଯେଉଁ ଫିଲମ କଥା ମାନି ଠିକ୍ କରି କାମ
 କରିପାରେ ତାର ଏକା ପାଠ ହୋଇଗଲା ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ପ୍ରାୟତଃ ବୋଲି ଜଣେ ରଖି ଥିଲେ । ତାଙ୍କ ଶିଷ୍ୟଙ୍କ
 ଭିତରେ ଆରୁଣି ବୋଲି ପିଲଟିଏ ଥାଏ । ପିଲଟି ସବୁ କାମକୁ
 ଆଗୁଆ । କୌଣସି କାମକୁ ‘ପାରିବ ନାହିଁ’ ବୋଲି କହେ ନାହିଁ ।
 ପାଠ ବି ଭଲ ପଢ଼ୁଥାଏ ।

ଗୁରୁ ଦିନେ ସକାଳୁ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଆରୁଣି, ବଣ
 ସେପାଖେ ଆମର ଯେଉଁ ଧାନ ବିଲ ଅଛି, ତାହାର ବନ୍ଧିଟି ଭାଙ୍ଗି
 ଯାଇଛି । ଗୁଡ଼ରେ ତ ଭାରି ବର୍ଷା ହୋଇଛି । ବିଲଟି ତ ବନ୍ଧିଗଲା
 ହୋଇ ଯାଇଛି । ଏତେବେଳେ ବିଲରୁ ପାଣିଗୁଡ଼ାକ ଗଡ଼ିଯାଇ
 ବିଲ ଶୁଖିଗଲେ ଧାନ ଖରାପ ହୋଇଯିବ । ତୁ କୋଡ଼ି ଘେନି ଯା,
 ସେ ବିଲର ବନ୍ଧିଟି ବନ୍ଧାଇ ଦେବୁ ।”

କାମ କରିବାକୁ ଯାଇଲେ ଆରୁଣିକୁ ଖୁବ୍ ଖୁସି ଲାଗେ । ସେ
 ଭାରି ଆନନ୍ଦରେ କୋଡ଼ି ଖଣ୍ଡେ ଧରି ଲମ୍ବେ ଲମ୍ବେ ବିଲ ଆଡ଼କୁ
 ଗୁଲିଗଲା ।

ବିଲ ସେଠାକୁ ଦୁଇ ପା ବାଟ । ବିଲରେ ଯାଇ ଦେଖିଲା,
 ବନ୍ଧିଟି ଦୁଇ ଭିନ୍ନ ହାତ ସରିକି ମେଲା ହୋଇ ଯାଇଛି । ଭାରି
 ଯୋରରେ ବିଲରୁ ପାଣି ବହୁ ଗୁଲି ଯାଉଛି । କୋଡ଼ି ଧରି ଆରୁଣି
 ମହାଶ ବନ୍ଧାଇବାରେ ଲାଗିଗଲା ।

ଆରୁଣି କୋଡ଼ିରେ ଆଣି ମୁହାଣରେ ଥରେ ମାଟି ଥୋଇ ଆଉ ଥରେ ମାଟି ଆଣିଲା ବେଳକୁ ଆଗଧର ମାଟିଯାକ ସବୁ ପାଣିରେ ଭାସି ଯାଇଥାଏ । ଆରୁଣି ଥରକୁ ଥର ମାଟି ଥୋଇଥାଏ । ସେ ମାଟି ଥରକୁ ଥର ଭାସି ଯାଇଥାଏ । ପାଣି ଡୋଡ଼ିରେ ମୁହାଣ ବନ୍ଦାଇ ଦେଲା ନାହିଁ । ବହୁ କଷ୍ଟରେ ସହରେ ଶେଷ କାମ କରି ଆରୁଣି ଯାହା ବନ୍ଦାଇଲା, ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ପାଣି ରୋକି ଦେଲା ନାହିଁ ।

ବଡ଼ ମଣିଷ ହୋଇଥିଲେ ଆଦା କୋଡ଼ିରେ ଭୁଷ୍ ଭୁଷ୍ କରି ବହୁତ ବହୁତ ମାଟି ଥୋଇ ଦେଇଥିଲେ ମୁହାଣଟି ସଢ଼ି ଯାଇଥାନ୍ତା । କିନ୍ତୁ ଆରୁଣି ଦେଖିଲା, ଦନଯାକ ଲାଗିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ମୁହାଣଟି ସକାଳ ପାରିବ ନାହିଁ ।

କେତେବେଳେ ଉତ୍ତରୁ ଆରୁଣିକୁ ଗୋଟାଏ ବୁଦ୍ଧି ଦେଖାଗଲା । ସେ ଦେଖିଲା, ନିଜେ ମୁହାଣଟିରେ ହିଡ଼ିପରି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲେ, ପାଣିଟି ଆଗ ବଳରେ ରୋକି ହୋଇ ରହିଯିବ । ତା' ଉତ୍ତରୁ ଗୁରୁ ଆସିଲେ ଆଉ କାହାକୁ ଧରି ବନ୍ଧିଟି ସକାଇଦେବା ସହଜ ହେବ ।

ଆରୁଣି ହିଡ଼ିପରି ମୁହାଣରେ ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ପାଣି ରୋକି ହୋଇଗଲା ସତ, କିନ୍ତୁ ବେଳ ଗଢ଼ିଗଲା । ଗୁରୁ ଆସିଲେ ନାହିଁ କି ଆଉ କେହି ଆସିଲେ ନାହିଁ ।

ଏଣେ ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳକୁ ଗୁରୁ ଆଉ ଆଉ ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପରୁରଲେ, “କିରେ ଆରୁଣି କାହିଁ ?”

ଶିଷ୍ୟମାନେ କହିଲେ, “ଆସଣେ, ସେ ସକାଳୁ ଚାଲି ବନ୍ଦାଇବାକୁ ଯାଇଛି, ତେଣୁ ତ ଫେରି ନାହିଁ ।”

ଗୁରୁ ସେଠାରୁ ବଳ ଆଡ଼କୁ ଯାଇ ହୁରୁରୁ ପାଟିକର ‘ଆରୁଣି, ଆରୁଣି’ ବୋଲି ଡାକିଲେ । ଆରୁଣି ‘ଓ’ କଲା । ଗୁରୁ ଶୁଣିଲେ ଆରୁଣି ‘ଓ’ କରୁଛି, କିନ୍ତୁ ତାର ଦେଖା ନାହିଁ ।

ଗୁରୁ ପଚାରିଲେ, “ବାପା, କଣ କରୁଛୁ କି ?”

ଆରୁଣି କହିଲା, “ମୁଁ ଏଠାରେ ଶୋଇ କରୁ ପାଣି ଶେଇଛୁ । ମୁଁ ଉଠିଗଲେ, ବଳରୁ ପାଣି ବାହାରିଯିବ । ଆପଣ ଆଉ କାହାକୁ ଡାକ ଦିଅନ୍ତୁ, ସେ ମୋ ପିଠିଆଡ଼େ ଭଲ କରି ବନ୍ଧି ବନ୍ଧାଇ ଦେଲେ, ମୁଁ ଉଠିବି ।”

ସେଠାରୁ ଗୁରୁ ଆରୁଣିକୁ ଧରି ଉଠାଇଲେ । ଆଶୀର୍ବାଦ କରି କହିଲେ, “ବାପା ଆରୁଣି, ତେ ର ପାଠ ହୋଇଗଲା । ମୁଁ ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁଛି, ତୁ ମଣିଷ ହୁଅ । ତୋର ମଙ୍ଗଳ ହେଉ ।”

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ଭଲ, ବସ୍ତୁଶେଳା, ମୁଦ୍ରାଣ, ତୋଡ଼, ସେବ ହେଉ ନାହିଁ, ମୁଦ୍ରାଣ ପକେଇବା, ଭୁକ୍ତ ଭୁକ୍ତ କରି—ଏହାର ଅର୍ଥ କଣ ?

୨ । ଆରୁଣିର କି ଗୁଣ ଦେଖି ଗୁରୁ ଗୁପ୍ତି ହେଲେ ?

କାଂଚି ଯୁଦ୍ଧ

ସେ ଆଜକୁ ଗୁରୁଣ ବର୍ଷରୁ ବେଶି କାଳର କଥା; ସେତେବେଳେ ଏଇ ଓଡ଼ିଶା ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ଥିଲା । ରାଜଧାନୀ ଥିଲା କଟକ ରାଜ୍ୟ ଥିଲେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ।

ଓଡ଼ିଶା ସାମ୍ରାଜ୍ୟର ନିକ୍ଷିଣକୁ ଲାଗିଥିଲା କାଂଚି ରାଜ୍ୟ । ଏବର ମାନ୍ଦ୍ରାଜ୍ୟଠାରୁ ଆଉର ଦକ୍ଷିଣକୁ ଏଇ କାଂଚି ରାଜ୍ୟ ଥିଲା । ଏହି ରାଜ୍ୟର ରାଜଧାନୀ କାଂଚି ନଗର ଥିଲା କାବେରୀ ନଦୀ କଳରେ ।

କାଂଚି ରାଜାଙ୍କର ସଦ୍‌ବାଚନା ବୋଲି ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦରୀ ଜେମା ଥିଲେ । ଓଡ଼ିଶା ରାଜା ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସେହି ଜେମାଙ୍କରୁ ବିଭାଗର ଠିକ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ବିଭାଗର ଠିକ୍ କରିବା ପାଇଁ କାଂଚି ରାଜାଙ୍କ ମନ୍ତ୍ରୀ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଆସିଥିଲେ । ସେହି କାଂଚି ମନ୍ତ୍ରୀ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥ ଯାତ୍ରା ଦେଖିବାକୁ ପୁରୀ ଆସିଲେ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ମଧ୍ୟ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ରଥ ସେବା କରିବାପାଇଁ ସେତେବେଳକୁ ପୁରୀରେ ଥିଲେ । ରାଜାଙ୍କର ରଥରେ କାମ ହେଉଛି ରଥ ଓଳାଇବା । କାଂଚି ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେଖିଲେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ରଥ ଓଳାଇବା କାମ କରୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ମନ ଖରାପ ହୋଇଗଲା । ସେ ବିଚାରିଲେ ଓଳାଇବା କାମ ମେହେନ୍ଦ୍ରରଙ୍କର । ଏଇ ମେହେନ୍ଦ୍ରର କାମ କରୁଥିବା ରାଜାଙ୍କୁ କାଂଚି ରାଜାଙ୍କର ଜେମା ଦେବା ଠିକ୍ ହେବ ନାହିଁ । ମନ୍ତ୍ରୀ ଦେଶକୁ ଯାଇ ରାଜାଙ୍କୁ ସେଇକଥା ଜଣାଇଲେ । ରାଜା ଠିକ୍ କଲେ, ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବଙ୍କ ପରି ଗୋଟାଏ ମେହେନ୍ଦ୍ରରକୁ ସେ ହିଁ ଦେବେ ନାହିଁ ।

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ସେତେବେଳେ ମହା ପ୍ରତାପୀ ସମ୍ରାଟ୍ । ସେ ଏକଥା ଶୁଣି ସହବେ କ'ଣ ? ସେ କହିଲେ, “ହଁ, କାଂଚି ରାଜାଙ୍କର ଏଡ଼େ ଦମାକ୍ ! ତେବେ ମୁଁ କାଂଚି ଜିଣି ସଦ୍‌ବାଚନାକୁ ଆଣି ମେହେନ୍ଦ୍ରରକୁ ବିଭା କରାଇଦେବି ।”

ଓଡ଼ିଶା ଓ କାଂଚି ଦୁଇ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ ଏଥପାଇଁ ଯୁଦ୍ଧ ଲାଗିଲା । ଦୁଇ ପକ୍ଷ ଭାରି ଦମ୍ଭରେ ଯୁଦ୍ଧ କଲେ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କ ପରି ବଡ଼ ସମ୍ରାଟଙ୍କ ପାଖେ କାଂଚି ପରି ଛୋଟ ରାଜ୍ୟର ବଳ ବା କେତେ

ଶେଷକୁ କାଂଚି ରାଜା ପରାସ୍ତ ହେଲେ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ ସଦ୍‌ବାଚନାକୁ ଧରି କଟକ ଘେନି ଆସିଲେ ।

ସଦାବତୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ କାଂଚିର ଗଣେଶ ଓ
ସତ୍ୟବାଦୀ ବା ସାଖିଗୋପାଳ ଏହି ଦିଗ୍‌ଗତି ଦେବ ମୂର୍ତ୍ତି ଘେନି
ଆସିଥିଲେ । କାଂଚି ଗଣେଶ ଏବେ ପୁରୀ ମନ୍ଦିରରେ ଅଛନ୍ତି
ସାଖିଗୋପାଳଙ୍କ କଥା ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ।

ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ସଦ୍‌ବାବତୀଙ୍କୁ ନିଜର ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ହାତେ ସମର୍ପି
ଦେଇ କହିଲେ, “ଏହି ରାଜଜେମାଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ମେହେନ୍ଦ୍ରର ସଙ୍ଗେ
ବିବାହ କରାଇଦିଅ ।” ମନ୍ତ୍ରୀ ‘ହଉ’ ବୋଲି କହି ସଦ୍‌ବାବତୀଙ୍କୁ ଘେନି
ଘରକୁ ଗଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଭାରିଆ, ହିଅ, ବୋହୂ ସମସ୍ତେ ସଦ୍‌ବାବତୀଙ୍କୁ
ଦେଖି ତାଙ୍କର ଏ ଦଶା ଭାଳି କାନ୍ଦିଲେ ଓ ସଦ୍‌ବାବତୀଙ୍କୁ ଭାରି
ଆଦରରେ ରଖିଲେ ।

ମନ୍ତ୍ରୀ କାହାକୁ କିଛି କହୁନଥାନ୍ତି । ରାଜା ପଚାରିଲେ କହନ୍ତି,
“ମୁଁ ସଦ୍‌ବାବତୀଙ୍କୁ ବିବାହ ଦେବାପାଇଁ ଗୋଟିଏ ମେହେନ୍ଦ୍ରର
ଖୋଜୁଛି ।”

ସେ ବର୍ଷ ପୁଣି ରଥ ଯାତ ଆସି ହୋଇଗଲା । ରାଜା
ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ପୁରୀକୁ ବିଜେ କଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ପିଲାକୁଟୁମ୍ବଙ୍କୁ ଘେନି
ପୁରୀ ଆସିଲେ । ରଥ ଓଲାଇବା କାମଟି କରାବାକୁ ରାଜା ବାହାରିଲେ ।

ମନ୍ତ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ପିଲା କୁଟୁମ୍ବ ଘେନି ରଥ ଓଲାଇବା ବା ‘ଛେରା
ପହଁରା’ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ।

ରଜା ହାତୁମୁଠା ଧରି ଛେରାପହଁରା କରୁଛନ୍ତି, ଠିକ୍ ଏତକ-
ବେଳେ ମନ୍ତ୍ରୀ ସଦ୍‌ବାବତୀଙ୍କୁ ଆଣି ପୁରୁଷୋତ୍ତମଙ୍କ ହାତେ ସମର୍ପି
ଦେଇ କହିଲେ, “ମହାରାଜା ବର୍ତ୍ତମାନ ମେହେନ୍ଦ୍ରର । ଏଇ
ମେହେନ୍ଦ୍ରରଙ୍କ ନାମେ ମୁଁ ସଦ୍‌ବାବତୀଙ୍କ ଦେଉଅଛି । ମେହେନ୍ଦ୍ରର
ମହାରାଜା ଏହାଙ୍କୁ ବିଭା ହୁଅନ୍ତୁ ।”

ରାଜା ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ବୃକ୍ଷରେ ଆଶ୍ରୟ ଚାହାନ୍ତି ଯେଉଁ ସେଇ
ଦିନଠାରୁ ସଦ୍‌ବ୍ୟବସ୍ଥା ଉପରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେଇ ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ଦେବ କାହିଁକି କାନ୍ଦି କଣିଲେ ?

୨ । ସେ କାହିଁକି ମେହେନ୍ଦ୍ରର ସାଙ୍ଗେ ପଦାବଳୀ ଦେଇ
କରାବଳୀ ଆଦେଶ ଦେଲେ ?

ବଢ଼ି ବଢ଼ି ପୁଣି ପୁନର୍ଥ ଦେଲା
ରୂପାଥାଳି ପରି ଦହ ଦଶିଲା

ଦଶିଲା ସୁନ୍ଦର ।

ପୁନର୍ଥ ଯାଇ ପୁନର୍ଥ ଦେଲା
ତରଣ ଦିନେ ମାସ ଦୁଇଲା

ସକ୍ଷେ ବଢ଼ି ତୁ ସକ୍ଷେ ଛୁଡ଼ି

ଜହମାମୁ ମୋର,

ଆ ଆ ମୋ ଜହମାମୁ

ତଡ଼ି ଦେ ଅନ୍ଧାର

ଖେଳିବୁ ଆମେ ଦେଲାଏ ତୁ' ରେ

ଦେଖିବୁ ହୃଦୟ ।

ପ୍ର:—୧ । ତମ୍ଭ ଯେଉଁ ପଥରେ ବଢ଼େ ତାକୁ କି ପଥ ବଢ଼ନ୍ତି ?

ତମ୍ଭ ଯେଉଁ ପଥରେ ଛୁଡ଼େ ତାକୁ କି ପଥ ଛୁଡ଼ନ୍ତି ?

୨ । ହୃଦୟ, ଭୟସ, ପୁନର୍ଥ, ପରସ, ଦୁଇଥା: ଏହାର ଅଳ୍ପ
କଅଣ ?

ଲୁଗା, ପାଟ, ଶାଲ

୧ । ଲୁଗା

ବାପା—ଗୋପି, ତୁ ତ ନିଜ ଲୁଗା ପିନ୍ଧି, ଜାଣିଛୁ ଲୁଗା ବାହୁଁରୁ
କମିତ ହୁଏ ?

ଗୋପୀ—ସେ କଥା ତ ମୁଁ ଜାଣେ ନାହିଁ । ମୋତେ କହୁ ଦିଅ ।

ବାପା—କପା ଗଛ ଦେଖିଛୁ ?

ଗୋସୀ—ହଁ ଦେଖିଛୁ । ବାଡ଼ରେ କପାଗଛ ସବୁ ହୋଇଥାଏ ।
ସେଥିରେ ହଳଦିଆ ହଳଦିଆ ଫୁଲ ଫଟେ । ଫୁଲ ଝୁଲି
ପଡ଼ିଲେ ବକଡ଼ା ହୁଏ । ବକଡ଼ା ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଫାଟିଯାଏ ।
ସେଥିରୁ କପାଫୁଟ ବାହାରି ପଡ଼େ ।

ବାପା—ହଁ, ସେଇ ତୁଳାରେ ଲୁଗା ହୁଏ । ତୁ ତ ଗାଲ ବାଡ଼ରେ
କପା ଦେଖିଛୁ । ସେଇ ବଡ଼ କପା । ଲୋକେ ଚିଲରେ
କପା କରନ୍ତି । ସେ କପା ବର୍ଷକୁ ବର୍ଷ ଆମଦାନୀ ହୁଏ ।
ବରଷକେ ଗଛ ମରିଯାଏ, ପୁଣି ଆଉ ବର୍ଷକୁ ହୁଏ ।

ଗୋସୀ—କପାରୁ ଲୁଗା କିପରି ହୁଏ ?

ବାପା—କପାରୁ ମଞ୍ଜି କାଢ଼ି ସଫା କରି ଅରଟରେ ସୁତା କାଟନ୍ତି ।
ତନ୍ତୀମାନେ ସେହି ସୁତାରେ ଲୁଗା ବୁଣନ୍ତି । ଏପରି ଲୁଗା,
ଗୁଦର, ଥାନ ସବୁ କପା ତୁଳାରେ ହୁଏ । ଥାନ ଲୁଗା କାଟି
ସିଲାଇ କରି ଦରଜା କୁରୁତା ତିଆରି କରେ ।

୨ । ପାଟ

ଗୋସୀ—ପାଟ ମଠା କଅଣ ସବୁ ତୁଳାରେ ହୁଏ ? ସେ ସବୁ ତ
କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ଚକଚକ ଦିଶେ ।

ବାପା—ନା, ସେସବୁ ତୁଳାରେ ହୁଏ ନାହିଁ । ଏବେ କଟକରେ
ଏଣ୍ଡିସୋକ ଗୁଣ ହେଉଛି । ପାଟ ମଠା ସବୁ ଏଇସରି
ସୋକମାନେ ତିଆରି କରନ୍ତି ।

ଗୋସୀ—ସୋକ କଣ ତୁଳା ଗୁଣ କରନ୍ତି, ନା ସୁତା କାଟନ୍ତି ?

ବାପା—ସୋକ ଗୁଣ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସୋକକୁ ଲୋକେ ଗୁଣ
କରନ୍ତି । ବରଷା ଦିନରେ ସଜନା ଗଛରେ ସବାଳୁଆ
ସୋକ ହୁଏ ଦେଖିଛୁ ?

ଗୋସ୍ତ୍ରୀ—ହଁ ଦେଖିଛୁ । ତା' ଦେହରେ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ରୂପ ଥାଏ ।
ସେ ଘୋକ ଆମ ଦିବରେ ଲଗିଲେ ଦିବ କୁଣ୍ଡାର
ହୋଇ ଫିଲିଯାଏ ।

ବାସା—ସବୁ ସଂବାଳୁଆରେ ବାଳ ନ ଥାଏ । ବାଇଗଣ ଭିତରେ
ଯେଉଁ ଘୋକ ଥାଏ, ସେଥିରେ ତ ବାଳ ନ ଥାଏ । ସେ ତ
ଏକ ପ୍ରକାର ସଂବାଳୁଆ ଘୋକ । ବାଇଗଣ କଞ୍ଚାରେ,
ବାଇଗଣ ସହ ଦିବରେ ସେଇପରି ନେଲି ନେଲି ବଡ଼
ବଡ଼ ସଂବାଳୁଆ ଘୋକ ଥାଏ, ସେଥିରେ ବାଳ ନ ଥାଏ ।

ଗୋସ୍ତ୍ରୀ—ବାଳ ନ ଥିଲେ ସତା କେମିତି ହୁଏ ?

ବାସା—ସଂବାଳୁଆ ବାଳରୁ ସୁଆଁ ହୁଏ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ସଂବାଳୁଆରୁ
ପାଟ, ଏଣି, ମଠା ହୁଏ ସେ ଘୋକ ଦେହରେ ବାଳ ନ
ଥାଏ । ସେ ଘୋକ ପହ ଖାଇ ଖାଇ ବଢ଼େ । ଗୁଣ କରବା
ଲୋକ ତାକୁ ଖାଆନ୍ତି, ତାକୁ ବଢ଼ାଏ । ଘୋକ ପୁରୁ
ବଢ଼ିଗଲେ ତା' ମୁହଁରୁ ଗୋଟିଏ ନାଲ ବାହାର ତା'
ଦେହ ଗୁରୁପଟ ଢୁଳାପରି ଗୋଟିଏ ଖୋଳ ହୋଇଯାଏ ।
ସେହି ଢୁଳାରୁ ପାଟ ହୁଏ ।

ଗୋସ୍ତ୍ରୀ—ସେଇ ଢୁଳାରୁ ସୁଆଁ କାଟି ପାଟ ବୁଣନ୍ତି ?

ବାସା—ହଁ, କେତେ ଘୋକ ମୁହଁରୁ ଢୁଳା କାଢ଼ନ୍ତି ନାହିଁ ।
ଗୋଟାଏ ସୁଆଁ ପରି ନାଲ ଗୁରୁପଟେ ଗୁଡ଼ାର ଗୁଡ଼ାର
ଗୋଟାଏ ଢିବାପରି ଖୋଳ କରି ନିଜେ ତା ଭିତରେ ଲୁଚି
ରହିନ୍ତି ମଠା ଘୋକ ଏଇପରି ନାଲ ସୁଆଁରେ ଖୋଳ
କିଆରି କରେ । ଖୋଳ କାଟି ଉଠିଯିବା ଯାଏ ଏ ଘୋକକୁ
ରଖନ୍ତି ନାହିଁ । ଖୋଳଟି ଭିତରେ ଘୋକଟି ଥାଏ ଥାଏ
ତାହାର ପାଣିରେ ପକାଇ ଖୋଳଟିକୁ ସିଞ୍ଚାଇ ଦିଅନ୍ତି ।

ସେଥିରେ ଘୋକଟି ମରଯାଏ । ସୁତା ପାକଳ ହୋଇଯାଏ ।
ତା' ଭଉଁରୁ ସୁତା ମୁହଁଟି ଧରି ସୁତାଟିକୁ ଲଟେଇରେ
ଗୁଡ଼େଇ ଦିଅନ୍ତି । ସୁତାଟି ସରଗଲେ ମଲ୍ଲ ଘୋକଟି ପଡ଼ି
ଯାଏ । ଏଇ ସୁତାରେ ମଠା, ପାଟି, ଏଣି ସବୁ ବୁଣନ୍ତି ।

୩ । ଶାଲ

ଗୋସ୍ତୀ—ଶାଲ ତେବେ କାହିଁରେ ହୁଏ ?

କାସା—ଶାଲ ବନାତ ସବୁ ମେଣ୍ଟା ରୂମରେ ହୁଏ । ମେଣ୍ଟାରୁମ
ବଢ଼ିଗଲେ ତାକୁ କାଟି ସେଥିରେ ସୁତା କରି ଶାଲ,
ବନାତ, କମ୍ବଳ ସବୁ ବୁଣନ୍ତି ।

ଗୋସ୍ତୀ—ମେଣ୍ଟାରୁମ ସାନ ସାନ, ମେଣ୍ଟା ମେଣ୍ଟା, ବଡ଼ ଟାଆଁସା
ସେଥିରେ ସୁତା କପରି ହୁଏ ?

କାସା—ଆମ ଆଡ଼େ ଯେଉଁ ମେଣ୍ଟା ହୁଅନ୍ତି ତାଙ୍କ ରୂମରେ ଭଲ
ଶାଲ କମ୍ବଳ ବନାତ ହୁଏ ନାହିଁ । ଶାଲ ମୋଟା ଟାଆଁସା
କମ୍ବଳ ହୁଏ ।

ଗୋସ୍ତୀ—ତେବେ ଭଲ ଶାଲ ବନାତ ସବୁ କାହିଁରେ ହୁଏ ?

କାସା—ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଭାରି ଶୀତ, ସେ ଦେଶରେ ଯେଉଁ ମେଣ୍ଟା
ହୁଅନ୍ତି ତାଙ୍କ ରୂମ ଶୀତଦିନେ ଶୁଷ୍କ ଲମ୍ବା ଲମ୍ବା ହୋଇ
ବଢ଼ିଯାଏ ସେ ରୂମ ବଡ଼ କଅଁଳିଆ । ଶୀତ ଶେଷକୁ
କରୁଥିବାବେଳେ ସେ ରୂମ କାଟି ପକାନ୍ତି । ସେଇ ରୂମରେ ସୁତା
କଲେ ସେଇ ସୁତାରୁ ଭଲ ଶାଲ, ବନାତ, ମଲ୍ଲଦା,
କାଣ୍ଡିର, ଭଲ କଅଁଳିଆ କମ୍ବଳ ହୁଏ ।

ଶୁଣ୍ଠା—୧ । ଏଣି ବୁଝାଇ କିପରି ହୁଏ ?

୨ । ମଠା, ପାଟି କପରି ହୁଏ ?

୩ । ଶାଲ ବିପର ହୁଏ ?

୪ । ଅମ ଦେଶର ମେଣ୍ଟାଙ୍କ ଦେହରେ କାହିଁକି ବେଶୀ ରୁମ୍ ହୁଏ ନାହିଁ ?

କାଜି ଓ ସମ୍ରାଟ

ବହୁକାଳ ତଳେ ଗିଆସଭାଦିନ ବୋଲି ଏ ଦେଶରେ ଜଣେ ସମ୍ରାଟ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ସମସ୍ତଙ୍କ ଉପରେ ବଡ଼ ରାଜା ଥିଲେ । ସେ ସବୁଦିନ ବଣରେ ବଢ଼ିଗୁରେ ବୁଲି ଧନୁ ଶର ଧରି ଲାଗ ବନ୍ଧନ୍ତି । ଦିନେ ଏସବୁ ଏଆଡ଼େ ସିଆଡ଼େ ଲାଗ ବନ୍ଧୁ ବନ୍ଧୁ ଶରଟି ଯାଇ ଗୋଟିଏ ପିଲା ଦେହରେ ବାଜିଲା ।

ସେ ପିଲାଟି ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ୀର ପୁଅ । ବୁଢ଼ୀଟି ଗରବ । ତାର ଏ ଗୋଟିକ ବୋଲି ପୁଅ—ଆଉ କେହି ନାହିଁ । ବୁଢ଼ୀଟି ବିଧବା—ଦୁଃଖ କରି ପୁଅଟିକ ପୋଷେ ।

ପୁଅଟି ଦେହରେ ଶର ବାଜି ପୁଅଟିର ହାତ ଖଣ୍ଡି ଆ ହୋଇ ଗଲା । ବୁଢ଼ୀ ବିରୁଣ କରେ କଣ । ପୁଅଟିକ ଧରି କେତେବେଳେ ଯାଏ କାନ୍ଦିଲା ତା' ଉତ୍ତରୁ ପୁଅକୁ କାଶେଇ କରି ଗୋଟିଏ ହକମ୍ ବା ବୈଦ୍ୟ ଦୁଆରକୁ ଘେନିଗଲା ।

ବୈଦ୍ୟ ହାତଟି ସଫା କରି ମଲମ ଦେଇ ସଟି ସକାଳ ଦେଲା । ବୁଢ଼ୀ ଟିକିଏ ଥଣ୍ଡା ହେଲା ।

ବୁଢ଼ୀ ବିରୁଣିଲା—ସମ୍ରାଟ୍ ହେଲେ କଅଣ ହେଲା । ମୋ ପୁଅକୁ ସେ ଶର ମାରିଛନ୍ତି ମୁଁ ଯାଉଛି କାଜିଙ୍କ ପାଖେ ମକଦ୍ଦମା କରିବା । କାଜି ତ ସବୁ ମକଦ୍ଦମା ବୁଝନ୍ତି । ଏ ମକଦ୍ଦମା କଣ ବୁଝିବେ ନାହିଁ ?

ବୁଢ଼ୀ ପୁଅଟିକୁ ଘେନି କାଳିଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲେ । କାଳିଙ୍କ ପାଖେ ଦରଖାସ୍ତ ଦେଇ ସବୁ କଥା କହିଲା ।

କାଳି ବଡ଼ ହଇରାଣରେ ପଡ଼ିଗଲେ । ସେ ଏବେ କରନ୍ତି କଅଣ । ରାଜ୍ୟର ସମ୍ରାଟ୍ ଦୋଷ କରିଛନ୍ତି । ଏ ମକଦ୍ଦମା ବିଚାର କଲେ ସମ୍ରାଟ୍ ତ ନିଜେ ଦୋଷୀ ହେବେ । ସମ୍ରାଟ୍‌ଙ୍କୁ ଦୋଷୀ କଲେ ସମ୍ରାଟ୍ ରାଗିଯାଇ କାଳିଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ କାଟି କରି ପାରନ୍ତି ।

କାଳି ଏ ସବୁ କଥା ବିଚାରଲେ । ପୁଣି ବିଚାରଲେ—ନ୍ୟାୟ ବିଚାର କରିବା ମୋର କାମ । ଯେ ଦୋଷ କଲ, ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବାପାଇଁ ସମ୍ରାଟ୍ ମୋତେ ରଖିଛନ୍ତି । ମୋ କାମ ମୁଁ କରିବି । ଭେଟିକି ଯାହା ହେଉ । ମୁଁ ଅଧର୍ମ କରିପାରିବି ନାହିଁ ।

କାଳି ସମ୍ରାଟ୍‌ଙ୍କୁ ସମନ କରି ଡକାଇଲେ । ସମ୍ରାଟ୍ ଆସି ହାଜର ହେଲେ । କାଳି ପଚାରିଲେ :—

“ଗିୟାସଉଦ୍ଦିନ, ଆସଣ ଏ ବିଧବାଙ୍କ ପୁଅକୁ ଶର ମାରି ଏପରି ଖଣ୍ଡିଆ କରିଛନ୍ତି ?”

ସମ୍ରାଟ୍ କହିଲେ—“ହଜୁର, ମୁଁ ଶର ମାରି ଖେଳିଲାବେଳେ ଲୁଲରେ ମୋ ଶରଟି ଏ ବିଧବାଙ୍କ ପୁଅ ଘିଡ଼ରେ ବାଜିଛି ।”

କାଳି କହିଲେ, “ଆସଣ ଏ ବିଧବାଙ୍କୁ ସନ୍ତୋଷ କରନ୍ତୁ । ତା’ ନ ହେଲେ ମୁଁ ଆସଣଙ୍କୁ ଦୋଷର ଦଣ୍ଡ ଦେବି ।”

ସମ୍ରାଟ୍ ସେଠାରୁ ବିଧବାଙ୍କୁ ବହୁତ ଟଙ୍କା ସୁନା ଦେଇ ଶୁଣି କରିଦେଲେ । ବିଧବା କାଳିଙ୍କ ଠାରୁ ଦରଖାସ୍ତ ଉଠାଇ ନେଇ କହିଲେ, “ମୋର ଆଉ ମକଦ୍ଦମା କରିବାର ଦରକାର ନାହିଁ ।”

କାଳି ସେଠାରୁ ବିଧବାଙ୍କ ବିଦା କରି ଦେଇ ସାର ନିଜ ଆସନରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଆସି ସମ୍ରାଟ୍‌ଙ୍କୁ ବିଧମତେ ସମ୍ମାନ କରି କହିଲେ—

“ସମ୍ରାଟ୍, ଅପଣ ମୋର ଦୋଷ ଧରବେ ନାହିଁ । ବନ୍ଧୁର କରିବା କାମ ମୋତେ ଦିଅଯାଇଛି । ମୁଁ ସେହି କାମ କରୁଥିଲି ।”

ସମ୍ରାଟ୍ ଅତି ଆନନ୍ଦରେ କାଜିଙ୍କୁ କୁଣ୍ଡାଇ ପକାଇ କହିଲେ—
 “ଅପଣଙ୍କ ଭଳି କାଜି ମୋ ସାମ୍ରାଜ୍ୟରେ ଅଛନ୍ତି, ଏତିକିରେ ମୋର ଆନନ୍ଦ ।”

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । କାଜି କଣ କରୁଛନ୍ତି ?

୨ । କାହିଁକି ବଗୁରରେ ସମ୍ରାଟ କାହିଁକି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ ?

୩ । ସମ୍ରାଟ୍ କି ଶିଖାୟରେ ବଧବାରୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କଲେ

ଗୁଡ଼ି, ନବାଦ ଓ ଚିନ୍ତା

ଆଖି ଖେଳ ଅନେକେ ଦେଖିଥିବେ । ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ ଆଖି
ଦିଲ୍ଲେ ଶୁଦ୍ଧିର ଖାଆନ୍ତି; ଭାରି ମିଠା ଲାଗେ । ସେହି ଆଖିରୁ
ଗୁଡ଼ି ହୁଏ । ଗୁଡ଼ିରୁ ଚିନ୍ତା ହୁଏ ।

ଆଖିରୁ ଆଖି କିପରି ଗୁଡ଼ି ହୁଏ ? ଆଖି କୁ ଖଣ୍ଡ ଖଣ୍ଡ କରି
କାଟି ଦିଅନ୍ତି । ସେହି ଆଖି ଖଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକ ଘଣ୍ଟାରେ ସେହି ଭା' ରସ
ବା ଦୋରୁଆ କାନ୍ଦନ୍ତି ।

ସେ ଘଣ୍ଟାଟି କିପରି ? ଦୁଇ ଆଖି ଯୋଡ଼ିଏ କାଠ ବା ଲୁହା
ଗୋଲ ଗୋଲ ହୋଇ ଖମ୍ବ ପରି ପାଖକୁ ପାଖ ଲାଗି କରି
ବୁଲୁଥାଏ । ଖଣ୍ଡିଏ ଆଖି ଭର୍ତ୍ତି କରି ଦେଲେ, ଆଖିଟି ଛିଟି ହୋଇ
ଦୋରୁଆ ତଳକୁ ନିଗିଡ଼ି ପଡ଼େ ସେଠା ବା ଛେଦା ଆରପଟକୁ
ବାହାରିଯାଏ ।

ଆଖି ଶାଳରେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ଚଲି ହୋଇ ଭା' ଭସରେ
ଗୋଟିଏ କରେଇ ବସିଥାଏ । ସେଇ କରେଇରେ ଆଖି ରସ
ଅଜାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି । ତଳେ ଛେଦା ଜାଳନ୍ତି ।

ଏହିପରି ଜାଳୁ ଜାଳୁ ଆଖି ରସ ବହଳ ହୋଇ ମହୁପରି
ଥା ଥା ହୋଇ ଆସେ । ତାକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଥଣ୍ଡା କରି ମାଠିଆରେ
ରଖିଦେଲେ ଗୁଡ଼ି ହୁଏ ।

କେତେବେଳେ ଏହି ରସା ରସକୁ ଚଲିରୁ ଓହ୍ଲାଇବାକୁ
ହେବ, ତାହା ଜାଣିବା ସହଜ ନୁହେଁ । ସେହିମାନେ ଗୁଡ଼ି କରି

ସିଖିଛନ୍ତି, ସେଇମାନେ ତାହା ଜାଣନ୍ତି । ଭଲ ଆଖୁରୁ ଏହି ଗୁଡ଼ି
ଭଲକରି କରି ଜାଣିଲେ କେତେଦିନ ପରେ ଗୁଡ଼ିରେ ସଗଡ଼
ଧରି ଯାଏ । ଭଲ ସଗଡ଼ ଗୁଡ଼ିରୁ ଆଗେ ଗୁଡ଼ିଆମାନେ ନବାତ
କରୁଥିଲେ ।

ନବାତ କିପରି କରୁଥିଲେ ଜାଣି ? ଗୋଟିଏ ସପ୍ତା ଗାମୁଛାରେ
ସଗଡ଼ ଗୁଡ଼ି ରଖି ସପ୍ତା କରି ଦଳି ଧୋଇ ଦିଅନ୍ତି । ଧୁଆଁ ସଗଡ଼ି
ଗୁଡ଼ିକ ସୁନା ପରି ଖଣ୍ଡି ଖଣ୍ଡି ହେ'ଇ ଚକ୍ ଚକ୍ ଦିଶେ ।

ସେଠାରୁ ତାକୁ ଗୋଟିଏ କରେଇରେ ପାଣି ଦେଇ ସିଝାନ୍ତି ।
ସେଇ କରେଇରେ ଟିକିଏ ଦୁଧ ପକାଇ ଦିଅନ୍ତି । ଦୁଧ ଗୁଡ଼ିର
ମଇଳା ସପ୍ତା କରିଦିଏ ।

ଥରକୁ ଥର ଫେଣି ପରି ମଇଳା ଉଠୁଥାଏ ? ଗୁଡ଼ିଆ
ତାକୁ ଚଟାରେ ଛୁଣି କାଢ଼ି ଦେଉଥାଏ । ମଇଳା କଢ଼ା ସରିଲେ
ନବାତ ପାଗ ଠିକ୍ ହେଲା ବୋଲି ଜଣାପଡ଼େ ।

ସେଠାରୁ ସେଇ ତାତିଲା ଗୁଡ଼ି ପାଣିକୁ କରେଇରୁ ହାଣ୍ଡିରେ
ଭର୍ତ୍ତି କରି ତା' ଉପରେ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ିଆ ଦଳି ଘୋଡ଼ାଇ ଥଣ୍ଡା କରି
ଦିଅନ୍ତି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପଲମ ଉପରେ
ଆଟିକାଟିମାନ ଅଣେଇ କରି ରଖି ଦିଅନ୍ତି ।

ଦିନେ ଦୁଇଦିନ ଧରି ସେଇ ଆଟିକାରୁ ଶିଶୁ ନିଗିଡ଼େ । ଏଇ
ନବାତ ଶିଶୁ ଦେଖିବାକୁ ମହୁ ପରି । ଲୋକେ ଏଥିରେ ଚକ୍କଳ
ବୁଡ଼ାଇ ଖାଆନ୍ତି । ଶିଶୁ ନିଗିଡ଼ି ଗଲେ ହାଣ୍ଡିଟି ଭାଙ୍ଗି ନବାତଟି
ବାହାର କରନ୍ତି ।

ଏବେ ଚିନି ମିଳିଲାଣି । ଆଉ ନବାତ ସେତେ କରୁ ନାହାନ୍ତି ।
ଏବେ ବଜାରରେ ଯେଉଁ ନବାତ ଠିକେ ସେ ସବୁ ଚିନିରେ ହୁଏ ।

ଚିନିକୁ ପାଣିରେ ରନ୍ଧି ଦଣ୍ଡିରେ ଭର୍ତ୍ତି କରି ଥଣ୍ଡା କରି
ଦିଅନ୍ତି । ଟିକିଏ ରଙ୍ଗ ଦେବା ପାଇଁ ସାମାନ୍ୟ ଗୁଡ଼ି ମଧ୍ୟ ପକାଇ
ଦିଅନ୍ତି । ଏ ନବାତ ଖାଇବା ଠାରୁ ଚିନି ଖାଇବା ଭଲ ।

ଚିନି କିପରି ହୁଏ ? ନକାଉ ପରି ହାଣ୍ଡି କରେଇରେ
କେହି ଚିନି କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଚିନି କଳରେ ହୁଏ । କଳରେ ବଡ଼
ବଡ଼ ହାଣ୍ଡି କରେଇ ଥାଏ । ମାତ୍ର ଘରେ ହାଣ୍ଡି କରେଇରେ ଚିନି
କଲେ ଯେପରି ହେବ ତାହା କୁହା ଯାଉଛି

ହାଡ଼ ପୋଡ଼ିଦେଲେ ଯେଉଁ ଅଙ୍ଗାର ହୁଏ ତାକୁ ହାଡ଼
କୋଇଲା କହନ୍ତି । ହାଡ଼ କୋଇଲାରେ ଗୁଡ଼ ପାଣି ପକାଇ
ଛାଣିଦେଲେ ଗୁଡ଼ର ରଙ୍ଗ ରହେ ନାହିଁ ପାଣି ସଫା ହୋଇ
ବାହାରେ ।

ଗୋଟିଏ ମାଠିଆ ତଳେ ଦୁଇ ତିନୋଟି କଣା କରାଦେଇ
ସେଥିରେ ଦୁଇ ତିନୋଟି କୁଟା ମାରି ଦିଅ ସେହି ମାଠିଆଟି ଅଧେ
ହଡ଼ କୋଇଲା ଗୁଣ୍ଡରେ ଭର୍ତ୍ତିକରି ଦିଅ । ଗୋଟିଏ ବାଠ ବଇଁ
ଭସରେ ସେ ମାଠିଆଟି ରଖ । ତା' ତଳେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ମୁଢ଼ା
ମାଠିଆ ରଖିଦିଅ ।

ଗୁଡ଼ପାଣି ଗରମ କରି ଭସର ମାଠିଆରେ ହାଡ଼ କୋଇଲା
ଭସରେ ଅଜାଡ଼ି ଦିଅ । ଟୋପା ଟେପା ହୋଇ ନିଶିଉଁ କରି ତଳ
ମାଠିଆରେ ଯେଉଁ ପାଣି ପଡ଼ିବ, ତାହା ସଫା ଚିନି ପାଣି ।

ଏହି ପାଣିକୁ ଚୁଲିରେ ବସାଇ ଦେଲେ ତାହା ବଜଳ
ହୋଇଯିବ । ଥଣ୍ଡା ହେଲେ ଲୁଣ ପରି କରେଇରେ ଚିନି ଦିଶିଯିବ ।

ବଡ଼ ବଡ଼ ହଣ୍ଡା, କରେଇମାନଙ୍କରେ କଳରେ ଏହିପରି ଚିନି
ହୁଏ । କଳରୁ ଏକାଥରକେ ଶଗଡ଼ ଶଗଡ଼ ଚିନି ବାହାରେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ଚିନି କିପରି ତିଆରି କରନ୍ତି ?

୨ । ଅଳ୍ପ କିପରି ସେକନ୍ତି ?

୩ । ଗୁଡ଼ରୁ କିପରି ନକାଉ ତିଆରି ହୁଏ ତୁମ ନିଜ କଥାରେ
ବୁଝ ।

ଲାଗବିନା

ମହାଭାରତରେ କୁରୁସାଣ୍ଠବଙ୍କ କଥା ଶୁଣିଥିବ । ସାତ୍ରୁକ
ପାଞ୍ଚ ଭାଇ—ଯୁଧିଷ୍ଠିର, ଭୀମ, ଅର୍ଜୁନ, ନକୁଳ ଆଉ ସହଦେବ
କୁରୁମାନେ ଦୁର୍ଯ୍ୟୋଧନ ପ୍ରଭୃତି ଶତ୍ରୁ । ସମସ୍ତେ ବୃଜସିଂହ
ପିଲାଦିନେ ଦ୍ରୋଣାଶ୍ରମୀଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିଖାଉଥିଲେ ।

ସେକାଳେ ଘୋଷ, ବନ୍ଧୁକ, ଗୁଳି, ବମ୍ବ, ଏସବୁ ନ ଥିଲା ।
ଗୋଟିଏ ଧନୁ ବା ବାଟଳିଶଢ଼ାରେ ଶର ବନ୍ଧି ଲାଗ କରୁଥିଲେ ଏହି
ଲାଗ ସେ ଯେତେ ଠିକକରି କରି ପାରେ, ସେ ଯୁଦ୍ଧରେ ସେତିକି
ପାରିବାର,

ଶତ୍ରୁପାଞ୍ଚ ଭାଇଯାକ ଦ୍ରୋଣାଶ୍ରମୀଁଙ୍କ ପାଖେ ସମସ୍ତେ ଏହି
ଧନୁ ବାଣରେ ଲାଗବନ୍ଧା ଶିଖୁଥିଲେ । ତନୁ ଦ୍ରୋଣାଶ୍ରମୀଁ ଏମାନଙ୍କ
ବିଦ୍ୟା ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ବାହାରିଲେ ।

ଦ୍ରୋଣାଶ୍ରମୀଁ କାଠରେ ଗୋଟିଏ ନେଲି ଚଢ଼େଇ ତିଆରି
କରି ତାଙ୍କ ବଗିଚା ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ଗହଳିଆ ଗଛ ଉପରେ
ରଖିଦେଇ ସବୁ ଭାଇଗୁଡ଼ିଙ୍କ ଡାକିଆଣି ଜଣି ଜଣକୁ କହିଲେ—

“ବାପା, ହେଇଟି ଦେଖ, ଗଛ ଉପରେ ଯଦି ଗହଳରେ
ଏହି ନେଲି ଚଢ଼େଇ ଡାକାଣି ଆଣି ଦିଶୁଛି ?”

ପିଲାମାନେ କହିଲେ “ହଁ, ଦିଶୁଛି ।”

ଆଶ୍ରମୀଁ କହିଲେ, “ଧନୁରେ ଶର ମାର ଏହି ଚଢ଼େଇର
ଆଖିଟିକି ଲାଗ କରିବାକୁ ହେବ ।”

ପିଲାମାନେ କହିଲେ, “ହଁ ଲାଗ କରିବୁ ।”

ଦ୍ରୋଣ ସେଠାରୁ ଆଗ ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କ ଡାକିଲେ, କହିଲେ,
ବାପା କହିଲ, କଣ ଦେଖୁଛି ?”

ସୁଧୁଷିର କହିଲେ, “ଗଛ ଦେଖୁଛି, ସହ ଦେଖୁଛି, ସହ ଗହଳରେ ଚଢ଼େଇଟି ଦେଖୁଛି । ସବୁ ଦେଖୁଛି ।”

ଦ୍ରୋଣ କହିଲେ—“ଆଗ୍ନି ତେବେ ରହ ।” ସେଠାରୁ ଆଉ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଜଣ ଜଣ କରି ପରୁରଗଲେ । ସମସ୍ତେ ସେହିପରି କହିଲେ । ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ମୁହଁ ଶୁଖି ଯାଉଥାଏ । ସେ ବୁଝିପାରୁନାଲେ ଯେଲଙ୍କ ଲଗବିନୀ ଶିଖା ହୋଇନାହିଁ ।

ଶେଷକୁ ଥିଲେ ଅର୍ଜୁନ । ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ ଦ୍ରୋଣ ପରୁରଲେ—
“ବାସା, କହ ଦେଖି କଣ ଦେଖୁଛି ?”

ଅର୍ଜୁନ କହିଲେ “ଗୁରୁଦେବ, ମତେ ତ କାହିଁ ଆଉ କିଛି ଦିଶୁ ନାହିଁ । ଗଛ ଦିଶୁନାହିଁ, ସହ ଦିଶୁନାହିଁ, ଚଢ଼େଇଟି ବି ପର ଦିଶୁନାହିଁ । ଚଢ଼େଇର ଖାଲ ସେଇ ଆଖିଟି ଛଡ଼ା ମୋତେ ଆଉ କିଛି ଦିଶୁନାହିଁ ।”

ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ମୁହଁ ହସରେ ପୂରି ଉଠିଲା । ଦ୍ରୋଣ ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ କୁଣ୍ଡାଳ ପକାଇ ଆଶୀର୍ବାଦ କରି କହିଲେ, “ବାସା, ତୁମରି ଏକା ଲଗବିନୀ ଶିଖା ହୋଇଛି । ଭଗବାନ କରନ୍ତୁ, ତୁମେ ଏ ବିଦ୍ୟାରେ ନାମ କର ।”

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ଦ୍ରୋଣ ସୁଧୁଷିର ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ କଥାରେ ମୁହଁ ଶୁଖାଇଲେ,

ମାତ୍ର ଅର୍ଜୁନଙ୍କ କଥାରେ କାହିଁକି ଶୁଖି ହେଲେ ?

୨ । ଲଗବିନୀ, ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା, ରାତ୍ନକେଶବୀ, ଧନୁ, ଶର—ଏହାର ଅର୍ଥ କଣ ?

ମୋ ଟିକି ଘର

ବନସ୍ତେ ଫୁଟିଲ ଫୁଲ କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର,
ହାଟି ମାଟି କାନ୍ଥ ଦେଇ ଡୋଲିଲ ଘର ।

ନ ଥିଲ ମୋ ନଡ଼ା ପାଲ

ସାର୍ ସାର୍ ଥିଲ କାଳ

ବାଉଁଶ ପତରେ ଘର କଲି ଛପଇଁ,
ବନସ୍ତେ ପାଗଲ କେତେ ସଶସ୍ତ୍ର ତାଳ ।
ପାଗେ ଥିଲ ନଇ ଧାର ନ ଥିଲ ଖାଇ,
ଇଟି ମାଡ଼ିଥିଲ କେତେ ଡାଳକୁ ଡାଳ ।

ନ ଥିଲ ତ ଶଙ୍ଖିଶାଳ

ନ ଥିଲ ମୋର ଗୁହାଳ

ଏକୁଟିଆ ଘରଟି ମୋ ନାହିଁ ଜଞ୍ଜାଳ,
ବନସ୍ତ ଭିତରେ ଘର କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ।
ବସିଥାଏ ଅଡ଼େଇ ମୁଁ ଶୁଆକୁ ଚାହିଁ,
ତାକୁଥାଏ ସାଣ୍ଡ ଗଛ ଗହଳେ ଥାଇ ।

ବୁଣେ ମୁହଁ ଖୁଦ କଣି

ଖୁଣି ଖାଉଥାଏ ବଣି

ଘୁମୁର ଘୁମୁର ତେଣୁ ଆସଇ ପାଗ,
ତେଇଁ ଉଡ଼ିଯାଏ ବଣି ନ ଦିଏ ଧଗ ।
ବୋଡ଼ାର ଆଖିଲ ମେଘ କଳାହାଣ୍ଡିଆ,
ସଣ୍ଟିମୁ ବହୁଲ ବାଆ ସୁଲସୁଲିଆ ।

ଶୁଆ ସାଗୁ ଗଲେ କାହିଁ

ବଣି ନାହିଁ ପାଗ ନାହିଁ

ଏକାକୀ ଅନ୍ତରେ ମୁଁ ହୋଇଛି ଠିଆ
 ଶୁଭିଳ ଟୋପା ସେ ମେଘ ବରକୋଳିଆ ।
 ପିଟିଲ ବତାସ ବାଆ ଛୁଡ଼ିଲ ଡାଳ
 ବନସ୍ତ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଲ ବରଷା ଧାର ।
 ବାଉଁଶ ପତର ଗୁଳ
 ପ୍ରାଣି ବହେ ଝର ଝର
 ହାଟି ମାଟି କାନ୍ଥ, ନାହିଁ ବତାସି ଡର
 ବନସ୍ତେ ମୋ ଟିକି ଘର କେଡ଼େ ସୁନ୍ଦର ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ଏ ପଦ୍ୟଟିର ବିଷୟ ନିଜ ଭାଷାରେ କହ ।

୨ । ହାଟି ମାଟି କାନ୍ଥକୁ କାହିଁକି ବତାସି ଡର ନ ଥାଏ ?

୩ । ବଳାହାଣିଆ, ସୁଲୁସୁଲିଆ, ବରକୋଳିଆ ଟୋପା, ପାର
 ପାଉଥିବା—ଏହାର ଅର୍ଥ ଲେଖ ।

ଦ୍ଵାଦ୍ଵାରେ ଶିକାର

ବଣଜନ୍ତୁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ଵାଦ୍ଵା ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ । ତାର
 ନାକଟା ଲମ୍ବ ହୋଇ ଓଢ଼ଳି ଭଳିକୁ ଲାଗିଥାଏ । ତାକୁ ଶୁଣି ବା
 ଥୋଡ଼ିଆଦ୍ଵାର କହନ୍ତି । ଦ୍ଵାଦ୍ଵାର ତାହା ଗୋଟିଏ ଦ୍ରାବ ପରି କାମ
 କରେ । ସେ ସେଥିରେ ଗୁଡ଼ାଇ କରି ଭାଲ ଭାଙ୍ଗିଥାନ୍ତି ଖାଏ ।
 ଶୁଣିଲେ ଅନ୍ୟ ଜନ୍ତୁକୁ ସେଇ ଶୁଣିରେ ଗୁଡ଼ାଇ କରି ଆଣି ପାଦରେ
 ଦଳିଦେଇ । ସାଲୁ ବୋମ୍ବିଟିଏ ସୋପାଦାଦା ଶୁଣି ଅଗରେ
 ଥୋଇଦେଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଭାଦ୍ରା ନେଇଥାଇ ମାଡ଼ୁଡ଼ୁ ଆଡ଼କୁ ବଦାଇ
 ଦେଇ । ଦ୍ଵାଦ୍ଵା ଭାରି ସୋପା ମାଟିନ ।

ହାତୀ ଶୁଣ୍ଢରେ ପଡ଼ିଲେ କୌଣସି ଜନ୍ତୁର ରକ୍ଷା ନାହିଁ । ହାତୀ ମଧ୍ୟ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଶୁଣ୍ଢାକୁ ସେ ଆଡ଼କୁ ଇଚ୍ଛା ସେ ଆଡ଼କୁ ବଙ୍କା କରି ଦେଇପାରେ । ଶିକ୍ଷିତ ହାତୀ ପିଠି ଉପରେ ଥିବା ମଣିଷକୁ ଭାରି ଡରକରେ ଜଗି ରକ୍ଷା କରିପାରେ । ସେଥିପାଇଁ ହାତୀ ପିଠିରେ ବସି ଲୋକେ ବଣରେ ବାଘ ଭଲ ପ୍ରଭୃତି ଜନ୍ତୁ ମାରିବାକୁ ଯାନ୍ତି ।

ଶିକାରୀମାନେ ଏକା ହୋଇ ଗୋଟିଏ ହାତୀ ଧରି ବାଘ ଶିକାରକୁ ଯାନ୍ତି ନାହିଁ । ତିନି ଚାରିଟା ହାତୀରେ ଶିକାରୀମାନେ ବସି ଏକା ସାଙ୍ଗରେ ବଣରେ ପଶନ୍ତି । ଶିକ୍ଷିତ ହାତୀ ବାଘ ଦେଖିଲେ ପଳାଏ ନାହିଁ । ସେଥିପାଇଁ ଶିକ୍ଷିତ ହାତୀ ଉପରେ ବସି ବାଘ ଶିକାର କରିବାକୁ ଶିକାରୀମାନଙ୍କୁ ଭାରି ସୁଖ ଲାଗେ ।

ଥରେ ଏଇପରି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଲୋକ ଜଙ୍ଗଲକୁ ହାତୀରେ ଚଢ଼ି ଶିକାର କରିବାକୁ ଯାଇଥିଲେ । ବଡ଼ ହାତୀଟି ଭଲ ଶିକ୍ଷିତ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ସେ କଥାକୁ ଖାତର ନ କରି, ବଡ଼ ଶିକାରୀ ସେଥି ଉପରେ ବସିଥିଲେ । ବଣରେ ବାଘ ବାହାରି ହସ୍ତାଳ ପକାଇଲା । ଗର୍ଜି କରି ଆସି ହାତୀମାନଙ୍କୁ ଆକ୍ରମଣ କଲା । ଶିକ୍ଷିତ ହାତୀମାନେ ମାତୁଳ କଥା ଓ ଅଂକୁଶ ମାନି ଶିକାରରେ ଲାଗନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଶିକ୍ଷା ପାଇ ନ ଥିଲେ, ହାତୀ ବାଘ ରଡ଼ିରେ ଡରି ପଳାଏ । ବଡ଼ ହାତୀଟି ତ ଭଲ ଶିକ୍ଷା ପାଇ ନ ଥିଲା । ବାଘ ରଡ଼ି କରି ବାହାରିବାର ଦେଖି, ସେ ଥୋଡ଼ିସାହାର ଟେକି ଦେଇ ଉତ୍ସରେ ପଳାଇବାରେ ଲାଗିଲା । ତା ପିଠିରେ ବଡ଼ ଶିକାରୀ ବସିଥିଲେ । ସେ ଅସ୍ତ୍ର ବାସ୍ତ୍ର ହୋଇ ବାଘକୁ ଗୁଳି କଲେ । ଗୁଳି ବାଘ ଦେହରେ ବାଜିଲା ନାହିଁ । ବାଘ ହାତୀ ଉପରକୁ ଚମକି ଆସି, ଶିକାରୀଙ୍କ ଜଂଘା କମୁଡ଼ି ଧରି, ତାଙ୍କୁ ହିଂସା ପିଠିରେ ଘେନି

ବଣକୁ ଚାଲିଗଲା । ବାଘ ଶିକାରୀଙ୍କ ଜଙ୍ଗ କାମୁଡ଼ି ଥାଏ । ଶିକାରୀ
ବାଘର ପିଠି ଉପରେ ପଡ଼ିଥାନ୍ତି । ଆଉ ଆଉ ଶିକାରୀମାନେ ହାତୀରୁ

ଓହ୍ଲାଇ ପଡ଼ି ବନ୍ଧୁକ ଧରି ବାଘର ପଛେ ପଛେ ଗୋଡ଼ାଇଲେ ।
ବାଟ ଯାକ ବାଘ ଖୋଜି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଟୋପା ଟୋପା ରକ୍ତ
ପଡ଼ି ଥାଏ । ସେହି ଚିତ୍ର ଦେଖି ଦେଖି ଶିକାରୀମାନେ ବହୁତ

ଗୋଟିଲେ । ଶେଷକୁ ପ୍ରାୟ * ଘଣ୍ଟା ପରେ ଯାଇ ଦେଖିଲେ ବାଘଟି ଶିକାରୀଙ୍କ ଜଂଘ କାମୁଡ଼ି ଧରି ମରି କରି ପଡ଼ିଛି । ଶିକାରୀ ତା ପିଠି ଉପରେ ଅଜ୍ଞାନ ହୋଇ ପଡ଼ିବନ୍ତି ।

ସମସ୍ତେ ମିଶି ଶିକାରୀଙ୍କୁ ଛିଂଗୁ ଛିଂଗୁ କରି ହେପାଜତ କଲେ । କେତେବେଳେକେ ଶିକାରୀଙ୍କର ହୋସ୍ ହେଲା । ସେଠାରୁ ସେମାନେ ଶିକାରୀଙ୍କୁ ପଚାରିବାରୁ ସେ କହିଲେ, “ମୋ ଜଂଘ କାମୁଡ଼ି ଧରି ବାଘ ଗୁଲି ଯାଉଥାଏ, ମୁଁ ତା ପିଠି ଉପରେ ପଡ଼ିଥାଏ । କଣ କରିବି ବୋଲି ଚିନ୍ତା କରୁଛି ମୋ ମନେ ପଡ଼ିଗଲା, ମୋର ଦୁଇ ସକେଟ୍‌ରେ ବାରୁଦ ଗୁଲି ଭରା ହୋଇ, ଦୁଇଟା ପିସ୍ତଲ ଅଛି । ଦୁଇଟା ଯାକ କାଢ଼ିଲି । ଆଗ ବାଁ ହାତ ପିସ୍ତଲର ଗୁଲି ଫୁଟାଇଲି । ସେ ଗୁଲିଟି ବାଘର ପଛଗୋଡ଼ି ଜଂଘରେ ବାଜିଲା । ଓହ୍ଲାଇ ସେତେବେଳେ ବାଘ ମୋର ଜଂଘ ହାଡ଼କୁ ଏପରି ଟେକିଲା ଦେଲା ଯେ ମୋର ଜଂଘ ହାଡ଼ ସେଥିରେ ବୋଧହୁଏ ଗୁଣ୍ଡା ହୋଇ ଯାଇଛି । ମୁଁ ଦେଖିଲି ସେଥିରେ ମୋର ଚେତା ବୁଡ଼ିଯିବ । ସେତେବେଳେ ପ୍ରାଣ ଚକଳରେ ଆଉ ପିସ୍ତଲଟି ବାଘର ଗୁଳିକାଲଗାଇ ଫୁଟାଇ ଦେଲି । ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋ ଚେତା ବୁଡ଼ିଗଲା । ମୁଁ ଆଉ କିଛି ଜାଣି ନାହିଁ । ଏବେ ତୁମେମାନେ ଆସି ମତେ ଛିଂଗୁ ଛିଂଗୁ କରି ଚେତା କଲ ।”

ଶିକାରୀଟି ତାଙ୍କୁ ଶୁଣିବାକୁ ଗଲା । ତାଙ୍କର ଗୋଡ଼ଟି କାଟି ଦେଲେ, ମାତ୍ର ଶିକାରୀଟି ଦଂଷି ଗଲା ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ଶିକାରୀମାନେ ହାତରେ ଚଢ଼ି ଶିକାରକୁ ଯିବାପାଇଁ ବାହୁଁକି ପୁଖ ପାନ୍ତି ?

୨ । ବଡ଼ ଶିକାରୀ ଯେଉଁ ହାତରେ ବସିଥିଲେ ସେ ବାହୁଁକି ପଲାଇ ଗଲା ?

୩ । ହୁଣ୍ଡାଳ, ଗଜନ, ରଡ଼ି, ହେପାକତ, ହୋସ୍, ଅବୁଶ—
ଏହାର ଅର୍ଥ କଣ ?

କରସିନି ତେଲ

ଲେକେ ଗୁଣି ତେଲ, ସୋରିଷ ତେଲ, ଚେରଚଣା ବା
ଚିନାବାଦାମ ତେଲ, ନଡ଼ିଆ ତେଲ ପ୍ରଭୃତି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି ।
ଏଇ ତେଲ ସବୁ ଦିଅରେ ବଳିତା ଦେଇ ଜାଳିଲେ ମଧ୍ୟ ଜଳେ ।
ତେବେ ଜାଳିବାପାଇଁ ସ'ଧାରଣ ୩୫ ପୁଲଙ୍ଗ ତେଲ, କରଖି ତେଲ,
ଜଡ଼ା ତେଲ ପ୍ରଭୃତି ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଏହି ତେଲ ସବୁ ଗଛ
ଫଳ ବା ମଞ୍ଜିରୁ ବାହାରେ । ପୁଲଙ୍ଗ, ନଡ଼ିଆ ପ୍ରଭୃତି ଫଳର
ରସକୁ ଖରାରେ ଶୁଖାଇ, ଘଣାରେ ସେଥି ଲେକେ ତେଲ ବାହାର
କରନ୍ତି । ଗୁଣି, ସୋରିଷ ପ୍ରଭୃତି ସେହିପରି ସେଥିବାକୁ ହୁଏ ।
ମୋଟ କଥା ଆମ୍ଭେମାନେ ଏଇ ଯେଉଁ ସବୁ ତେଲ ବ୍ୟବହାର
କରୁ ତାହା ଗଛ ଫଳରୁ ବାହାରେ ।

ଏହାଛଡ଼ା ଜନ୍ତୁ ଦେହରୁ ମଧ୍ୟ ତେଲ ପରି ଜିନିଷ ବାହାରେ ।
ହୁଧରୁ ଘିଅ ବାହାରେ । ମାଛ ଦେହରୁ ଗୁଣିଲେ ତେଲ ବାହାରେ ।
ଛେଳି ଘୁଷୁର ପ୍ରଭୃତିଙ୍କ ଚର୍ବିକୁ ଗୁଣିଲେ ମଧ୍ୟ ତେଲ ବାହାରେ ।

କିନ୍ତୁ କରସିନି ତେଲ କାହିଁରୁ ବାହାରେ ? ଅନେକେ
ଜାଣିଥିବେ ବହୁତ ଗହୁରିଆ ଖାତ ଖୋଳି, ଖଣିରୁ ଲେକେ କରସିନି
ତେଲ କାନ୍ଦନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ହିନ୍ଦରେ ଏହାକୁ ମିଟିକା ତେଲ ବା
ମାଟି ତେଲ ବୋଲି କହନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ମାଟିରେ ତ ତେଲ ନାହିଁ,
ମାଟିକୁ ସେଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତେଲ ବାହାରକ ନାହିଁ ।

କାଠ ଦେହରୁ ତାପିନ ତେଲ ବାହାରେ । ଶାଳ ଗଛରୁ
ଯେଉଁ ଶୀର ବାହାରେ ତାକୁ ଝୁଣା କହନ୍ତି । ସେଥିରେ ତେଲ ଥାଏ,
ସେଥିପାଇଁ ତାକୁ ଘୁଣିଲେ ଜଳେ । କିନ୍ତୁ ମାଟିରେ ତେଲ ନ ଥାଏ ।

ବହୁକାଳ ତଳେ ପୃଥିବୀରେ ଗଛ ହାଣି ଜାଳିବା ପାଇଁ
ଏତେ ମନୁଷ୍ୟ ନ ଥିଲେ । ହୁଏତ ସେତେବେଳେ ମନୁଷ୍ୟ
ପୃଥିବୀରେ ଜମା ନ ଥିଲା । ପୃଥିବୀରେ ବହୁତ ବର୍ଷ ହେଉଥିଲା ।
ଦେଶକୁ ଦେଶ ପାଣି ଜମି ଯାଉଥିଲା । ଏହି ଜମିରେ ବହୁତ ବଡ଼
ବଡ଼ ଗଛ ବଢ଼ି ଭାରି ଜଙ୍ଗଲ ହୋଇଥିଲା । ସେଥିରେ ବହୁତ ଜୀବ
ଜନ୍ମୁ ଥିଲେ । ଠାଏ ଠାଏ ବହୁତ ପାଣି ଥିବାରୁ ବା ଶୁଖିଲା ବାଲି
ଥିବାରୁ ସେଠାରେ ଗଛ ସହ ହେଉ ନ ଥିଲା । ସେ ସବୁ ଜ ଗାରେ
ବହୁତ ଜନ୍ମୁ ଜମା ହୋଇ ରହୁଥିଲେ । ଏହିପରି ହଜାର ହଜାର
ବର୍ଷ ଚାଲିଥିଲା । ଗଛ ଓ ଜନ୍ମୁ ସବୁ ବଢ଼ି, ମରି ତା ଉପରେ ତା
ଉପରେ ପଡ଼ି, ହଜାର ହଜାର ଫୁଟ ଉଚ୍ଚ ଜମି ଉପରେ ହୋଇ
ଯାଇଥିଲା । ପୁଣି ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ତା ଉପରେ ମାଟି ପଡ଼ିଲା,
ବାଲି ପଡ଼ିଲା, ପଥର ପଡ଼ିଲା । ଏହିପରି ହୋଇ ହୋଇ ପୃଥିବୀର
ଦେଶ ଗୁଡ଼ିକ ଉଚ୍ଚ ହୋଇଗଲା, ସେଥିରେ ମନୁଷ୍ୟ ସବୁ ରହୁଲେ ।

ଉପର ମାଟିର ଓଜନରେ ମଲା ଗଛ ଓ ଜନ୍ମୁ ଦେହ ସଡ଼ି ସଡ଼ି
ଯେଉଁ ସ୍ତରମାନ ପଡ଼ିଥିଲା, ସେ ସବୁ ଚିପି ହୋଇ ସେଥିରୁ ତେଲ
ବାହାରି ପଡ଼ିଲା । ଚିପି ହେବାରେ ସେ ସବୁ ସ୍ତର ମଝିରେ ମଝିରେ
ଫାଟି ଗଲା । ସେଇ ଫାଟିମାନଙ୍କରେ ତେଲ ସବୁ ଜମା
ହୋଇଗଲା । ଏହିସବୁ ଚିପା କାଠ ଓ ଜନ୍ମୁ ଦେହ ହେଉଛି ପଥର
ଲୋଇଲା ଓ ସେଇ ତେଲ ହେଉଛି କିରାସିନ ତେଲ । କିରାସିନ
ତେଲ ଗଛ ଓ ଜନ୍ମୁ ଦେହରୁ ବାହାରିଛି, ଏହା ମାଟି ଦେହରୁ
ବାହାରି ନାହିଁ ।

ଆମେରିକା, ଇଉନାଇଟେଡ଼ ସ୍ଟେଟ୍, ରୁଷିଆ, ବ୍ରହ୍ମଦେଶ,
ଆସାମ ପ୍ରଭୃତିରୁ ଏବେ କବିସିନି ତେଲ ବାହାରୁଛି । ସେ
ସବୁଠାରେ ହଜାର ହଜାର ଫୁଟ ଗହୀର ବଡ଼ ବଡ଼ ଗାତ
ଖୋଳିବାକୁ ହୁଏ । ସେ ଗାତରୁ ଆଗ ବାଷ୍ପ ଓ ପାଣି ବାହାରେ ।
ଏହି ବାଷ୍ପ ଓ ପାଣି ମନକୁ ଉପରକୁ ଉଠେ, ତା ଉତ୍ତରୁ ସଂସ୍ କା
ଦମକଲ ଲଗାଇ ତେଲ ଉଠାଇବାକୁ ହୁଏ ।

ଆମେ ଯେଉଁ କବିସିନି ତେଲ ଜାଳୁ ଖଣିରୁ ସେ ତେଲ
ସେଇପରି ବାହାରେ ନାହିଁ । ଖଣିରୁ ଗୁଡ଼ ପରି ଗୋଟିଏ ଜିନିଷ
ବାହାରେ । ବଡ଼ ବଡ଼ ହାଣ୍ଡିରେ ପୁରୁ ତାଙ୍କୁ ଶୁଣି ଦେଇ, ଏହି
ଗୁଡ଼ପରି ଜିନିଷକୁ ସଞ୍ଚିନ୍ତି । ଏହି ତାଙ୍କୁ ଶୁଣିରେ ଗୋଟିଏ ନଳ ଥାଏ ।
ସେ ନଳ ଆରମ୍ଭରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ସେଇପରି ତାଙ୍କୁ ଶୁଣିଲଗା ହାଣ୍ଡି
ଥାଏ । ସେ ହାଣ୍ଡି ଉପରେ ଶୀତଳ ଜଳ ବା ବରଫ ଦେଇ ତାକୁ
ଥଣ୍ଡା ରଖିବାକୁ ହୁଏ । ଏହାକୁ ଚୁଆକଲ କହନ୍ତି । ଏହି କଲରେ
ଝୁଣାକୁ ସଞ୍ଚି କଟକରେ ଚୁଆ ଢାଆରି କରନ୍ତି ।

ଶୀତଳ ହାଣ୍ଡିରେ ଯାହା ଜମିଯାଏ ତାହା ମଧ୍ୟ ସଫା କବିସିନି
ତେଲ ନୁହେଁ । ତାକୁ ଫେରେ ଏଇପରି ଚୁଆ କଲରେ ବସାଇ
ସଞ୍ଚି, ସେଥିରୁ ବାଷ୍ପ ବାହାର କରି, ସେଇ ବାଷ୍ପକୁ ଥଣ୍ଡା କରି,
ଜାଳେଣି କବିସିନି ଢାଆରି କରିବାକୁ ହୁଏ । ଏହି କବିସିନିକୁ
ସଫା କରିବାର ଆଉ କେତେ ଉପାୟ ଅଛି । ଏହି କବିସିନି ସଫା
ହେଉ ପେଟେଲ ବା ମଟର ତେଲ ଢାଆରି ହୁଏ ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ଝୁଣା, ତାପିନ ତେଲ, କବିସିନି ଚୁଆକୁ ଅସେ ?

୨ । ଚୁଆ କିପରି ଢାଆରି ହୁଏ ?

ଚଟାଫୁଆ ରଜା ହେଲା

(୧)

ଜଣକର ତନୋଟି ପୁଅ ଥାନ୍ତି । ସେ ବଡ଼ ପୁଅକୁ କହିଲେ,
 “ଆରେ ବାୟା, ଆମର ଯୋଉ ଧାନ କିଆରୀ ଅଛି, ସେଥିରୁ କିଏ
 ଗୁଡରେ ଧାନ କାଟି ନେଉଛି; ତୁ ଯା, କୁଡ଼ିଆ ମାରି ଜଗିବୁ ।”
 ଏ କଥା ଶୁଣି ବଡ଼ ପୁଅ ବିଲକୁ ଗଲା ।

ସେ ଭାରି ଅଳସୁଆ । ଯେମିତି ବୋଉଆ ଭିତରକୁ ଗଲା,
 ସେମିତି ଶେଯଟିଏ ପାରି ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା । ତାକୁ ନିଘୋଡ଼ ନିଦ
 ହେଲା । ସକାଳୁ ଉଠିଲା ବେଳକୁ ସେ ଦେଖିଲା, ଧାନତଳ ସବୁ
 କିଏ କାଟି ନେଇ ଯାଇଛି । କାନ୍ଦୁଣି ମାନ୍ଦୁଣି ହୋଇ ସେ ଘରକୁ
 ଫେରିଗଲା । ବାପା ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହେଲେ । ସେ ବର୍ଷଟି ଯାକ ଧାନ
 ନ ପାଇ ସେମାନେ କଷ୍ଟରେ ଚଳିଲେ ।

ଆଉ ବର୍ଷ ମାର୍ଗଶିର ମାସରେ ଧାନ ପାଣିଲବେଳକୁ ବାପା
 ମଝିଆ ପୁଅକୁ କହିଲେ, “ଆରେ ବାୟା, ଏଥର ତୁ ଗଲା ବିଲ
 ଜଗିବୁ । ଦେଖ, ଗୁଡରେ ଏକା ଶୋଇବୁ ନାହିଁ । ଦିନରେ ଘରକୁ
 ଆସି ଶୋଇ ଗୁଡ ଅନିଦା କଟେଇବୁ ।”

ମଝିଆଁ ପୁଅ ଗଲା । ନିଦ ମାଡ଼ି ଆସୁଥାଏ । ସେ ସେହି
 କୁଡ଼ିଆ ଭିତରେ ଉଠ ବସ କରି ନିଦ ଉଠେଇଲା । ଯୋଡ଼ାଏ
 ଲଙ୍କାମରର ନେଇଥାଏ ଯେ, ବେଶି ନିଦ ମାଡ଼ିଲା ବେଳକୁ ତାକୁ
 ପୋଡ଼ି ଲଙ୍କାମରର ଧୁଆଁ ଶୁଣେ । ସେ ଧୁଆଁରେ ଭାରି ଛୁଙ୍କ ହୋଇ
 ତା ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ । ଇମିତି କେତେବେଳ ଗଲା । ସାହାନ୍ତିଆ
 ପହଞ୍ଚିଲା ତା ନିଦ ଆଉ ଲଙ୍କାମରର ଧୁଆଁକୁ ମାନିଲା ନାହିଁ । ସେ
 ଶୋଇ ପଡ଼ିଲା ।

ଟିକିଏ ବେଳ ଯାଇଛି, ଛାନିଆ ହୋଇ ସେ 'ଉଠି' ବଲକୁ ଚାହିଁଲା । ଦେଖିଲା, ସର୍ବନାଶ ହୋଇଛି— ଖାଲି ଗୁରୁ ଗୁରୁ ଆଙ୍ଗୁଳି ମରଡ଼ ଖୁଣ୍ଟା ଅଛି, ଆଉ କୋଉଠି କିମିତ୍ ଧାନ ଶୀତାଟାଏ ଲେଖାଏ ପଡ଼ିଛି । ସେ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ଘରକୁ ଗଲା । ବାପା ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଲେ ।

ପୁଣି ଆଉ ବର୍ଷକୁ ଆଶା ଧରି ବାପା ଧାନ ବୁଣିଲେ । ଭାରି ଗହଳିଆ ହୋଇ ଧାନ ଗଛ ଉଠିଲା । ବେଉଁଷଣ ହେଲା, ବସ୍ତା ଖେଳା ହେଲା, ଧାନ ଥୋଡ଼ ଧଇଲା, ପାରିଲା, ବାଉଁଶ ଦିଆଗଲା ଆଉ ଖାଲି ବାଗା ରହିଲା ଧାନ କଟା ।

ଏଥର ବାପା ସାନପୁଅକୁ କହିଲେ—ବାପା, “ତୁ ଯା ସେ, ଆଉ ଭାଇମାନଙ୍କ ସରି ଶୋଇ ପଡ଼ିବୁ ନାହିଁଟି ।” ସେ କେତେ ଶୋଇବ ନାହିଁ ବୋଲି ମନ ଟାଣ କରି ଗଲା । କୁଡ଼ିଆରେ ଶେଷ ପକାଇଲା ନାହିଁ, ଖାଲି ମାଟିରେ ବସିଲା । ଠେଙ୍ଗା ଧରିଥାଏ । ଗୁଡ଼ି ପାହାନ୍ତିଆ ହେଲା, ସେତିକି ବେଳକୁ ବଲ ଭିତରେ ଦାଆ ଖସ ଖସ ଶୁଭିଲା । ଶବ୍ଦ ବାରି ଯାଇ ଦେଖିଲା, ହାତେ ଭସିବ ଗୋଟିଏ ମଣିଷ ଟିକି ଦାଆଟିଏ ଧରିଛି, ଗାଁତ ଗାଉଛି—

ଖସର ଖସର ଦାଆ

ଖାଇ ଖାଇ ଗୁଲିଯାଆ ।

ଦାଆ ଲାଗିଲା ମାହକେ ଧାନଗଛ ସବୁ କଟି ଯାଉଛି । ସାନ ପୁଅ ‘ଗୁରୁ ଗୁରୁ’ ବୋଲି ବଡ଼ ପାଟି କରି ସେ ସାନ ମଣିଷକୁ ଯାଇ ମାଡ଼ି ବସିଲା । ତହିଁ ସେ ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ “ମତେ ରକ୍ଷା କର, ରକ୍ଷା କର” ବୋଲି କହିଲା । ଆଉ କହିଲା—“ତୁମେ ମତେ ଏତେ ଜୋରରେ ମାଡ଼ି ବସ ନାହିଁ, ଛାଡ଼ିଦିଅ । ମୁଁ ତୁମ ଧାନ କଟାକଟି କରି ବଡ଼ା ବାରି ଘଟିଆ ନେଇ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେବି । ଆଉ

ତମକୁ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ଓ ଗୋଟିଏ ଖଣ୍ଡା ପୁରସ୍କାର ଦେବ ।”
ଘୋଡ଼ା କଥା ଶୁଣି ସାନ ପୁଅ ଆନନ୍ଦରେ ତାକୁ ଛୁଡ଼ିଦେଲା ।

ଗୁଡ଼ୁ ଗୁଡ଼ୁ ସାନ ମଣିଷଟି ଧାନତଳ ସବୁ କାଟିକୁଟି ବିଡ଼ା
ବାନ୍ଧି ପକେଇଲା । ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ କଲେଇ ମୁଣ୍ଡେଇ ତାଙ୍କ ଘରଠା
ଆସି ଥୋଇଦେଲା । ସବାଶେଷକୁ ସାନପୁଅ ଘରକୁ ଆଇଲା ।
ଦେଖିଲା ବେଳକୁ ଗୁଡ଼ାଳିରେ ଗୋଟିଏ ଘୋଡ଼ା ବନ୍ଧା ହୋଇଛି
ଆଉ କାନ୍ଥରେ ଗୋଟିଏ ଖଣ୍ଡା ଝୁଲୁଛି ।

(୨)

ସାନପୁଅ ନାଁ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର । ବାପା ପୁଅ କାମରେ ଭାରି
ଶୁସି ହୋଇ ଗାଁଯାକ ବୁଲି ବୁଲି କହୁଥାନ୍ତି — “ଆମ ଶ୍ୟାମ ଗୋଟିଏ
ଘୋଡ଼ା ଆଉ ଖଣ୍ଡା ପାଇଛି ।” ଯେ ଶୁଣେ ସେ ହସେ । ସମସ୍ତେ
ଥଟା କରି କହନ୍ତି — “ଶ୍ୟାମ କଣ ଘୋଡ଼ାରେ ଚଢ଼ି ଖଣ୍ଡା ଧରି
ଗଡ଼ ଜଣିବାକୁ ଯିବ ସର !” ଶ୍ୟାମ ସବୁ ଶୁଣେ, କିଛି କହେ
ନାହିଁ । ମନରେ ଚିନ୍ତାରେ — “ବଡ଼ ହେଲେ ଦେଖିବ ।”

କେତେ ବର୍ଷ ଗଲା । ଶ୍ୟାମ ଖେଳ କସରତ କରି ବଳ
କମଉଥାଏ । ତାକୁ କୋଉଏ ବର୍ଷ ହେଲାକୁ ସେ ସେଇ ଘୋଡ଼ାରେ
ଚଢ଼ି ଖଣ୍ଡା ଧରି ବାହାରିଲା । ସେ ଘୋଡ଼ାର ଗୋଟିଏ ଗୁଣ ଯେ,
ତା ଟାପୁ ଯୋଉଠି ପଡ଼ିବ, ସେଠୁ କେବେ ହେଲେ ଖସିବ ନାହିଁ ।
ଆଉ ସେ ଖଣ୍ଡା ତା ହାତରେ ଥିଲେ ଶତ୍ରୁ ପାଶେ ପଶି ସାରିବ
ନାହିଁ ।

ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଯାଉ ଯାଉ ଗୋଟିଏ ରାଜ୍ୟରେ ପହଞ୍ଚିଲା ।
ସେ ରାଜ୍ୟ ରାଜାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୋଲି ହିଅ । ରାଜା ତେଜସ୍ବୀ
ଦେଇଛନ୍ତି — “ସବୁତ ଉପର ଆତଗଛରୁ ଯେ ଯୋଉଏ ଆତ ଫଳ
ଆଣି ଦେବ, ତାକୁ ସେ ତାଙ୍କ ଜେମାଙ୍କୁ ବିଭା ଦେବେ, ଆଉ ରାଜ୍ୟ

ମଧ୍ୟ ଦେବେ ।” କିନ୍ତୁ ସେ ସବୁତ ଉପରକୁ ଯିବା ଶୁଭିଚ୍ଛା !
ସବୁତଟା ଭାରି ଖାଲି, ଆଉ ତା ସଥର ଗୁଡ଼ାକ କାଚ ପରି ଚିଗଲ ।
ପୁଣି ଯେ ଯିବ, ସେ ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ି ଯିବ ବୋଲି ରାଜାଙ୍କର ହୁକୁମ ।
ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଯାଇ ରାଜାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲା । କହିଲା—
“ମହାରାଜ ! ମୁଁ ସବୁତ ଉପରୁ ଆଉ ଆଣି ଦେବି ।” ରାଜା
ହସିଲେ, ପାଖ ଲୋକେ ଥଟା କଲେ—

“ବଡ଼ ବଡ଼ ଗଲେ ଫସର ଫାଟି

ସାନ ବାହାରରେ ବେସର ବାଟି !”

ରାଜା କହିଲେ, “ହଇ ହେ, ତୁମେ କଣ ଏ କାମକୁ ପାରିବ ?
କେତେ ରାଜାପୁଅ ହେଉଛନ୍ତି, ତୁମେ କାହିଁକି ମିଛରେ ଚେଷ୍ଟା
କରିବ ?” ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର କହିଲା, ମୁଁ ଥରେ ଚେଷ୍ଟା କରିବି,
ଆପଣ ଟିକେ ଅନୁମତି ଦିଅନ୍ତୁ ।” ରାଜା ଶେଷରେ ‘ହଁ’ କଲେ ।

ତହିଁ ଶ୍ୟାମ ଘୋଡ଼ାକୁ ଖୁବ୍ ହେପାଦସ୍ତ କରି ତା ଉପରେ
ଚଢ଼ି ସବୁତ ଉପରକୁ ବାହାରଲା । ସବୁତ ମୂଳରେ ଅନେକ ଲୋକ
ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଥାନ୍ତି । ତାକୁ ଚାହିଁ ଥଟା କରୁଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଶ୍ୟାମ ସେ
ଥଟାରେ ମନଟାଣି ନ ଭାଙ୍ଗି ଘୋଡ଼ାକୁ ସବୁତ ଉପରକୁ ଚଢ଼େଇଲା ।
ଘୋଡ଼ା ତଗ ତଗ ହୋଇ ଉପରକୁ ଚାଲିଗଲା । ଲୋକେ ଚାହିଁ
ଅବାକ୍ ହେଲେ । ପୁଣି ଟିକକ ବାଦ ଘୋଡ଼ା ଧୀର ଧୀର ହୋଇ
ତଳକୁ ଖସି ଆସିଲା । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ହାତରେ ଯୋଡ଼ିଏ ଆତ ।
ଦେଖଣାହାଣ ସମସ୍ତେ ଆନନ୍ଦରେ ହାତ-ତଳ ଦେଲେ । କିନ୍ତୁ
ଯେ ସବୁ ହାରିଥିଲେ, ସେମାନେ ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦରକୁ ହୁଂସା କରି ତା
ସଙ୍ଗେ ଲଢ଼େଇ କରିବାକୁ ବାହାରଲେ । ଘଣ୍ଟାକ ମଧ୍ୟରେ ଶ୍ୟାମ-
ସୁନ୍ଦରର କରମ ଓ ଶକ୍ତି ଗୁଣରେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ହାତ-
ଶୁଣିଆ, ଗୋଡ଼ ଶୁଣିଆ ହୋଇଯାଇଲେ । ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ଜିଣିଥିଲା ।

ଶବର ପାଇଁ ଗୁଜା ତାକୁ ସଲଟଣରେ ନଥରକୁ ନେଲେ । ଦିନ
ବାର ଯୋଗ ଠିକଣା ହୋଇ ଜେମା ସହୃଦ ଭାର ବିଭାଦର ହେଲା ।
ଗୁଜା ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦର ହାତରେ ଗୁଜ୍ୟ ଦେଇ ନିଜେ ଗାର୍ଥ କରିବାକୁ
ବାହାରିଗଲେ ।

ପ୍ରଶ୍ନ—୧ । ସାନ ମଣସି ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦରକୁ ଘୋଡ଼ା ଓ ଖଣ୍ଡା କାହିଁକି
ଦେଲା ?

୨ । ଗାଁ ଲୋକମାନେ କାହିଁକି ଶ୍ୟାମସୁନ୍ଦରକୁ ଥଟା କରୁଥିଲେ ?

୩ । ଗୁଜା କାହିଁକି ଗାର୍ଥ କରି ଗୁଲଗଲେ ?